

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Diseño de un currículum de educación moral para niños y niñas de ocho a diez años

Mª Jesús Martín García

Aquesta tesi doctoral està subjecta a la llicència Reconeixement- NoComercial – SenseObraDerivada 4.0. Espanya de Creative Commons.

Esta tesis doctoral está sujeta a la licencia Reconocimiento - NoComercial – SinObraDerivada 4.0. España de Creative Commons.

This doctoral thesis is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0. Spain License.

**Departament de Teoria i Història de l'Educació
de la Universitat de Barcelona.**

Programa de Doctorat d'Educació Cívica i Moral. (1990-1992)
Facultat de Pedagogia.

**DISEÑO DE UN CURRÍCULUM DE EDUCACION MORAL
PARA NIÑOS Y NIÑAS DE OCHO A DIEZ AÑOS.**

Para optar al título de Doctora en Pedagogía.

EXCLOS PRÉSTEC

Tesis Doctoral de **Mª Jesús Martín García.**

Director: **Josep Mª Puig Rovira**

Barcelona, septiembre de 1993.

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

0700691292

3

Gairebé tot ho podem fer tots

El país d'Oleanna.

Oleanna era un país d'homes i dones com nosaltres, amb una diferència: volaven. Sota les seves espatlles sortien dues petites ales que els permetia volar. Això els donava la possibilitat d'anar més ràpid a qualsevol lloc i de fer jocs a l'aire. Per aquest motiu la majoria d'homes i dones d'aquest país prescindien de les seves cames, o si més no, només les feien servir en casos excepcionals. Gairebé tota la vida en aquest país estava organitzada a l'aire: els espectacles més bonics es feien a les altes muntanyes on només es podia arribar volant, les botigues i oficines eren en els pisos més alts dels edificis, els quals no tenien escales, donat que la gent entrava volant per les finestres. Les escoles també es trobaven ben altes a fi que els nens poguessin veure com era la terra des d'aquelles alçades. Algunes escoles eren a la ciutat, arran de terra, però a l'hora del pati tots els nens i nenes volaven ben amunt on jugaven a amagar-se darrera els núvols.

Però en aquest país hi havia un "petit" problema: alguns nens i nenes naixien sense ales, o les seves ales eren massa petites o massa grosses per poder volar. D'altres es varen espatllar les ales en topar amb una muntanya o en quedar enganxats en la branca d'un arbre. Aquestes nenes i nens normalment corrien més i millor que els altres, ja que al no tenir ales tot ho havien de fer a peu, i les seves cames s'havien tornat fortes i àgils, mentre que les dels altres sovint eran més febles. Però d'això ningú se'n adonava.

Els nens i nenes que no podien volar sabien dibuixar, cantar, estudiar i parlar igual que els altres, però com la majoria d'aquestes activitats es feien a l'aire, ells molt poques vegades podien participar en els festivals de cançó o en els concursos de dibuix que s'organitzaven en el cim més alt del país. Alguns pares i mares, amics i amigues d'aquests nens havien demanat a l'ajuntament que posés avions per poder arribar a dalt, però n'hi havia pocs i eren massa cars per poder ser utilitzats per totes les persones que no volaven.

També hi havia, però, nens i nenes voladors amics dels nens i nenes sense ales. Aquests nens estaven prou contents amb els seus amics i se'n adonaven que menys volar, tot allò altre ho podien fer junts. Es passaven moltes estones amb els seus amics i amigues "no voladors" i junts escoltaven música, passejaven per la ciutat, estudiaven, i ballaven. Els nens i les nenes sense ales, d'altra banda, els ensenyaven a correr i a fer esport, activitats en les que els infants voladors eren molt dolents.

Quan els nens es feien grans tot seguia igual: els treballs de traductors, mestres, secretaris, i molts d'altres, la majoria dels quals es feien asseguts, tenien els seu lloc en els pisos més alts dels edificis, on no hi havia ascensors ni escales. I per això, encara que les persones sense ales estiguessin millor preparades, havien de quedar als carrers de la ciutat fent treballs que molt poca gent considerava importants. Treballs com ensenyar a caminar als infants petits, a mantenir bonica la ciutat, i, sobre tot, organitzar activitats per a gent que no volava, activitats iguals a les que els senyors voladors feien en els pisos més alts dels edificis.

Després de llegir el text, contesta les següents preguntes:

1. Com creus que se senten a Oleanna els nens i nenes sense ales?

.....

2. I els nens i nenes amb ales?

.....

3. Si fossis un ciutadà d'Oleanna, t'agradaria tenir ales?.....

Per què?

.....

Oleanna i la nostra ciutat.

Ara ja coneixes el País d'Oleanna: com són els seus habitants, quines activitats fan i on viuen. En el teu país també viuen persones diferents que fan distintes activitats, també hi ha escoles on van molts nens i nenes. Potser, fins i tot, el nostre país tingui molt a veure amb Oleanna. Segur que algunes persones no poden fer activitats que la majoria dels ciutadans i ciutadanes del nostre país sí que poden fer.

Junteu-vos en grups de tres i penseu en la vostra ciutat o poble.

1. En què s'assembla la vostra ciutat al país d'Oleanna?

.....
.....

2. Hi ha nens i nenes en la vostra ciutat que no poden fer quelcom perquè els manca o no els funciona bé alguna part del seu cos?

.....

- Com són aquests nens i nenes?

.....

3. Quines activitats no poden fer igual que la resta?

.....

.....

4. I quines activitats aquests nens i nenes poden fer igual que els altres?

.....

.....

La coral se'n va de viatge.

A continuació t'expliquem una història que li va passar a la Imma. La Imma, però, no és del país d'Oleanna sinó del nostre país.

La Imma té deu anys i des dels sis canta en una coral. Té una veu molt bònica i moltes vegades li fan cantar a ella sola. Va néixer amb una malaltia a les cames i mai ha pogut caminar. Sempre va en una cadira de rodes que tant ella com els seus amics i amigues saben conduir molt bé.

Aquest estiu la seva coral se'n va una setmana a Sevilla, on participaran en un festival de corals infantils. A la Imma li fa molta il.lusió anar-hi però té por de tenir problemes a l'autocar i a l'hotel. No sap com s'ho arreglarà per poder fer les mateixes coses que els altres i tem molestar als seus companys. Es a dir, que no sap què fer.

- Creus que la Imma ha d'anar al viatge?

- Per què?

.....
.....

- Pensa el motiu més important que deu tenir la Imma per voler anar a Sevilla:

.....
.....

- Pensa el motiu més important que deu tenir la Imma per no voler anar de viatge:

.....
.....

El que jo faria.

Llegeix les següents frases i completa-les pensant què faries si et trobessis davant un cas semblant.

1. Què faria jo si un nen cec volgués venir a la meva escola

.....

2. Les escoles per nens i nenes que van en cadira de rodes són

.....

3. Si la meva millor amiga tingués un accident i no pogués tornar a caminar, jo

.....

4. Si el meu professor o professora caminés amb crosses, jo

.....

5. Si jo fos president o presidenta faria que la gent que no pot caminar

.....

6. Quan jugo a relleus i el meu equip perd perquè hi ha un nen que és molt lent, jo

.....

7. Si no pogués caminar, jo.....

.....

La Raquel és lenta.

A la Raquel li agrada molt fer treballs manuals i la majoria del temps el passa dibuixant. Els seus amics i amigues són tots grans esportistes i aprofiten l'hora del pati per fer competicions i partits. A la Raquel també li agrada jugar amb ells i, encara que no és massa bona, s'esforça perquè guanyi el seu equip. Avui jugaven a relleus. A l'hora de fer els equips ningú ha volgut la Raquel perquè deien que corria molt poc i perdrien. De fet la Raquel corre normal però ha coincidit que els seus amics i amigues són molt ràpids. La Raquel en veure que ningú volia jugar amb ella s'ha anat plorant.

Junteu-vos per parelles i contesteu les següents preguntes:

1. Per què creieu que va passar aquest fet?

.....
.....

2. Què devien pensar els amics i amigues de la Raquel?

.....
.....

3. Què creus que sentia la Raquel quan ningú va voler anar amb ella?

.....
.....

.....

La millor amiga de la Raquel, la Maite, que també jugava a relleus, ha anat darrera la Raquel a parlar amb ella.

Escriviu el diàleg que creieu que han tingut i després representeu-lo davant de la classe

- Maite:
- Raquel:
- Maite:
- Raquel:
- Maite:
- Raquel:

Què vol dir "igualtat"?

Per a fer aquesta activitat poseu-vos per parelles o en grups de tres.

Llegiu un tros de la conversa que aquesta tarda tenia l'Oriol amb les seves amigues Maria i Mapi sobre el tema de l'igualtat:

Mapi: Totes les persones som iguals.

Oriol: No és veritat. Com pots dir això? Qué no veus que uns són negres i altres blancs, uns són homes i altres dones, alguns guanyen molts diners i altres no guanyen gaires?

Maria: Es veritat el que diu l'Oriol, no tots som iguals. Mira la nostre classe. Tots som diferents.

Mapi: Que tots siguem una mica diferents no vol dir res. En moltes coses som iguals. A la classe tots tenim els mateixos deures i podem fer les mateixes coses. Això vol dir que som iguals.

- Quin personatge creus que te raó?

- Per què?

.....
.....

**1. Paraules semblants
a "IGUALTAT"**

**2. Paraules contràries
a "IGUALTAT"**

3. Què vol dir "IGUALTAT" ?

4

Les tres dites sobre el diàleg

La conversa amb l'àvia Queta.

Narrador/a: L'àvia Queta viu sola en una casa petita en mig del bosc. No té cap fill ni cap nét però els nens i nenes del poble l'estimen tant que tots la tracten com si realment fos la seva àvia. L'àvia Queta sap molts contes, històries i dites de quan ella era petita i de quan els seus avis i els seus besavis eren petits. Tots els infants del poble saben que l'àvia Queta en sap molt i que té solucions per tots els problemes.

Avui, la Senda, el Pere i el Manel s'han acostat fins a casa de l'àvia Queta. Li han dit que volien parlar amb ella perquè tenien un problema. L'àvia Queta s'ha assegut amb ells i els ha dit: "Bé, expliqueu-me què és el que us preocupa".

Això és el que li han dit:

Pere: Ahir a la tarda vaig deixar la meva bicicleta al camp de futbol i el Manel me la va robar.

Manel: Jo no li vaig robar, només l'havia agafat per anar a buscar la cartera que m'havia oblidat a l'escola. Quan tornava a deixar la bicicleta al camp de futbol em vaig trobar amb el Pere i...

Pere: Mentider, no diguis que no l'havies robada!!! Segur que si no et trobo t'haguessis quedat amb la meva bicicleta.

Narrador/a: L'àvia Queta ha interromput la conversa dels nens i els ha dit:

Àvia Queta: Bé, bé, bé. Estem davant un problema que només te una solució.

Narrador/a: Els tres nens a l'hora han demanat:

Nens: Quina?

Àvia Queta: Dialogar, parlar-ne entre tots.

Senda: Uff! Doncs crec que no és molt bona. Avui dematí han estat parlant i només feien que cridar-se. Han acabat més barallats que abans.

Avia Queta: Pel que dius està ben clar que no han dialogat. Quan parlem és per entendre's i aclarir què passa, i els crits mai ajuden a comprendre què diu l'altre. Hi ha una dita molt antiga que diu: "Si no escolto els meus amics, no puc saber què han dit".

Pere: Jo al començament escoltava el Manel però ell sempre "s'enrotlla" com una persiana i diu coses que no tenen res a veure amb el que estem parlant. Parla molt per embolicar-nos i fer-nos creure que ell té tota la raó.

Avia Queta: Això que dius ara també té molt a veure amb el que vol dir dialogar. Hi ha una segona dita, que els nostres avantpassats feien servir per ensenyar els seus fills a dialogar. La dita és: "El tema que estem parlant mai el podem oblidar".

Senda: Els nostres avantpassats tenien molta raó. Si cadascú parla d'un tema diferent mai ens podem posar d'acord.

Manel: I de les mentides que diu el Pere? D'això no en parlen els nostres avantpassats?

Narrador/a: L'àvia Queta ha somrigut i ha dit:

Avia Queta: Sembla que els nostres avantpassats pensaven en vosaltres en el moment de fer les dites. Efectivament hi ha una tercera dita que parla del tema de les mentides. Aquesta tercera dita diu: "I en un diàleg de debó la mentida no té lloc".

Narrador/a: Durant uns breus instants, l'àvia Queta i els nens han quedat en silenci. Després l'àvia Queta ha demanat a la Senda:

Avia Queta: Senda, encara penses que el Pere i el Manel ja han dialogat sobre el tema?

Senda: No. Ja veig que dialogar és una mica més difícil que escridasar-se, enrollar-se i no dir la veritat.

Avia Queta: Bé, doncs els nostres avantpassats ja us han explicat la manera per poder solucionar el vostre problema. Ara falta que la feu servir.

Narrador/a: Quan ja s'aixecaven el Manel ha demanant:

Manel: Àvia Queta, i no saps si els nostres avantpassats berenaven per poder dialogar millor?

Narrador/a: L'àvia Queta ha rigut. Avui dematí ha fet magdalenes pensant que segurament alguns nens la vindrien a veure. No s'ha equivocat. La Senda, el Pere i el Manel s'han presentat a demanar el seu ajut i a devorar les magdalenes de l'àvia Queta que tant els agraden.

1. Per què van anar la Senda, el Pere i el Manel a casa de l'àvia Queta?

.....

2. Quina és la solució que l'àvia Queta els proposa?

.....

3. Copia les tres dites que l'àvia Queta ensenya als nens:

a.

.....

b.

.....

c.

.....

.....

5. Ara memoritza les tres dites i quan te les hagi après les recites al teu company o companya de taula.

Un grup dialoga quan...

Llegeix les set frases que hi ha a continuació. Posa al costat de cada una d'elles un SI, en cas de que estiguis d'acord amb la frase, i un NO en cas de que no estiguis d'acord.

1. Un grup dialoga quan tots parlen alhora, sense escoltar-se i ningú s'enfada.
2. Un grup dialoga quan cada nen i cada nena escolta el que diuen els altres i després explica en què no està d'acord.
3. Un grup dialoga quan durant molta estona només parla un, i la resta de nens i nenes no diuen res.
4. Un grup dialoga quan un nen parla i mentres els altres pensen en silenci en les seves coses.
5. Un grup dialoga quan cadascú diu què pensa encara que les seves opinions siguin diferents.
6. Un grup dialoga quan tothom dona la seva opinió sobre el mateix tema.
7. Diàleg és parlar un darrera l'altre sense interrompre's encara que es diguin coses que no són certes.

Primera dita del diàleg.

"SI NO ESCOLTO ELS MEUS AMICS NO PUC SABER QUE HAN DIT"

Per poder conèixer el que diuen els altres és necessari:

1. Restar en silenci i posar molta atenció a allò que diuen i no pensar en altres coses.
 2. Quan un company acaba de parlar, comparar la seva opinió amb la nostra i veure quines són les semblances i les diferències.
-

A continuació dividiu la classe en dos grups. Uns buscareu una solució pel problema que ara us explicarem, i els altres observareu com resolen el problema els vostres companys. Després que hagueu resolt el problema, seguirem parlant del diàleg.

PROBLEMA

En una classe de 3er d'EGB s'ha d'escollir delegat de curs. S'han presentat dues nenes i un nen. Llegiu les seves característiques i digueu a qui triaríeu vosaltres i perquè. És molt important que doneu els motius de la vostra elecció. Afanyeu-vos que no teniu molt de temps i heu de triar el que ho faria millor.

Sònia:

- Li agrada estudiar i treu molt bones notes.
- És força tímida i, per això, a vegades sembla seriosa.
- És molt responsable en els torns que li correspon fer a la classe.
- Sempre va amb dues nenes que són les seves amigues íntimes.

Esteve:

- Es el millor futbolista de la classe.
- Té molts amics però no li agrada anar amb les nenes perquè diu que juguen malament a futbol i que són avorrides.
- És un nen tranquil i a classe es porta bé. Mai ha fet res perquè el castiguin.
- Sempre se n'oblida de fer els seus torns a la classe.

Núria:

- No li agrada gens estudiar. Poques vegades fa els deures i a classe sempre està distreta.
- És molt simpàtica i oberta i se sap explicar molt bé. No li fa gens ni mica de "tall" parlar davant de qui sigui.
- Té molts amics i coneix a molts nens i nenes d'altres cursos.
- Sovint fa entremaliadures i els mestres la castiguen a l'hora del pati o del menjador.

Els que feu d'observadors contesteu les preguntes que us digui el vostre mestre.

Equip 1

1. Els vostres companys i companyes parlen sempre d'un en un o parlen uns quants alhora?
2. Guarden els torns de paraula o no?
3. S'han enfadat, barallat o insultat alguns nens i nenes al llarg de la discussió?

Equip 2

1. Tothom opina el mateix o hi ha diferents opinions?
 2. Han parlat tots o només uns quants?
 3. El grup ha arribat a un acord?
- A quin?

Una vegada heu fet la discussió sobre el problema del delegat de tercer, podeu comentar tots junts què us ha semblat la vostra conversa. Per començar llegiu el que hi ha escrit al començament de l'activitat (allò que està escrit entre dues línees) i comproveu si heu respectat o no el que diu allà.

Els que heu fet d'observadors expliqueu les notes que heu apuntat.

Després del comentari de classe, respon les preguntes següents:

1. Te'n recordes de quina era la primera dita sobre el diàleg?

Escriu-la:

.....

2. Què és necessari per conèixer que diuen els altres?.....

.....

.....

Segona dita del diàleg.

"EL TEMA QUE ESTEM PARLANT MAI EL PODEM OBLIDAR"

Hi ha dues normes importants per poder parlar en grup:

1. Parlar tots del mateix. Es a dir, donar l'opinió sobre el mateix tema i no parlar d'altres coses.

2. Dir el que pensem d'una manera resumida. Que tots els que volen parlar ho facin sense enrotllar-se ni embolicar.

Llegiu junts a continuació el diàleg que han tingut l'Anna, la Laura i el Toni a l'hora del pati:

Anna: Dema-passat és l'aniversari de l'Oriol. Què us sembla si li fessim un regal?

Laura: Es una bona idea. Però què li podem comprar?

Toni: El dia de l'aniversari de la meva mare, jo li vaig comprar una ampolla de colònia. A la meva mare li agrada molt la colònia i es va posar molt contenta. L'any que ve li regalaré una altra perquè segur que ja se l'haurà gastat.

Anna: Bé, però que podem regalar-li a l'Oriol?

Laura: A l'Oriol li agraden els cotxes. Clar que, segons com es miri, és millor que no li comprem cap perquè en té moltíssims. L'altre dia vaig anar a casa seva i tenia l'habitació plena de cotxes. Jo li vaig dir : "Què fas amb tants cotxes?" I ell em va contestar: "és que m'agraden molt. Mira aquest blau, és el primer cotxe que vaig tenir de petit; el groc el va portar el meu cosí d'un viatge que va fer, aquell blanc petitó me'l va regalar el meu pare quan em van operar de les angines."

Jo mai he vist tants cotxes junts i tampoc sé perquè poden servir perquè és impossible que pugui jugar amb tots. Clar que potser només els col·lecciona i no els vol per jugar. Bé, de totes maneres no se si li hauriem de comprar un cotxe o no.

Anna: I si té tants cotxes perquè no li regalem un conte? També li agrada molt llegir.

Toni: Ah! Saps a qui li agrada molt llegir? Al meu cosí gran. Sempre que vaig a casa seva està llegint i té molts prestatges plens de llibres. La meva tieta diu que no vol cap llibre més al pis perquè hauran de sortir ells per que entrin els llibres.

Laura: Jo crec que un conte no li farà molta il·lusió. Contes també en té molts, en té a casa i a la classe. Per tot arreu hi ha contes!! A més segur que algú també li regala un conte! Nosaltres li hauriem de regalar una cosa més original i que no en tingui. Alguna cosa que a ningú se li acudeixi regalar-li. No sé, una cosa que no s'esperin gens i que sigui una gran sorpresa i que a més a més.....

Abans de que la Laura acabés de parlar va sonar el timbre per tornar a classe. S'havia acabat l'hora del pati.

Contesta les preguntes següents:

1. Quin regal faran l'Anna, la Laura i el Toni al seu amic Oriol?.....

.....

2. Per què creus que no han decidit el regal que faran a l'Oriol?

.....

Poseu-vos en grup i escolliu per contestar les preguntes del número quatre, les del número cinc o les del número sis.

4. Torneu a llegir només els trossos de diàleg on parla el Toni:

- Quines idees ha donat per fer el regal de l'Oriol?.....
.....
- Creus que el Toni ha dialogat bé?.....
- Per què?
.....

5. Torneu a llegir només els trossos de diàleg on parla la Laura:

- Quines idees ha donat per fer el regal de l'Oriol?.....
.....
- Creus que la Laura ha dialogat bé?.....
- Per què?
.....

6. Torneu a llegir només els trossos de diàleg on parla l'Anna:

- Quines idees ha donat per fer el regal de l'Oriol?.....
.....
- Creus que l'Anna ha dialogat bé?.....
- Per què?
.....

Inventeu ara un nou diàleg on l'Anna, la Laura i el Toni decideixen a l'hora del pati, el regal que faran a l'Oriol. Quan hagueu acabat el diàleg representeu-lo davant la classe.

Anna:

Laura:

Toni:

Anna:

Laura:

Toni:

Et saps ja de memòria la segona dita del diàleg? Escriu-la:

.....
.....

Tercera dita del diàleg.

"I EN UN DIALEG DE DEBO LA MENTIDA NO TE LLOC"

Això vol dir que:

1. Quan parlem hem de dir coses que creiem que són veritat. No podem inventar-nos res. Si no estem segurs del que diem, hem de dir-ho als altres.

2. A més, hem de dir el que pensem de debó. A vegades no gosem donar la nostra opinió i diem coses que en el fons no les pensem.

Llegiu el text que hi ha a continuació:

Avui a l'assemblea de classe, la Mapi ha proposat canviar els torns de la classe. Ella creu que fa molt temps que el seu grup li toca escombrar, i cada dia surten més tard que la resta.

El Joan, pel contrari, no vol canviar el seu torn de regar les plantes, i llavors ha dit que no havia passat tot el mes, que encara faltaven un parell de setmanes. Ell sap que això no és veritat, però no té cap ganes de canviar el torn.

La Maria també s'estimava més seguir amb el seu torn de bibliotecària. A més, creu que no fa tant de temps que van canviar els torns, però com és molt amiga de la Mapi, no ha gosat portar-li la contrària i a l'assemblea ha dit que millor canviar els torns.

Comenteu tots junts les preguntes següents:

1. Quins personatges han participat a l'assemblea?.....
.....

2. Quin personatge ha dit a l'assemblea el que pensaven de debò?.....
.....

3. Quin personatge ha dit una mentida?.....
- Quina ha sigut la mentida?

4. Quin d'ells ha dit una cosa diferent de la que en realitat pensava?
.....

Torna a llegir l'explicació de la tercera dita que hi ha al començament de la fitxa i contesta la pregunta següent.

5. Quin personatge ha dialogat a l'assemblea?

Per què?

.....

.....

.....

Sopa de Lletres.

En el quadre que tens a continuació hi ha paraules que tenen molta relació amb tot el que hem parlat en aquesta lliçó. Nosaltres hem subratllat la paraula "diàleg". El mestre t'explicarà com has de fer aquest exercici.

Z	I	P	R	U	D	A	A	E
A	T	E	N	C	I	O	R	Z
E	R	X	H	E	A	F	E	I
Q	E	S	C	O	L	T	A	R
X	R	E	S	P	E	C	T	E
A	H	E	O	L	G	R	U	P

Per acabar completa les paraules que manquen a les tres dites:

1. Si no els meus amicsquè han dit.
2. Del tema..... parlant..... oblidar.
3. I en unno té lloc.

5

Depèn de nosaltres

Les Casetes i el Passeig.

"Les Casetes" i "El Passeig" són dos barris molt propers de la mateixa ciutat. Fa cinquanta anys, quan es van començar a construir, eren ben bé iguals. Tots dos eren espais buits, on no hi havia pisos, ni carrers, ni jardins.

Els veïns de "Les Casetes" van començar construint cases baixes amb un petit jardí. Per aquest motiu tothom li deia el barri de "Les Casetes". Els seus habitants aviat se n'adonaren que anava a viure més gent de la que ells pensaven, i que no podrien fer cases per a tothom. Van decidir, llavors, construir edificis. Els edificis, però, havien de ser còmodes i confortables perquè les famílies que anessin a viure s'hi trobessin bé. Van fer pisos amples i edificis no gaire alts, a fi de no espatllar el barri. Donat que cada família no podia tenir un jardí, van fer jardins a la vora dels edificis i construïren parcs on els nens i nenes del barri podien anar a jugar.

En pocs anys es van omplir tots els pisos i encara hi havia molta gent que volia anar a viure al barri. Els veïns de "Les Casetes" pensaren que si construïen més edificis haurien de treure jardins i parcs i que això no beneficiava al barri. Enlloc de fer més edificis van decidir crear un altre barri on poguessin viure les noves famílies.

1. Per què es deia el barri de "Les Casetes"?

.....

2. Com eren els pisos d'aquest barri?

.....

3. Per què els habitants de "Les Casetes" no volien fer més edificis?

.....

Els veïns del barri "El Passeig" també van començar construint cases baixes amb jardí. Van fer una plaça i un passeig molt llarg perquè els seus veïns poguessin sortir a passejar. Les cases tot d'una es van omplir i quan els habitants de "El Passeig" se n'adonaren que molta gent volia anar a viure al barri, van fer edificis alts amb molts pisos.

En pocs anys els pisos es van vendre i encara hi havia gent que volia anar a viure al barri. Els habitants de "El Passeig" pensaren que si es construïen més pisos i es venien, guanyarien molts diners i això els permetria viure millor. Fou d'aquesta manera com van treure la plaça, el passeig i les primeres casetes per tal de construir nous edificis. Aquests darrers edificis eren molt i molt alts i els seus pisos molt petits per tal que fossin més barats i es poguessin vendre molts.

Quan les noves famílies van anar a viure a aquests pisos, es queixaven de la manca d'espai i de sentir tots els sorolls que feien els seus veïns.

1. Com van començar a construir el barri de "El Passeig"?.....

.....

2. Per què van voler fer més edificis?

.....

3. Com eren els nous edificis?

.....

4. Pensa dues semblances i dues diferències entre els dos barris:

* semblances:

.....

* diferències:

.....

L'arribada dels cotxes.

Anys després de construir els edificis, per tota la ciutat es van començar a veure cotxes. Els del barri de "El Passeig", que havien guanyat molts diners amb els edificis, van pensar que el cotxe era un bon invent i una bona manera de gastar els seus calers. Va ser així com gairebé totes les famílies en van comprar un.

La gent estava molt contenta amb el seu cotxe perquè podia anar i venir a tot arreu sense haver d'esperar l'autobús. No feia falta aixecar-se molt d'hora per anar a buscar el metro, el tren o l'autocar que portava a la feina. Al poc temps, però, van començar els embossaments i caravanes per entrar o sortir del barri. Tampoc hi havia llocs per aparcar. Els cotxes pujaven a les voreres i es posaven en doble filera. A més a més, els cotxes van omplir de fum el barri.

1. Quines aventatges va produir el cotxe als habitants de "El Passeig"?

.....
.....

2. I quins inconvenients?

.....
.....

Junteu-vos en grups i discutiu el problema que tenien en el barri de "Les Casetes".

Els del barri de "Les Casetes" també trobaren que el cotxe era un bon invent i la majoria de famílies es volia comprar un. Estaven molt contents de pensar que podrien anar a la feina en cotxe sense haver d'esperar l'autobús. Abans de fer-ho, però, s'adonaren dels problemes que els cotxes havien produït als del barri del costat i alguns veïns van proposar que no s'havien de comprar cotxes.

Algunes famílies no saben què fer. Els hi feia molta il.lusió comprar un cotxe però també veien que els cotxes podrien espatllar el barri.

1. Si tu fossis de les famílies que volen un cotxe, el compraries?
..... Per què?

.....
.....
.....
.....

2. Quins avantatges tindria comprar-se un cotxe en el barri de "Les Casetes" ?

.....
.....
.....
.....

3. Quins avantatges tindria no comprar-se'l?.....

.....
.....
.....
.....

Els encarregats de la neteja.

Un altre aspecte que diferenciava els dos barris era la neteja.

En el barri de "Les Casetes" es van posar papereres en tots els parcs, jardins i cantonades dels seus carrers. Els habitants d'aquest barri anaven ben alerta de no tirar cap paper a terra a fi de no embrutar el barri. Els diners per mantenir el barri net no s'havien de dedicar a pagar escombriaires que netejessin cada dia el que els altres embrutaven. Aquests diners s'empraven en pagar persones que tinguessin cura dels jardins, mantinguessin netes les papereres, reguessin els carrers i netejessin les fonts.

En el barri de "El Passeig" també posaren algunes papereres. En els carrers on no hi havien papereres la gent tirava a terra tot allò que li feia nosa (mocadors de papers, xicles, etc). Enllà on hi havia papereres, però, la gent tampoc les utilitzava sempre. Els habitants de "El Passeig" havien de pagar persones que escombressin cada dia perquè el barri estigués net. Era per això que els carrers només restaven nets a primera hora del matí. Com tots els diners es gastaven en escombrar, el barri mai millorava i no feia cap ganys passejar per ell.

Igual que en el barri del Passeig els únics que netegen són els escombriaires, hi ha escoles en que els nens i nenes creuen que no han de netejar gens, i ho han de fer altres persones. Poseu-vos per parelles i imagineu el diàleg que tindria un d'aquests nens amb una senyora que neteja la seva classe. Després representeu-lo davant els vostres companys.

S: Ahir vareu deixar la classe molt bruta

N:

S:

N:

S:

N:

El nostre barri.

Ja coneixeu prou bé el barri de "les Casetes" i el barri "del Passeig". Ara el que fareu serà intentar explicar com és el vostre barri.

Per començar, feu grups de tres o de quatre. Tots els nens i nenes del grup heu de viure en el mateix barri, per poder fer junts la següent activitat.

L'explicació del vostre barri la fareu mitjançant un mural.

En el mural hauria d'haver-hi:

- el nom del barri dalt de tot
- notícies bones i dolentes sobre el vostre barri que hagin sortit a diaris, revistes, etc.
- fotografies dels seus carrers. Intenteu trobar fotografies que recullin zones boniques i d'altres on es vegin les zones més deixades o abandonades.
- tres frases inventades per vosaltres que defineixin com és el vostre barri

Una vegada hagueu acabat el mural penjeu-lo a la classe i expliqueu-lo als vostres companys i companyes. Mentre un grup explica el seu mural, la resta podeu fer preguntes sobre aspectes que us interessin del barri que s'està explicant.

Aprofitem les escombraries!

Hi ha escombraries que no poden ser altra cosa, no es poden recuperar. Són **les escombraries brutes**:

- la resta de pa i d'altres aliments.
- terra, cendra, xeringues, porcel.lana i fluorescents.
- tot allò que està brut com llaunes o ampolles plenes d'oli.

Totes aquestes coses no es poden reciclar. Han d'anar a la brossa de les escombraries. No serveixen per a res.

1. Explica a continuació què vol dir "reciclar". Si no ho saps pots consultar el diccionari

.....

.....

Hi ha altra tipus d'escombraries, però, que encara poden ser útils. Aquestes escombraries són **les escombraries netes**:

- el paper - el metall
- el vidre - el plàstic
- la roba. - i les piles

Tots aquests materials, una vegada reciclats es poden tornar a utilitzar. Es poden fer de nou. Això permet estalviar molts diners, no malgastar els recursos naturals i embrutar menys.

2. Per què és bo reciclar l'escombraria neta?

.....

.....

Per poder aprofitar l'escombraria neta, s'ha de separar de l'escombraria bruta. Si es posa tot junt l'escombraria neta s'embruta i llavors ja no es pot reciclar.

A continuació anem a fer un exercici per separar els dos tipus d'escombraries. Nosaltres et posem deu exemples d'objectes ja utilitzats i tu, al costat d'aquells que siguin escombraria neta, has de posar una "N" i al costat d'aquells que siguin escombraria bruta has de posar una "B".

1. jersei.....
2. bombeta.....
3. un llibre.....
4. unes sabates.....
5. un mocador de paper.....
6. una llauna de sardines.....
7. la pila d'un rellotge.....
8. un bolquer.....
9. una garrafa d'aigua.....
10. una pilota.....

Ara poseu-vos en grups de quatre i comenteu amb els vostres companys i companyes la classificació que heu fet dels deu exemples i expliqueu els motius que us han fet posar que un exemple és per llençar a l'escombraria bruta o a l'escombraria neta.

Brossa neta-brossa bruta.

Junteu-vos en grups de quatre i recolliu les revistes de tots els del grup. Busqueu entre tots deu fotografies d'objectes que haurien d'anar a la brossa d'escombraries netes i deu fotografies d'objectes que haurien d'anar a la brossa bruta.

Una de les caixes de sabates que heu portat, la decorareu de manera que es vegi que és la brossa de les escombraries netes i altre caixa la decorareu de manera que es vegi que és la brossa de les escombraries brutes.

El treball, que heu fet en grup, el podeu portar algun dia a casa i mostrar-ho als pares i mares. Si els expliqueu com l'heu fet a classe, potser ells també ho volguin fer a casa. Només heu de tenir dues bosses d'escombraries i pensar abans de llençar res en quina de les bosses ho heu de posar.

6

**Com ens organitzem a la
classe?**

El full de l'assemblea.

A continuació tens el full que han preparat la classe de la Maria per fer l'assemblea d'aquesta setmana.

JO PREGUNTO

- "Jo pregunto perquè la Maribel i el Dani donen empentes a la fila"
- "Jo pregunto perquè les tovalloles dels lavabos sempre estan en terra"
- "Jo pregunto qui ha agafat la meva caixa dels cromos"
- "Jo pregunto perquè quan alguns nens i nenes es porten malament a classe ens castiguen a tots"
- "Jo pregunto perquè alguns nens de la classe no ens deixen jugar a les nenes a futbol"

JO PROPOSO

- "Jo proposo comprar una pilota nova perquè la que teniem no la trobem"
- "Jo proposo canviar de lloc perquè els de la meva taula tot el dia parlen i no em deixen treballar"
- "Jo proposo parlar avui de la disfressa del carnestoltes"

JO FELICITO

- "Jo felicito a la Marta perquè cada dia s'ha recordat de regar les plantes de la classe."
- "Jo felicito a l'Esteve perquè el dia que em vaig oblidar els colors a casa, em va deixar els seus".

1. A la teva classe també feu assemblees?

2. Per a què creus que serveixen les assemblees?.....

.....
.....

3. Si haguessis de fer un full per l'assemblea de la teva classe com el que acabes de llegir, què escriuries on posa "Jo pregunto"?.....

.....
.....

4. I què escriuries on posa "Jo proposo"?

.....
.....

5. I què escriuries on posa on posa "Jo felicito"?

.....
.....

6. Què és el que no t'agrada de les assemblees?

.....
.....

Un càstig per a tots.

Llegeix a continuació un tros de la conversa que han tingut a l'assemblea de la classe de la Maria sobre el punt: "Jo pregunto perquè quan alguns nens es porten malament a classe ens castiguen a tots"

Pere: A mi em sembla injust que ens castiguin a tots perquè alguns nens fan coses malfetes.

Mestra: Pere, per què dius això? Ho podries explicar una mica més?

Pere: Sí, que la setmana passada i l'altra molts nens donaven potades i empentes a l'hora de jugar a futbol i tu ens vas prendre la pilota.

Mestra: I a tu que et sembla això?

Pere: Molt malament, perquè, jo no tinc cap culpa i m'he quedat tota aquesta setmana sense poder jugar a pilota.

Mestra: Tens raó quan dius que no tots els nens i nenes jugaven malament, però quan es va parlar ningú es posava d'acord en què havia passat us acusaveu els uns als altres.

Teresa: Clar, perquè els nens que donaven potades no ho volien reconèixer. Si ells no saben jugar, no és culpa nostra.

Mestra: Si però el futbol és un joc col·lectiu i la solució no és que cada nen sàpiga jugar bé, sinó que tots jugueu bé junts. Si encara no en sabeu, haureu d'aprendre. El que no pot ser és que cada dia pugui un nen plorant perquè li han fet mal a l'hora del pati.

1. En què creus que té raó el Pere?

.....

2. I la mestra, en què creus que té raó?

.....

3. Creus que el càstig posat per la mestra és just?.....
Per què?

.....

Poseu-vos per parelles i penseu una solució pel problema de la classe de la Maria:

.....

.....

Inventeu el final de la conversa entre la mestra i el Pere i representeu-lo davant els vostres companys i companyes:

Pere:

Mestra:

Pere:

Mestra:

- Creieu que la vostra solució agradaria al Pere?..... I a la mestra?..... I als nens que donen cops de peu i no juguen bé?.....

Els animals del terrari.

A la classe de la Maria els nens tenen diferents càrrecs que s'alternen cada setmana. Una setmana els toca esborrar la pissarra, o repartir el berenar, o regar les plantes, o altres coses semblants. Aquesta setmana a la Maria li tocava donar de menjar als animals del terrari. El dijous, la mestra se'n adona que la majoria de les bestioles estan mortes i pregunta què ha passat. La Maria sap que estan mortes perquè ella s'ha oblidat de donar-los de menjar. Quan la mestra ho pregunta no sap si dir-ho o no.

1. Tu què creus que hauria de fer la Maria?

Per què?

2. Quins motius pot tenir per no dir-ho?

3. I quins motius pot tenir per dir-ho?

Imaginat que la Maria no ho diu. La mestra està molt empipada perquè no sap el motiu de la mort dels animalets i decideix castigar tota la classe si no s'aclareix què ha passat. La Maria no diu res però en Joan que és molt amic seu sap la veritat. Sap que la culpa la té la Maria perquè no ha donat el menjar als animals.

4. Creus que el Joan ho hauria de dir a la mestra?

Per què?

5. Si no fossin tan amics el Joan i la Maria, què hauria de fer el Joan?

Per què?

Les funcions de cadascú.

Moltes vegades hauràs sentit dir que per a què una classe funcioni bé és necessària la participació i l'esforç de tothom: els nens, les nenes i els mestres tenen quelcom a fer per millorar la classe.

A continuació hi ha nou feines que es fan en una classe. Algunes més aviat les fa el mestre, altres els encarregats i altres es podrien i haurien de fer entre tots.

Llegeix-les i posa al costat de cada una si és una feina de mestres, de encarregats o de tots els membres de la classe.

Llista de feines:

1. Que a la classe tothom s'hi trobi a gust
2. Que els alumnes aprenguin coses que no sabien.
3. Cuidar les plantes
4. Que la classe estigui ordenada i neta
5. Que es compleixin les normes i l'horari de l'escola.
6. Que la classe millori
7. Recollir les cadires abans de sortir
8. Que el material no es perdi.
9. Que no falti material a la classe.

1. Pensa una funció que l'hagi de fer el mestre i que no estigui escrita en el llistat anterior:

2. Pensa ara una que l'hagin de fer els encarregats:

3. I per últim una que l'hagueu de fer entre tots els membres de la classe:

Les normes de la classe.

Imagina que avui és el primer dia de classe i el mestre us demana que inventeu les normes que ajudarien a un bon funcionament de la classe, i que farien que tothom estigués content i a gust amb els seus companys i companyes de curs.

Poseu-vos en grups de tres i penseu junts tres normes que us agradaria tenir en la vostra classe.

1.

.....

2.

.....

3.

.....

- Creieu que tots els nens i nenes de la classe estarien d'acord amb les vostres normes? Per què?.....

.....

- Creieu que el mestre estaria d'acord amb les normes que heu inventat? Per què?

.....

Feu una assemblea tots junts per exposar les normes que heu fet als vostres companys i companyes. Quan les hagueu escoltat totes trieu les dues que us semblin millor. Quines són?

1.

.....

2.

.....

Carta a un amic extraterrestre.

Imagina que ets amic d'un nen que viu en un altre planeta on no hi ha escoles. Us escriviu molt sovint, i en la darrera carta li vas explicar una cosa que t'havia passat a la classe. Ell no sap que vol dir "classe" i no s'ha enterat de res. Quan ha contestat la teva carta et demana si us plau que li expliquis MOLT BE què és una classe.

Junteu-vos en grups de tres i intenteu contestar la carta del vostre amic "extraterrestre". Podeu fer una carta-mural, o una carta amb dibuixos, fotografies o el que volgueu. En totes les cartes hauria de quedar ben clar:

- Qui forma una classe?
- Quines coses es fa en ella?
- Què pensen i com es senten les persones que formen la classe?
- Què és el que fa cadascú?
- Quins són els aspectes més bons d'una classe?

Feu una reunió tots plegats per comentar-vos les cartes que heu fet. Si creieu que en alguna de les cartes no s'explica molt bé què és una classe, corregiu-la perquè el vostre amic extraterrestre estigui ben informat. Enrecordeu-vos d'enviar les cartes i doneu-li molts de records.

7

Com ho hem de fer?

Costums d'abans, costums d'ara.

En totes les societats hi ha formes de fer les coses i de comportar-se que semblen millor que altres. Quan una persona actua d'acord amb els costums de la seva societat, tothom pensa que és ben educada.

Però els costums i les modes canvien. Es per això que una persona ben educada avui no és igual que una persona ben educada fa molts anys. Els costums canvien però moltes vegades s'inventen d'altres que serveixen pel mateix.

A continuació teniu un llistat d'exemples de com actuava la gent fa molts anys. Llegiu-lo amb atenció.

1. Les Camperoles quan anaven al camp a treballar es tapaven la cara per no posar-se morenes. Quan arribaven a casa es posaven polvos per a què la seva pell semblés més blanca.
2. Els nens i les nenes quan es dirigien a les persones grans sempre els tractaven de "vosté" i mai els deien pel seu nom. Per exemple, quan un nen no entenia alguna cosa a classe deia "Senyor mestre: tindria la bondat de repetir-me.....?"
3. Una norma social era deixar passar primer o cedir el seient als vells o a les dones.
4. Quan un nen o nena naixia els padrins havien de repartir confits a tots els nens del poble del seu fillol.

A continuació et posem una llista de per a què servia anys enrera fer les coses d'aquella manera. Es a dir, quina era la seva funció.

Llegeix la llista i posa al costat de cada funció el número de la frase anterior a què tu creus que es refereix.

- Compartir l'alegria amb els altres. Frase nº.....
- Respectar altres persones. Frase nº.....
- Seguir una moda Frase nº.....
- Ajudar els altres Frase nº.....

- Poseu-vos ara en grups de tres i completeu una de les quatre frases que hi ha a continuació:

1. "Compartir l'alegria amb els altres" vol dir

2. "Respectar les altres persones" vol dir

3. "Seguir una moda" vol dir

4. "Ajudar els altres" vol dir

Busqueu un exemple actual per a cada funció de la llista:

1.
2.
3.
4.

Quan hagueu acabat el treball en grup feu una posada en comú tota la classe per a explicar-vos què heu fet.

Els diàlegs de l'Olga.

A continuació hi ha escrits sis diàlegs que al llarg d'aquesta setmana ha tingut l'Olga amb diferents persones. Llegeix i fixa't en les respostes que dóna l'Olga.

1. **Sònia:** Hola Olga, em deixes les pintures?

Olga: Sí, vols pintar, compra't colors.

2. **Esteve:** Olga, que em pots acompanyar a comprar una llibreta?

Olga: Sí, però espera un moment que li dic al meu germà.

3. **Raul:** Qui va guanyar ahir el campionat de natació? Vas ser tu?

Olga: A tu què t'importa!!

4. **Mare:** Olga, si us plau baixa un moment a comprar el pa.

Olga: Sempre em toca a mi fer-ho tot. Ja n'estic farta!!

5. **Mestre:** Olga, els del grup 5 s'han anat sense escombrar la classe. T'importaria quedar-te una estona i fer-ho tu?

Olga: Avui tinc una mica de pressa perquè vaig a bàsquet però si es pot quedar algú més amb mi, aniríem més ràpid.

6. **Botiguer:** Bon dia Olga. Com va per l'escola?

Olga: Molt bé, encara que ja tinc ganes que arribin les vacances.

A nosaltres ens han semblat ben diferents uns diàlegs d'altres. I a tu?

Poseu-vos per parelles i feu una creu en els diàlegs que creieu que l'Olga ha tractat bé a l'altra persona.

1. Com creieu que s'han sentit les persones que parlaven amb l'Olga, quan aquesta ha contestat bé?

.....

2. I en els diàlegs que no heu fet una creu. Com creieu que se sentien les persones?

.....

3. Corregiu les contestes de la Olga que no us semblen correctes

Diàleg nº ".....":

.....

Diàleg nº ".....":

.....

Diàleg nº ".....":

.....

Quan hagueu acabat, trieu un dels diàlegs que heu inventat per representar a la classe.

Aquells a qui ens adrecem els tractarem força bé.

La motxilla.

L'Ernest fa temps que vol una motxilla per anar d'excursió. Avui és el seu aniversari i els avis li regalen una. Els avis tenen moltes ganes que l'Ernest vegi la motxilla perquè pensen que li agradarà moltíssim. Quan l'Ernest obre el regal queda molt decepcionat. Realment és una motxilla, però no té res a veure amb la que ell volia. Es molt lletja: plena de coloraines i cremalleres que no serveixen per a res. Les motxilles dels seus amics són ben diferents. L'àvia li demana: Què, Ernest, t'agrada?

Què creus que ha de dir l'Ernest?

Per què?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sempre direm allò que pensem.

Recorda també la dita de l'activitat anterior:

Aquells a qui ens adrecem els tractarem força bé.

Com ens saludem?

Llegeix el text que hi ha a continuació. Els personatges que surten s'han fet un embolic i no saben saludar-se com cal. Què et sembla?

La Marta surt del col·legi i abans d'anar a casa, passa pel supermercat. Al passadís hi ha un senyor que no deixa passar. La Marta li **fa una gran abraçada** i el senyor es retira. A la porta es troba la portera i la Marta li **fa pessigolles**. Quan entra a casa veu al seu germà petit i li **diu: "bon dia, com està?".** Es posa a estudiar i truquen al timbre. Es un venedor de llibres. El pare de la Marta li **fa un petó a cada galta**.

Quan arriba la mare de treballar, la Marta surt corrents de l'habitació i li **estrenya cordialment la seva mà**. La mare vol passar i la Marta jugant no li deixa. La mare li **diu: perdó, l'importaria deixar-me passar?**.

A continuació tens la llista de les formes de saludar-se. Junteu-vos en grups de tres i col·loqueu correctament les diferents salutacions en els punts suspensius del text.

- **perdó, l'importaria deixar-me passar?**
- **li diu: "bon dia, com està?**
- **li fa un petó a cada galta.**
- **li estrenya cordialment la seva mà.**
- **fa una gran abraçada.**
- **li fa pessigolles.**

La Marta surt del col·legi i abans d'anar a casa, passa pel supermercat. Al passadís hi ha un senyor que no li deixa passar. La Marta li i el senyor es retira. A la porta es troba la portera i la Marta
..... Quan entra a casa veu al seu germà petit i

Es posa a estudiar i truquen al timbre. Es un venedor de llibres. El pare de la Marta

Quan arriba la mare de treballar, la Marta surt correns de l'habitació i
La mare vol pasar i la Marta jugant no li deixa. La mare.....
.....

Feu dos grups de set persones. El primer grup representarà la situació equivocada, i l'altre representarà la situació de manera correcta.

Comenteu les diferències.

Què faig quan...?

1. Què faig quan els meus pares volen veure un canal de la televisió i jo en vull veure un altre?

.....

2. Què li dic al meu germà quan em trenca un llibre?

.....

3. Quan estic a la biblioteca i el meu company vol el mateix llibre que jo, què faig?

.....

4. Què li dic al meu amic quan la roba que porta em sembla molt lletja?

.....

5. Què faig quan en un treball en grup no m'agraden els companys?...

.....

6. Quan la mestra demana un voluntari i sortim tres, jo, què faig? ...

.....

El significat de les paraules.

Durant aquesta lliçó hem anat veient l'important que és ser amable per a què les relacions entre les persones siguin bones. També hem vist que val la pena ser sincers i dir què pensem en tot moment, tot i que a vegades pot no agradar als altres.

A continuació tens un exercici per conèixer el significat d'aquestes dues qualitats: sinceritat i amabilitat. Poseu-vos en grups i feu un dels dos exercicis. Quan acabeu comenteu-lo tots plegats.

Aquells a qui ens adrecem els tractarem força bé.

1. Exemples d'amabilitat:

2. Paraules semblants a
"AMABILITAT"

3. Paraules contràries
a "AMABILITAT"

4. Què vol dir "AMABILITAT" ?

Sempre direm allò que pensem.

1. Exemples de sinceritat:

2. Paraules semblants a
"SINCERITAT"

3. Paraules contràries
a "SINCERITAT"

4. Què vol dir "SINCERITAT" ?

8

**Ho hem d'explicar tot als
pares?**

El secret de la Maria.

Narrador/a: Aquests dies, la Maria ha anat amb la família de la Mapi a la casa on passen els caps de setmana. A la Mapi li agrada molt anar-hi i ja té un parell d'amics. Després de dinar, la Mònica, una amiga de la Mapi un xic més gran que ella, l'ha anat a buscar per anar a passejar en bicicleta.

La Mapi s'ha posat molt contenta i tot d'una ha dit que sí. La Maria, primer s'ha espantat una mica ja que es pensava que s'hauria de quedar ella sola, perquè no tenia bicicleta. Per sort, tot s'ha solucionat ràpidament. A casa de la Mapi hi ha dues bicicletes, una de la Mapi i l'altre del seu germà. El germà no pensava agafar la bicicleta, així que li ha deixat a la Maria.

En un primer moment la mare de la Mapi no les volia deixar passejar amb la bicicleta, després els ha dit que podien anar amb la Mònica a condició que no sortissin del poble amb la bicicleta. La Mapi li ha dit que no es preocupi que no ho faran. Quan ja eren al carrer la Mònica ha dit:

Mònica: Què Mapi, fem el mateix que la setmana passada?

La Mapi, primer s'ha quedat en silenci i després ha contestat:

Mapi: Per mi sí, però no sé si la Maria voldrà.

Narrador/a: La Maria, que no sabia de què parlaven ha demanat:

Maria: ¿De qué habláis? ¿Qué es lo que hicisteis la semana pasada?

Narrador/a: La Mapi ha dit:

Mapi: Mira, el dissabte passat, passejant amb la bicicleta ens vem allunyar molt de la urbanització. Quan vem donar la volta per tornar, vem veure un caminet i ens hi vem ficar. Es un camí que està sense asfaltar i és molt llarg. No sabem on és el seu final perquè es feia fosc i havíem de tornar, però anant per ell passes per una font molt maca.

Narrador/a: La Mònica va afegir:

Mònica: Vam dir que avui tornariem, a veure quin és el seu final. Però no podem dir res a ningú. Es el nostre secret.

Mapi: A tu que et sembla?

Maria: A mi me es igual, pero tu madre no nos deja, además creo que ir solas por ese camino me dará un poco de miedo.

Mapi: Per la meva mare no et preocupis perquè si no li diem no ho sabrà.

Narrador/a: La Mònica ha afegit:

Mònica: No siguis covarda. No passa res. Apa, anem!!

Narrador/a: En la seva excursió, la Mapi, la Maria i la Mònica es van perdre i els va costar molt de temps tornar a casa. Abans de despedir-se la Mònica va dir a la Mapi:

Mònica: Recorda que és un secret i que no podem contar-ho a ningú.

Narrador/a:: La Mapi li ha contestat:

Mapi: Ja ho sé. Es una cosa només nostra i ningú té perquè saber-ho. A més, com la meva mare ho sàpiga segur que em castiga. Maria, tu no diràs res, oi?

Narrador/a: La Maria ha dit:

Maria: No. Si es un secreto entre nosotras no lo contaré ni siquiera a mis mejores amigos.

Narrador/a:: La Mapi, igual que la setmana passada, quan va arribar, no va dir res a casa. Abans d'anar a dormir va fer una lluita de pesigolles amb el seu pare. Ell va guanyar. La Mapi va pensar que li agradaria explicar al pare el seu secret, però va recordar el que li havia dit la mare abans de sortit i el que havia promès a la Mònica, i no va dir res.

El diumenge en tornar a casa seva, els pares de la Maria li van demanar com s'ho havia passat i què és el que havia fet. La Maria tenia moltes ganes de parlar amb ells i els hi va explicar tot. També el seu secret. Ella estava segura que els seus pares no dirien res i que ells no tenien secrets per ella.

El dilluns a classe quan els altres amics demanaven a la Maria com s'ho havia passat a la torre de la Mapi, ella no va dir res a ningú del seu secret. Quan mirava a la Mapi, totes dues reien i ningú sabia de què.

1. Creus que la Maria ha guardat el secret?

Per què?

.....

2 Ha fet bé d'explicar-ho als seus pares?

Per què?

.....

3. I la Mapi, ha fet bé de no dir res a casa?

Per què?

.....

4. Si a tu t'hagués passat el mateix que a la Mapi i a la Maria, hauries explicat el secret a algú de la teva família?

I a algú dels teus amics?.....

L'Anna s'ha barallat.

Avui l'Anna a l'hora del pati s'ha barallat amb el Joan. L'ha insultat i després li ha donat un copo de peu. El mestre l'ha vist i s'ha enfadat molt amb l'Anna. Li ha dit que durant tota la setmana es quedarà sense jugar a l'hora del pati.

En arribar a casa seva el pare li ha demanat com li ha anat avui a l'escola. L'Anna no sap si explicar-li què ha passat amb el Joan i el càstig que li ha posat el mestre. El dissabte té una festa d'aniversari d'una amiga seva i li fa por que el pare la castigui sense anar-hi.

1. Creus que l'Anna ha d'explicar al seu pare què li ha passat a l'escola?

- Per què?

.....

.....

.....

2. I si el mestre no l'hagués vist ni castigat, hauria d'explicar al pare que s'ha barallat amb el Joan?

- Per què?

.....

.....

.....

Les coses que no volem explicar.

Junteu-vos en grups de tres i prepareu una de les dues representacions que hi ha continuació. El mestre us dirà quina.

Representació nº 1

Els pares estan parlant d'un tema del qual no volen que s'assebenti la seva filla. Primer parlen els pares sols i després entra la filla.

Abans de fer la representació, heu de decidir de quin tema parlen els pares i no volen que la filla els escolti.

Després de decidir el tema escriviu el diàleg a continuació:

Pare:

Mare:

Pare:

Filla:

Mare:

Filla:

Pare:

Per últim repartiu-vos els personatges i assageu una mica. Recordeu que els personatges són tres: el pare, la mare, i la filla.

Representació nº 2

El Joan està parlant amb un amic seu d'un tema que no vol que s'assebentin els seus pares. Primer parla el Joan amb el seu amic i després entra la mare del Joan.

Abans de fer la representació, heu de decidir de quin tema parlen els nens i no volen que els pares els escoltin.

Després de decidir el tema escriviu el diàleg a continuació:

Joan:

Amic:

Joan:

Mare:

Joan:

Mare:

Amic:

Per últim repartiu-vos els personatges i assageu una mica. Recordeu que els personatges són tres: el Joan, el seu amic i la mare del Joan.

Quan ja ho tingueu preparat, feu primer les representacions del nº 1 i després les del nº 2. Una vegada hagueu vist les representacions, podeu comentar-les tots junts.

El que jo penso dels secrets.

Llegeix les preguntes que hi ha a continuació i contesta-les.

1. Quan tens un secret amb els teus amics, fas bé de contar-ho als pares? Per què?

.....

2. Tots els secrets són igual d'importants? Per què?

.....

3. Si haguessis d'explicar un secret a algú de la teva família, a qui li explicaries? Per què?

.....

4. Qui creus que té més confiança amb els seus pares la Mapi o la Maria? Per què?

.....

5. Pots tenir confiança amb algú i no explicar-li tots els teus secrets? Per què?

.....

6. Creus que els teus pares t'ho expliquen tot?

En què ho notes?

.....

L'aniversari de la mare.

A vegades quan ens passen coses que no ens esperem o que no ens agraden gaire, ens enfadem i contestem als altres de males maneres. D'altres vegades, però, encara que no ens agradi el que ens han dit, responem bé i donem la nostra opinió correctament.

Ara llegiràs una història on la Paula contesta malament a la mare, i una altra on l'Ignasi ho fa bé. Això els passa quan cadascun d'ells prepara el regal d'aniversari de la seva mare.

Mentre la Paula està a la seva habitació, entra la seva mare. Llegeix el diàleg que han tingut.

Mare: Paula, què fas sola a l'habitació? Perquè no estàs amb nosaltres?

Paula: Ves-te'n . Es la meva habitació i no vull que entris.

Mare: Es pot saber què estàs fent?

Paula: Deixa'm en pau. T'he dit que te'n vagis.

Mare: Quines contestacions són aquestes? Surt ara mateix al menjador que jo et vegi, a saber la que estaràs preparant.

Narrador: La mare de la Paula ha sortit darrera la Paula ben enfadada. La Paula no ha pogut continuar preparant el regal.

La mare de l'Ignasi també ha entrat a l'habitació mentre aquest acabava de preparar el regal.

Mare: Ignasi, què fas sol a l'habitació? Per què no estas amb nosaltres?

Ignasi: Es que estic acabant una cosa.

Mare: Què és el que estàs fent?

Ignasi: Es un secret. Ara no t'ho puc dir però ja ho sabràs. Serà millor que surtis de l'habitació perquè, si no, no l'acabaré mai.

Mare: Deu ser un secret molt important per tenir-te tan ocupat.

Narrador: La mare de l'Ignasi posa cara de dubte i surt de l'habitació. L'Ignasi ha continuat embolicant el regal.

1. Què és el que volien la Paula i l'Ignasi?

2. Què va fer la Paula per aconseguir-ho?

3. I l'Ignasi què va fer?

4. Quin dels dos ha aconseguït el que volia?
Per què?

Poseu-vos per parelles. Imagineu que el Pere explica un secret a l'Alícia. El Xavier ho veu i demana a l'Alícia que li expliqui. L'Alícia, però, ha dit al Pere que no li diria a ningú, i no ho vol explicar.

Inventeu un diàleg entre l'Alícia i el Xavier de manera que cap d'ells s'enfadi.

Xavier:

Alícia:

Xavier:

Alícia:

Xavier:

Representeu el vostre diàleg davant tota la classe.

Què vol dir confiança?

1. Exemples de confiança:

2. Paraules semblants a
"confiança"

3. Paraules contràries a
"confiança"

4. Què vol dir "confiança"?

9

No tots tenim el mateix

La vida de Lucrecia.

Lucrecia té nou anys i és la gran de cinc germans. Viu dalt d'una muntanya que està al nord de Guatemala. Aquest lloc es diu "el Rancho" i caminant es tarda una hora i mitja fins arribar a la ciutat.

Molts dies pel matí i quan encara es fosc, Lucrecia surt amb el seu pare a buscar llenya. Arriba molt cansada de tant de caminar. El primer que fa es deixar a terra els 15 kilos de llenya que porta a l'esquena. La segona feina del dia són els animals. Lucrecia és la encarregada de portar a pasturar l'ase i de preparar-li el menjar. També ha de fixar les estaques per lligar els porcs amb cordes molt llargues perquè puguin menjar.

Quan acaba de cuidar els animals, va a buscar aigua al riu. N'ha de portar molta perquè puguin beure i netejar-se tota la família.

La família de Lucrecia cada dia menja el mateix: truita, mongetes i patates bullides. La carn allà és una raresa.

Dos dies a la setmana Lucrecia amb la seva família baixa a la ciutat. En el mercat els pares venen cabassos i camises fetes en "el Rancho". Com Lucrecia ja comença a ser gran, està aprenent a teixir. La seva mare li ensenya a moure els fils per fer camises que després vendran al mercat.

Una vegada a la setmana Lucrecia baixa al riu a rentar roba. Ella te tres vestits que es canvia setmanalment. En el riu, sempre va al mateix lloc: un raconet on hi ha una gran pedra que li permet fregar la roba fins que queda neta.

Quan Lucrecia acaba les feines del dia torna a casa, on la mare li té preparat el bany. La banyera és un recipient de pell ple d'aigua calenta que està al costat del foc. A Lucrecia li agrada molt el bany. Es l'activitat que més desitja de tot el dia. Quan acaba, Lucrecia es posa roba neta que la mare li te preparada i s'en va al llit a dormir ben tapada amb moltes mantes per no pasar fred en tota la nit.

1. Quines activitats són per a treballar?

.....
.....

2. Quines activitats serveixen per a descansar i cuidar-se?

.....
.....

3. I per a aprendre?

.....
.....

4. I per a divertir-se?

.....
.....

5. Què penses de la vida de Lucrecia?

.....
.....

6. De les coses que fa la Lucrecia quines t'agradaria fer?

.....
.....

La vida d'Erico.

L'Erico té nou anys. Viu a Roma amb la seva família. Pel matí s'aixeca molt d'hora. Abans d'anar a escola, va a buscar el pa, prepara l'esmorzar per ell i la seva germana i recull l'habitació.

L'escola està molt a prop de casa seva i per això l'Erico i la seva germana hi van sols. Li agrada molt anar a escola. Allà té tots els seus amics i amigues. Amb ells juga, parla i estudia. Erico és un bon estudiant i vol aprendre moltes coses perquè li agradaria ser arquitecte. La seva mare també és arquitecte i sovint, li ensenya planells i dibuixos que fa a la feina.

Erico dina a escola. El menjar és bo i variat: cada dia tenen un menú diferent. Tot i que a l'escola es dina bé, a Erico li agraden molt més els dinars que els caps de setmana li fan els pares.

Dues vegades a la setmana quan surt d'escola, Erico va a classes d'anglès. La resta de dies fa natació. En arribar a casa es posa a estudiar una estona mentre el pare banya la germana petita. Ell és el darrer en dutxar-se, i abans de fer-ho para la taula pel sopar. L'Erico es dutxa sol. Només a vegades el pare li ajuda a rentar-se el cap. A l'Erico no li agrada la dutxa. Si per ell fos aniria a sopar sense haver de dutxar-se, però els pares no li ho permeten.

Després de la dutxa i ja amb el pijama posat sopa alguna cosa ben calenta que els pares li han preparat i recull la taula. Abans d'anar-se'n a dormir, l'Erico es deixa preparada a la cadira la roba que s'ha de posar el dia següent. També prepara la bossa d'esport si l'endemà li toca gimnàstica o natació. A la fi se'n va a dormir. En el llit, però, a l'Erico no li calen gaire mantes. A casa seva hi ha calefacció i sempre hi ha una temperatura molt bona.

Els dissabtes l'Erico acompanya al pare a uns grans magatzems a fer la compra per la setmana. A l'Erico no li agrada gens anar de compres. Ho troba molt avorrit i pesat. Cada dissabte compren moltes coses i omplen els carrets fins a dalt de tot. Després les porten a casa en cotxe. Així i tot quan han buidat el cotxe l'Erico està cansat.

1. Quines activitats fa l'Erico per a treballar?

2. Quines activitats serveixen per a descansar i cuidar-se?

3. I per a aprendre?

4. I per a divertir-se?

5. Què penses de la vida de l'Erico?

6. De les coses que fa l'Erico quines t'agradaria fer?

Tu què fas durant el dia?

Ja has vist com viu la Lucrecia en "el Rancho" i com viu l'Erico a Roma: quan s'aixequen, quines coses fan, i quan se'n van a dormir. Ara podries fer tu una petita redacció explicant què fas normalment cada dia o cada setmana: a quina hora t'aixeques, què fas abans d'anar a escola, què fas a escola, a quina hora tornes, quines feines fas a casa, a què jugues, com ocupes el teu temps, a què dediques els caps de setmana, i tot el que vulguis explicar.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Quan acabeu junteu-vos per parelles i llegiu-vos la redacció.
 2. Comenteu quines activitats de les que feu cada un són per a treballar. Quines són per a descansar i cuidar-se? Quines per a aprendre? Quines per a divertir-se?
 3. Amb qui coincidiu més amb la Lucrecia o l'Erico?
- Per què?
-

El futur de Lucrecia i Erico.

Llegeix les preguntes que hi ha continuació i contesta-les.

1. Quans fills creus que tindrà la Lucrecia?
I l'Erico?

2. Com serà la vivenda de la Lucrecia quan sigui gran?
.....
I la de l'Erico?
.....

3. Dibuixa a Lucrecia a la seva habitació.

5. Fes el mateix amb Erico.

Diverses maneres d'ajudar.

A vegades ens sembla que ajudar als que viuen com la Lucrecia és difícil, o fins i tot creiem que no s'hi pot fer res. Hi ha gent, però, que no pensa igual. Hi ha qui creu que si tots ens ho proposéssim i féssim alguna cosa no hi hauria tantes diferències entre uns i altres i tots podríem viure bé. Ara llegiràs tres exemples que expliquen el que algunes persones han fet per ajudar a nens i nenes com la Lucrecia i, en general, per ajudar a la gent que viu en pobles del Tercer Món.

1. Reunió dels presidents dels països més rics del món.

Unes persones que pensen que els països rics han d'ajudar als pobres han fet una manifestació davant de l'edifici on estan reunits els caps d'estat dels deu països més rics del món. Volen que els països rics donin part dels seus diners per ajudar als països pobres i evitar que la gent mori de fam. Els manifestants esperen que els governants els escoltin i ajudin als pobles del Tercer Món.

1. Qué creus que pensen les persones que fan la manifestació?.....
.....
2. Qué creus que pensen els governants dels països rics?
.....
3. Qué creus que pensen els homes, dones, nenes i nens dels països pobres?
.....

2. Els pares de la Júlia.

La Júlia té nou anys i és la petita de casa. Avui, durant el sopar, la mare, el pare i el germà gran han estat pariant sobre un programa de TV que explicava la manca d'aigua, menjar i medecines que pateixen molts països d'Àfrica. Després han decidit que podrien estalviar diners i donar-los a una associació que els farà arribar a les persones que els necessiten. La Júlia ha dit que vol acompanyar al pare a la Caixa quant vagi a donar els diners.

Què et sembla el que ha decidit la família de la Júlia?

.....

3. El metge de Bikuma.

En Lluís és l'única persona blanca que viu al poblat de Bikuma, i a més és també l'únic metge que hi ha en una distància de cent kilòmetres. En Lluís va estudiar medicina a Barcelona, i un cop acabada la carrera va decidir anar tres anys a fer de metge a l'Àfrica. A Bikuma han construït amb la seva ajuda un petit hospital, i cada any vacuna a tots els nens perquè no agafin malalties greus, també visita a les mares que estan embarassades, i a tots els malalts. Ara la gent de Bikuma està més ben cuidada que abans. Quan en Lluís torni a Barcelona, algun altre metge el substituirà, i potser un dia serà una noia o un noi de Bikuma qui haurà après a fer de metge.

1. A més de metges, quines altres professions serien útils en llocs com Bikuma?

.....

2. Creus que tu, avui o un altre dia, podries ajudar en alguna cosa? ..

.....

Si voleu demanar més informació sobre maneres d'ajudar al Tercer Món podeu fer-ho enviant una carta a les següents associacions:

- **Delegació de Mans Unides.**

Rambla de Catalunya 32, 1er 1a. 08007 Barcelona.

Tel. 3180887.

- **Intermon.**

Roger de Llúria 15. 08010 Barcelona.

Tel. 3012936.

- **Moviment 0'7%.**

Rocafort 244. 08029 Barcelona.

Tel 2394734.

Els diners per fer la piscina.

A l'escola "Arc de Sant Martí", al llarg de tot el curs s'ha estat recollint diners per fer una piscina. Cada alumne ha posat el que ha pogut. També s'han fet rifes i festivals per treure més diners. Ara ja tenen suficient com per fer la piscina.

Fa uns dies van anar a l'escola uns mestres africans que estaven a Espanya estudiant. Eren dos nois i una noia negres. Ells són mestres a Guinea i van explicar com s'ensenyava allà els nens i nenes. Van dir que el principal problema de la seva escola és la manca de material escolar: no tenen llibres, ni llapis, ni paper, ni pissarra, ni guix ni gairebé res.

Al dia següent d'aquesta xerrada, un grup d'alumnes de sisè i setè van proposar donar els diners de la piscina, per comprar material escolar per l'escola africana. Altres alumnes opinen que és millor fer la piscina aquest any i el proper curs recollir diners per comprar material per a l'escola de l'Àfrica.

- Què creus que han de fer els alumnes?

Per què?

10

**Tots tenim drets,
tots tenim deures**

No hi ha dret!

La Glòria fa estona que es dins el llit. Malgrat ho intenta no pot quedar dormida. Dóna voltes a una frase que ha sentit durant el dia a diferents persones. Ella a vegades també la diu i ara pensa què hi pot haver en comú en tots els casos que s'utilitza.

El dia ha anat de la següent manera:

Al matí quan ha sortit al pati, ha escoltat com un nen dels grans deia al seu amic: "No hi ha dret. El que han fet els mestres amb nosaltres és molt injust".

El noi estava molt empipat i la Glòria s'ha quedat pensant què devien haver fet aquells mestres.

Més tard, en sortir d'escola, ha anat a buscar el pa amb el pare. Una de les senyores que hi havia li comentava a altra senyora: "Aquest govern és una vergonya. No hi ha dret a que facin el què fan."

Quan en arribar a casa el pare ha posat la televisió, en el Noticiari sortien dues gitanes. Una d'elles ha dit: "No hay derecho lo que están haciendo los payos con nosotros".

Per últim, en tornar cap a casa s'ha trobat amb el seu amic Oriol en el carrer. L'Oriol estava parlant amb sa mare i per les cares que feien tots dos, la Glòria ha pensat que el seu amic havia fet una de les seves. Quan ha passat pel costat d'ells, ha sentit a la mare de l'Oriol que deia: "Sóc la teva mare i no hi ha dret que em facis això".

1. Quina és la frase que ha repetit tothom?

2. Què vol dir "No hi ha dret!" ?

3. Poseu-vos per parelles i escriviu dos exemples on vosaltres hagueu escoltat o dit aquesta frase o una de semblant.

1

2

4. Què hi ha en comú entre els casos que vosaltres heu explicat i els exemples que surten a la lectura?

Quan hagueu acabat el treball en grup feu una posada en comú tota la classe i expliqueu als vostres companys els exemples que heu posat i les semblances amb els exemples de la lectura.

Els meus drets.

A tots alguna vegada ens ha passat alguna cosa semblant a les persones amb que es va trobar la Glòria. Ens adonem que altres persones ens fan quelcom injust, quelcom que no ens agrada i que creiem que els altres no tenen dret a fer.

Recorda alguna vegada en què a casa teva, amb els amics, a l'escola o en altres llocs, t'hagi passat quelcom semblant. Alguna vegada en què un altre et fes alguna cosa injusta que tu creus que no tenia dret a fer-te. Explica-ho a continuació.

.....

.....

.....

.....

1. Per què era injust?

.....

.....

2. Tu què vas fer?

.....

.....

La senyora Lola i els seus fills.

Llegiu en grup el següent dilema i contesteu les preguntes que es plantegen.

En el barri del senyor Manel viu un matrimoni que té quatre fills. Els nens van mal vestits i bruts i passen moltes hores al carrer. L'altre dia la senyora Lola, la mare, va donar una pallissa a la nena més petita perquè s'havia deixat la cartera a l'escola.

El senyor Manel ho va veure i va dir a la senyora Lola que no tenia cap dret a pegar la nena d'aquella manera i que la pensava denunciar per maltractar els infants. La senyora Lola li va dir que era la seva filla i podia fer amb ella el que volgués i que ningú s'havia de ficar en com tractava els seus fills.

Molts veïns que van veure la pallissa van donar la raó al senyor Manel dient que no hi havia dret al que feia la Sra. Lola, altres deien que la Sra. Lola era la mare d'aquells nens i ningú tenia perquè ficar-s'hi.

Si tu fossis un veí del barri, denunciaries a la Sra. Lola?

Perquè?

.....

.....

Què deu pensar la Sra. Lola?

.....

.....

I si fossis la filla de la Sra. Lola, t'agradaria que denunciessin a la teva mare per haver-te pegat?

Perquè?.....

.....

.....

Els motius de les queixes.

A continuació poseu-vos en grups de quatre o cinc. Torneu a llegir la lectura del començament d'aquesta lliçó i escolliu un dels quatre casos que en ella surten: els alumnes, les senyores del forn, les gitanes de les Notícies o l'Oriol i la seva mare.

Del cas que heu triat, heu de preparar una representació per fer davant els vostres companys i companyes. El que heu de fer per preparar la representació és el següent:

- Inventar una petita història del que li ha passat al vostre personatge i que li ha obligat a dir "no hi ha dret" per fer el comentari que ha fet.
- Escriure en un full el diàleg entre els personatges.
- Repartir els personatges i aprendre, més o menys, la part del diàleg que ha de dir cadescú

Quan hagueu vist les representacions feu una posada en comú tots plegats i comenteu què heu fet.

Els drets i els deures.

Com heu pogut veure durant la lliçó no sempre és una persona sola qui creu que se la tracta injustament. També pot ser un grup, tot un col·lectiu.

Poseu-vos en grup i torneu a la lectura d'aquesta lliçó. Escriviu els casos on la queixa es refereix a un grup de persones.

.....
.....

Anoteu també grups que hagueu sentit per la televisió o vist en els diaris que es queixaven d'alguna cosa, com per exemple les dones o els consumidors:

Tots ells són grups que en algun moment s'ha sentit tractats injustament i han "reclamat els seus drets", que vol dir que s'han queixat i han demanat ser tractats d'una millor manera.

Fixeu-vos que quan un grup té uns drets vol dir que hi ha altre grup que té uns deures. En el cas del gitanos, per exemple:

Grup maltractat: Els gitanos.

Drets que reclama: Dret a una vivenda i una escola com tothom.

Grup que té uns deures amb els gitanos: Els paios

Alguns del seus deures i obligacions: Acceptar els gitanos com a veïns, com a companys d'escola o de treball.

A continuació escolliu un grup del llistat de dalt i feu el mateix exercici que nosaltres hem fet amb els gitanos:

Grup maltractat:

Drets que reclama:

.....

Grup que té uns deures:

Deures que té:

.....

La Declaració Universal dels Drets Humans.

Ja hem vist com diferents grups han reclamat en diferents moments que es respectin els seus drets. Hi ha però un grup del qual tots formem part: homes i dones, nens i grans, treballadors, no treballadors i estudiants, gent de diferents races i diferent religió, tots, absolutament tots, formem part del mateix grup. Es el grup de les persones, de tots els éssers humans.

Algunes persones d'aquest grup s'han vist sovint maltractades o tractades com si no formessin part d'ell. Perquè això no passés més vegades, l'any 1948 es van trobar persones de diferents nacions i van escriure la "Declaració Universal dels Drets Humans". En aquesta Declaració estan escrits tots els drets que té qualsevol persona del món i, per tant, tots els deures que els diferents països, les diferents lleis i les altres persones tenim respecte als homes i dones que ens envolten, respecte els nostres iguals.

Llegeix amb molta atenció un resum de la Declaració dels Drets Humans.

- Dret a la vida.
- Dret a la llibertat i seguretat personal.
- Dret a no ser esclau i a no ser torturat.
- Dret a la protecció de la llei.
- Dret a moure's amb llibertat i a tenir un lloc on viure.
- Dret a casar-se i tenir una família.- Dret a posseir béns.
- Dret a la llibertat de pensament, consciència i religió.
- Dret a participar en la política.
- Dret al treball i a un salari just.
- Dret a la Seguretat Social.
- Dret al descans i a l'oci.
- Dret a l'educació.

Junteu-vos en grups de quatre i escolliu el dret que més us cridi l'atenció. Prepareu un mural explicant què vol dir el dret que heu escollit.

INDICACIONS PER AL MESTRE

EM VULL CONEIXER.

Contingut

El contingut d'aquesta unitat és el tema del coneixement personal entorn a alguns aspectes concrets, possibles de ser treballats pels nens i nenes de vuit i nou anys.

Un primer objectiu de la unitat és que el nen/a conegui certs aspectes de la seva persona tals com les seves aficions, els seus gustos, els trets més característics del seu caràcter o l'existència de diferents sentiments. Es fa un especial subratllat en el tema de la variabilitat dels sentiments i en els fets que provoquen els diferents estats d'ànim.

Un altre objectiu és que l'alumnat descobreixi, encara que sigui a un nivell superficial i a partir d'exemples molt concrets, la possibilitat de modificar la seva conducta i d'autodirigir-se. Molt lligat a aquest objectiu estaria el tercer: que el nen/a valori com a important el procés d'autoconeixement i la implicació en la creació de la pròpia personalitat.

Els procediments més significatius treballats en aquesta unitat, en funció dels objectius esmentats, fan referència a l'autoconeixement (dels valors, gustos, necessitats, sentiments...), a les habilitats per a l'autodirecció i a la presa de consciència.

Degut a la temàtica tractada en aquesta unitat, el coneixement d'un mateix, les activitats proposades fan referència continua a exercicis d'autobservació, de reflexió entorn la pròpia persona i de clarificació de valors. El exercicis en grup queden, per tant, notablement reduïts en el conjunt. Per no carregar excessivament la unitat en la seva vessant més individual, convé utilitzar al màxim dinàmiques col·lectives en aquelles activitats que ho permetin.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar a les àrees del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural; Coneixement del Medi. Medi Natural; Area d'Educació Física i Area de Religió, així com en els espais dedicats a la Tutoria.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. La pròpia identitat

1.1. Dades d'identificació personal en relació a sí mateix i als espais on es desenvolupa la vida quotidiana.

1.2. Processos i transformacions del propi cos.

Actituds, valors i normes

1. Construcció de la identitat personal

1.2. Valoració de sí mateix i d'un estil de vida personal.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Natural

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

2. Canvis que es produeixen en nosaltres i en el nostre entorn.

• Area d'Educació Física

Actituds, valors i normes

1. Acceptació i estimació del propi cos.

• Area de Religió

Procediments

1. La pròpia realitat i el descobriment del seu entorn

1.1. Observació del propi cos i les seves possibilitats, de l'àmbit dels sentiments i la sensibilitat.

Activitats.

1) **Qui són?** (Comprensió Crítica)

Malgrat que aquesta activitat inclogui una fitxa personal per ser contestada pels nens i nenes, la dinàmica que nosaltres proposem és la lectura en veu alta del text i el comentari a nivell general del mateix. El comentari pot incloure les mateixes preguntes plantejades en la fitxa dels alumnes o d'altres interrogants introduïts pel mestre. Una vegada finalitzada la discussió general, cada nen/a pot contestar totes o algunes de les questions de la fitxa. Es important que aquesta activitat tingui una vessant més col·lectiva donat que a la resta de la unitat s'inclou una major part d'exercicis per realitzar de manera individual.

2) **Tu qui ets?** (Dibuix personal. Exercici Expressiu.)

3) **Coses meves** (Ex. autobiogràfic. Transferència dels personatges a l'alumne)

La darrera pregunta d'aquest full pot comportar certa dificultat de comprensió pels alumnes. El mestre l'hauria de reelaborar amb un llenguatge més proper i una explicació més àmplia a fi que el nen/a no quedi bloquejat o es mostri indiferent davant la pregunta.

4) **Temps per conèixer-me** (Ex. autobiogràfic. Treball sobre els estats d'ànim)

Després que cada alumne hagi realitzat el treball personal, es poden posar en grups petits per comentar-ho. També es poden donar dues cartolines a cada grup per expressar en cadascuna d'elles els motius que provoquen als nens/es estar tristos o alegres.

5) **Què en penso de mi** (Clarif. de valors)

6) **Com escollir una activitat extraescolar** (H. Socials)

Es pot començar l'activitat amb una representació de la vinyeta. Seguidament, es discuteix el seu contingut a nivell de classe. El mestre pot aprofitar les mateixes preguntes de la fitxa per iniciar el diàleg.

La segona part de l'activitat es pot fer individualment o per parelles. En qualsevol cas, s'acabarà amb una posada en comú, insistint especialment en la darrera pregunta: "quines altres coses es tindrà en compte per decidir l'activitat?"

QUE ES UN AMIC?

Contingut

La unitat que a continuació presentem s'inclou en l'àmbit de les relacions entre els iguals tenint present les diferents variables i els diversos elements que afecten i condicionen aquestes. El contingut específic proposat per treballar amb l'edat de vuit i nou anys gira entorn dels conflictes existents en les relacions d'amistat i en el pes que els sentiments tenen en les relacions amb els iguals.

Els objectius de la unitat se centren en tres aspectes. Un, l'anàlisi de diferents situacions on la relació d'amistat és conflictiva (baralles, rel. dependència, jugar amb qui no m'agrada, etc). Dos, prendre consciència dels sentiments respecte els altres i el pes que aquests sentiments tenen o haurien de tenir en la pròpia conducta. I tres, valorar positivament la recerca de solucions als conflictes sorgits.

Aquests objectius es porten a terme a partir de diferents activitats on es mostren situacions de conflicte en la relació amb els amics i amigues. Com a valors treballats en l'unitat s'analitza de forma explícita el valor de l'amistat. Els procediments emprats pel treball de la unitat fan referència a l'autoconeixement i el raonament moral entorn el tema de les relacions, a les habilitats per fer coherent el que considera positiu amb el seu comportament en situacions d'amistat conflictives i a la capacitat per comprendre críticament la realitat.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar a l'Àrea d'Educació Física, l'Àrea de Religió i als espais dedicats a la Tutoria.

• Area d'Educació Física

Actituds, valors i normes

9. Responsabilitat envers les normes

• Area de Religió

Procediments

1.2. Identificació i expressió de les possibilitats de relació amb els altres.

Actituds, valors i normes

1.3. Respecte a les normes que regulen la conducta en relació amb els altres i que regulen la relació amb la natura.

Activitats.

1) **En el camp de futbol** (Comprensió crítica)

Per iniciar el diàleg el mestre ha d'introduir preguntes relacionades amb la comprensió del text (com per exemple: Qui és l'Oriol?, a quina classe va?, qui és el "jefe" de la seva colla?, amb qui s'ha barallat a l'hora del pati?).

Altres interrogants a debatre en el diàleg a classe poden ser:

- Qui creus que tenia raó: els nens de segon o els de tercer? Perquè?
- Què opines del que ha dit el Joan? Perquè deu haver dit això?
- Si tu haguessis estat l'Oriol, hauries fet el mateix? Perquè?

2) **El diari de l'Oriol** (Ex. autobiogràfic. Presentació d'un diari.)

Després de fer l'activitat personal, el mestre pot convidar als alumnes a que llegeixin el que han escrit a algun company/a de la classe. Si els nens/es ho demanen també es poden llegir uns quants davant de tota la classe.

Seria interessant que a partir d'aquest dia, el mestre anés motivant als nens a fer petites reflexions o descripcions per escrit d'algun esdeveniment significatiu del dia o de la setmana.

3) **Què és un amic** (Clarif. valors)

Una vegada finalitzada l'activitat personal es poden fer grups petits per comentar-la.

4) **Festa d'aniversari** (Dilema)

Altres possibles preguntes:

- I si la Patrícia no ajudés a la Maria, l'hauria de convidar?
- I si els amics de la Maria li diuen que si la Patrícia va a la festa ells no aniran?
- Com creus que es trobarà la Patrícia amb els amics de la Maria?
- Tu si fossis la Patrícia voldries anar a la festa?

5) **Què vol dir amistat?** (Comprensió Conceptual)

6) **Altres maneres de fer les coses** (H. socials)

7) **Fer un mural per parelles** (Role-playing)

Aquesta tarda, a la classe, s'ha de fer un mural per parelles. El mestre ha dit que perquè tothom es conegués millor, faria les parelles a sorteig.

A la Cristina li ha tocat de parella el Jordi, però a ella el Jordi no li cau bé. La Cristina vol fer el mural amb la Marta que és molt amiga seva i demana al mestre que la canviï de parella.

* Mestre:

Tu no vols de cap manera que la Cristina deixi al Jordi plantat i s'en vagi amb la Marta. Creus que tots els nens i nenes de la classe s'haurien de conèixer i no estar només amb els amics.

Has de pensar bons motius per convèncer a la Cristina.

* Cristina:

El Jordi et cau molt malament perquè et sembla molt "bruto" i a la fila sempre dona empentes. Quan vas a parlar amb el mestre critiques al Jordi perquè et canviï de parella i et posi amb la Marta.

Has de pensar bons motius per convèncer al teu mestre.

* Jordi:

Tu no tens cap problema per fer el mural amb la Cristina, però quan et critica davant el mestre, t'enfades i et defenses.

GAIREBE TOT HO PODEM FER TOTS

Contingut

Aquesta unitat se situa en les problemàtiques quotidianes que els diferents tipus de diferències poden generar i en la utilització que es pot fer d'aquestes per justificar i generar actituds de marginació i discriminació respecte aquells que per qualsevol motiu són considerats diferents. El contingut concret que es treballa en aquesta edat fa referència al tema de la integració en la vida quotidiana de persones amb deficiències físiques, especialment amb problemes motrius.

Els objectius específics de la unitat són tres. Un, que el nen/a conegui realitats diferents a la seva i es posi en el lloc de les persones que pateixen greus limitacions físiques. Dos, que observi la pròpia conducta respecte a aquestes persones i pugui modificar allò que del seu comportament no troba positiu. I tres, que descobreixi les possibilitats que persones amb deficiències físiques tenen per participar en la vida col·lectiva i que valori la integració com un fet possible i desitjable.

Per poder portar a terme aquests objectius, es presenten diferents situacions que posen de relleu casos de marginació pel fet de patir algun tipus de deficiència física. De la mateixa manera s'explicitaran valors com la igualtat i la justícia. A nivell de procediments el treball d'aquesta unitat girarà entorn de l'autoconeixement dels propis valors respecte als deficients físics, de la perspectiva social o empatia per posar-se en el seu lloc, del raonament moral i de les habilitats per fer coherent allò que es jutja com a positiu amb la conducta que es porta a terme.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar a l'Àrea d'Educació Física i l'Àrea de Religió.

• Area d'Educació Física

Actituds, valors i normes

8. Acceptació i respecte a la diversitat física, d'opinió i d'acció.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

2.2. Reconeixement de les semblances i diferències amb els altres.

Activitats

1) El país d'Oleanna (Comprensió Crítica)

La lectura es pot fer de manera col·lectiva i seguidament el mestre suggereix preguntes i planteja interrogants per ser discutits entre tots. En un primer moment les preguntes s'adrecen a garantir la comprensió del text (Com eren els habitants d'Oleanna? Quin problema hi havia en aquell país?, etc) En un segon moment s'introdueixen preguntes més reflexives i d'opinió personal. En la fitxa dels alumnes hi ha un llistat de qüestions que pot aprofitar el mestre per iniciar el diàleg. Una vegada finalitzat el debat, cada alumne pot contestar totes o alguna de les preguntes de la seva fitxa.

Possibles preguntes pel diàleg de classe:

- Quina és la diferència més gran entre les persones que viuen a Oleanna?
- Perquè hi ha persones que no volen?
- Quines coses no es poden fer sense ales?
- Quines coses es poden fer encara que no es tingui ales?
- Què els passava als nens no voladors quan tornaven grans?
- Creus que els nens que poden volar són feliços al seu país? Perquè?
- I els nens que no volen? Perquè?

2) Oleanna i la nostra ciutat (Exercici de transferència)

La dinàmica d'aquesta activitat és la mateixa que l'anterior. Un primer moment de diàleg en grup-classe i un segon moment de treball personal amb la fitxa. L'objectiu d'aquesta activitat és que els nens i nenes vegin el problema del país d'Oleanna com un

problema proper, existent també en el seu entorn, i pensin possibles vies de solució. Possibles preguntes per introduir en el diàleg:

- Creus que els nens i nenes de la vostra ciutat es comporten amb aquests nens com els nens voladors amb els nens sense ales? Perquè?
- Què passa en la vostra ciutat quan aquests nens i nenes es fan grans? Què es podria fer per a què els nens i nenes amb problemes físics visquessin millor?

3) **La coral se'n va de viatge** (Dilema)

4) **El que jo faria** (Clarificació de valors)

Després que cada nen/a hagi contestat el seu full, es pot dedicar un temps a comentar-ho en grups petits o en grup gran.

5) **La Raquel és lenta** (Anàlisi d'un cas)

Després de fer la primera part de l'exercici, el mestre pot obrir un diàleg a nivell de classe per comentar el treball fet per parelles. Pot introduir nous interrogants com:

- Alguna vegada has fet quelcom semblant als amics de la Raquel?
- Què pensaves quan ho feies?
- Algunes vegades t'has sentit com la Raquel?
- Què pensaves en aquells moments dels altres?
- Creus que és bo que passin aquestes coses?
- Es pot fer quelcom per evitar-ho?

La segona part de l'exercici comença amb un treball per parelles. Després es comenta entre tots les diferents propostes que han hagut i se subratllen aquelles que han sigut més positives i que han plantejat una bona solució al conflicte existent.

6) **Què vol dir "igualtat"?** (C. Conceptual)

Recordar que aquesta activitat no es limita a omplir el full de forma individual o per parelles, sinó que seria interessant motivar l'exercici comentant a nivell general les qüestions que es plantegen a la fitxa de l'alumne.

LES TRES DITES SOBRE EL DIALEG

Contingut

La següent unitat se situa en el bloc dedicat a les habilitats pel diàleg. El contingut proposat per treballar en l'edat de vuit-nou anys se centra fonamentalment en habilitats formals, deixant al marge aspectes més filosòfics o conceptuals. Les habilitats concretes que es presenten a l'alumne són tres. Primera, l'habilitat per escoltar als altres i comparar la seva opinió amb la pròpia. Segona, l'habilitat per centrar-se en un tema determinat i mantenir el diàleg dins els límits del tema. Tercera, l'habilitat per participar en el diàleg fent aportacions sinceres.

L'objectiu principal de la unitat és que l'alumne/a assoleixi i interioritzi les habilitats esmentades anteriorment. Per facilitar l'aprenentatge d'aquestes, la unitat es presenta a partir de tres dites, una per cada habilitat a aprendre, que volen ajudar al nen/a a memoritzar i sintetitzar el contingut bàsic de la lliçó.

Per poder portar a terme aquests objectius, la majoria d'activitats de la lliçó inclouen una primera part teòrica sobre algun dels elements definitoris del diàleg, per passar posteriorment a un exercici pràctic. Els exercicis consisteixen en analitzar diferents situacions de diàleg, reals o presentades en la lliçó, segons els criteris i els elements introduïts a partir de les tres dites. S'inclou també un exercici dedicat a la clarificació o coneixement personal dels alumnes respecte al tema del diàleg, abans d'entrar en el treball més sistemàtic de la unitat.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar a l'Àrea de Llengua, l'Àrea de Religió i als espais dedicats a la Tutoria.

• Area de Llengua

Procediments

1. Comprensió i expressió oral

1.1. Reproducció d'ordres, relats, explicacions i argumentacions.

1.5. Producció oral de models i estructures de tipologia diversa

Actituds, valors i normes

2. Respecte al torn de paraules, a les intervencions i idees de les altres persones.

3. Interès per participar i fer-se entendre.

• Area de Religió

Procediments

2.6. Iniciació als debats i judicis

4.1. Capacitat d'escoltar i estar atent en qualsevol fet o situació que se li presenti

Actituds, valors i normes

2.3. Hàbit d'escoltar, dialogar i compartir.

• Tutoria

Es podria treballar especialment en temes d'assemblea donada l'estreta relació entre els procediments que la unitat planteja i els procediments característics utilitzats en l'espai de l'assemblea escolar.

Activitats

1) **La conversa amb l'àvia Queta** (Comprensió Crítica)

L'objectiu de la primera activitat és que l'alumne es familiaritzi amb el contingut de la unitat. Possibles preguntes a introduir en el debat:

Què pensa la Senda de la solució que dona l'àvia Queta? Per què pensa això?/ Explica les tres dites del diàleg/ Alguna vegada us ha passat alguna cosa semblant? Què veu fer?

A fi de facilitar la memorització de les dites convé fer murals on apareguin cadascuna d'elles amb lletres grans. Els murals podrien restar penjats a la classe durant els dies que dura la unitat.

2) **Un grup dialoga quan ...** (Clarificació de valors)

Posteriorment a la feina individual es fa una posada en comú on els alumnes expliquen a la resta de la classe el seu treball personal. El mestre ha de centrar el debat en els motius o criteris per seleccionar les diferents frases.

3) **Primera dita del diàleg.** (Act. informativa i d'hab. socials)

Donada la complexitat d'aquesta activitat, el paper del mestre és molt important. La presentació de la part teòrica la pot fer a partir d'una ampliació a DIN-A3 o a cartolina ben visible pels alumnes. En un primer moment no és necessari aprofundir en el subratllat teòric, n'hi ha prou amb llegir-lo. L'exercici pràctic, el mestre l'ha d'explicar amb detall als diferents grups que participaran: els alumnes que han de resoldre el problema, "l'equip d'observadors nº 1" i "l'equip d'observadors nº 2". Posteriorment a la realització de l'exercici, s'iniciarà el debat. A partir de les observacions dels alumnes, el mestre ha d'introduir i fer el lligam amb la part teòrica de l'activitat. Possibles preguntes pel debat:

- Qui pot resumir o explicar què es diu al començament de l'activitat?
- Té alguna cosa a veure amb l'exercici que hem fet ara?

També seria interessant que en diferents moments de diàleg en grup, (assemblees, debats, etc) el mestre fes referència al treball realitzat en aquesta activitat i introduís preguntes al respecte.

4) **Segona dita del diàleg** (Role-playing)

A l'igual que a l'activitat anterior el contingut teòric es presenta al començament però és treballat al llarg de tot l'exercici. Seria interessant que, a excepció de la part de petits grups, la resta de l'exercici és fes a nivell de classe, de manera que els alumnes poguessin discutir i el mestre pogués orientar el debat.

En la posada en comú que es fa després de les representacions, l'anàlisi i comentari d'aquestes hauria de basar-se en els criteris introduïts al començament de la unitat, a la part teòrica.

5) Tercera dita del diàleg (Anàlisi de casos)

La dinàmica és la mateixa que a les dues activitats anteriors. Durant el comentari en grup, el mestre hauria d'insistir en la comprensió del contingut teòric de la unitat i en la transferència a la vida quotidiana dels alumnes. Aquesta transferència convé fer-la també fora de l'activitat, en moments d'assemblea o de diàleg col·lectiu (algú se'n recorda de la tercera dita del diàleg? Té alguna relació amb el que fem ara? Quina?, etc). Per començar el diàleg pot demanar als alumnes que expliquin què opina cadascú dels protagonistes a fi de garantir la comprensió del text.

6) Sopa de lletres (Joc)

En aquesta activitat la mestra ha d'explicar als alumnes la manera de realitzar els dos exercicis. En el primer d'aquests, els alumnes haurien de trobar les paraules: "atenció", "escoltar", "respecte" i "grup". Les quatre paraules estan col·locades de forma horitzontal. El segon exercici de l'activitat insisteix en la memorització de les dites per part dels alumnes.

DEPEN DE NOSALTRES

Contingut

La present unitat s'inclou dins el bloc dedicat al tractament de temes conflictius que tenen el seu origen en determinats usos de la ciència i la tècnica i en temes relacionats amb l'abús i degradació de la natura. El contingut concret proposat per a treballar en el curs de tercer d'EGB se centra en l'àmbit de l'ecologia, concretament en com la intervenció de l'individu pot modificar els seus habitats. La unitat es desenvolupa a partir de la presentació de dos barris i de les millores o canvis negatius que es produeixen en ells.

Els objectius de la unitat són dos fonamentalment. Un primer objectiu és prendre consciència del pes que la intervenció humana pot tenir en l'evolució o degradació d'un espai concret. El segon objectiu vol incidir en la conducta dels alumnes i introdueix el tema de la reponsabilitat en relació a l'àmbit més proper: el barri.

Els procediments més significatius treballats en aquesta unitat són tres. Un, la capacitat per adquirir informació, en relació al propi barri. Dos, el raonament moral entorn el tema del progrés i la conservació del medi. I tres, l'habilitat per intervenir eficaçment en l'entorn i col.laborar en la defensa del medi ambient.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar a les àrees del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural; Coneixement del Medi. El Medi Natural i l'àrea de Religió.

• Àrea del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

2. El medi físic, paisatges i sistemes humans
 - 2.1. Els sistemes naturals i els seus elements.
 - 2.2. Els sistemes humans i els seus components.

4. El medi polític i cultural.

4.3. Organització política del municipi, de Catalunya i d'Espanya.

Actituds, valors i normes

3.3. Sensibilització per la protecció del medi ambient.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Natural.

Fets i conceptes

2. Canvis que es produeixen en nosaltres i en el nostre entorn.

3. Relacions que s'estableixen entre éssers vius i medi.

3.3. Efectes de la intervenció dels éssers vius en el medi.

4. Relacions ésser humà-tècnica-societat.

4.4. L'espècie humana com a agent transformador del paisatge.

4.5. Conservació de la natura.

Actituds, valors i normes

5. Responsabilitat en l'establiment de relacions amb les persones i l'entorn.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

1.3. Respecte a les normes que regulen la conducta en relació amb els altres i que regulen la relació amb la natura.

Activitats.

1) **Les Casetes i el Passeig.** (Comprensió Crítica)

La posada en comú té com objectiu fer una anàlisi comparativa entre els dos barris presentats en el text. L'element que es vol subratllar és la importància de les decisions que prenen les persones respecte el medi on viuen. En aquest sentit convindria convidar als alumnes a fer plegats un llistat de les opcions que fa cada barri i les conseqüències que d'elles se'n deriven. Aquests llistats es poden penjar a la classe i anar afegint les noves decisions i conseqüències que es presenten en les activitats següents.

2) **L'arribada dels cotxes** (Dilema)

3) **Els encarregats de la neteja** (Role-playing)

Una activitat complementària a la presentada en el full seria l'observació del pati abans i després de l'hora de l'esbarjo, o bé de la classe a l'hora d'arribar al matí, i a l'hora de sortir a la tarda.

Tant si es fan els dos exercicis com si només es fa el de la fitxa de l'alumne, la posada en comú hauria de girar entorn a la responsabilitat que tota persona té respecte al manteniment de l'espai que habita. Algunes frases dels diàlegs elaborats pels nens i nenes poden ser el punt de partida del debat.

4) **El nostre barri** (Ex. expressiu. Mural dels barris)

Si hi ha dos o més grups que pertanyen al mateix barri, es pot orientar la feina dels alumnes de manera que els treballs siguin complementaris. (Per exemple, que un grup faci el treball sobre els serveis que hi ha al barri, un altre sobre els mitjans de comunicació, un altre sobre els aspectes urbanístics, i d'altres). Seria interessant que en la posada en comú dels diferents grups s'arribés a fer un llistat de semblances i diferències entre tots ells.

5) **Aprofitem les escombreries!** (Activ. informativa)

Si el contingut d'aquesta activitat és molt conegut pels alumnes, el mestre pot introduir una altra activitat informativa en relació al tema que sigui més significativa per al grup.

El mestre pot introduir interrogants que no estiguin plantejats a la fitxa, com p. ex. "Què vol dir recursos naturals?"

El dia en que es realitzi aquesta activitat, el mestre ha d'avisar als alumnes perquè a la propera sessió cadascú porti dues revistes i dues caixes de sabates per a tot el grup.

6) **Brossa neta - brossa bruta** (Habilitats socials)

COM ENS ORGANITZEM A LA CLASSE?

Contingut

La present unitat s'inclou dins el bloc dedicat al tractament dels temes microètics. En concret, s'analitza alguns aspectes de la vida de l'aula. Els continguts de la unitat es presenten a partir dels temes que solen discutir-se amb més freqüència a les assemblees de classe d'aquesta edat i que sorgeixen en les relacions interpersonals i el treball acadèmic.

Els objectius de la unitat són fonamentalment dos: el coneixement i l'anàlisi dels diversos elements que entren en joc en la dinàmica del grup classe (la normativa, els conflictes de relació, l'organització, els diferents rols que juga cadascú i d'altres). Un segon objectiu fa referència al descobriment de les actituds que afavoreixen un bon tipus de relació i que possibiliten una organització més participativa i més eficaç tals com l'actitud de diàleg, de responsabilitat i d'ajuda.

En relació als continguts, a més dels fets i situacions quotidianes que solen generar problemes en la dinàmica del grup-classe, es considera, especialment, procediments tals com: l'anàlisi i la reflexió dels comportaments i actituds que es donen en la convivència. Així mateix, d'una manera implícita es treballen els valors del compromís, la participació i la col.laboració en la creació d'un bon ambient escolar.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar a les àrees de Llengua, Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural; Area d'Educació Física i Area de Religió.

• Area de Llengua

Actituds, valors i normes

2. Respecte al torn de paraules, a les intervencions i idees de les altres persones.
3. Interès per participar i fer-se entendre.

• Area del Coneixement del Medi, El Medi Social i Cultural.

Actituds, valors i normes

2. Educació cívica.
 - 2.2. Participació en la vida col·lectiva respectant les normes de convivència.
 - 4.2. Acceptació de normes de treball col·lectiu.

• Area d'Educació Física

Actituds, valors i normes

9. Responsabilitat envers les normes.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

- 4.4. Valoració de les normes d'organització i convivència escolar.
- 4.5. Participació en les responsabilitats escolars.

Activitats

1) **El full de l'assemblea** (Comprensió Crítica)

Amb independència que el grup estigui acostumat o no a fer assemblees, seria interessant treballar amb certa profunditat aquesta activitat intentant que els nens/es analitzin el sentit de l'assemblea escolar. Preguntes suggeridores per comentar el text:

- Quina d'aquestes coses passen també a la nostra classe?
- Creus que totes tenen solució?
- Quines sí? Quina és la solució?
- Quines creus que no tenen solució? Per què?
- Totes són igual d'importants?

2) **Un càstig per a tots** (Role-playing)

El comentari després de les representacions hauria de girar entorn l'eficàcia de les diferents solucions i el grau de consens que podrien tenir a la classe (Amb quina solució estaríeu tots d'acord? Quina solució us sembla més justa?). Posteriorment la mestra també pot plantejar als alumnes el tema de la justícia o injustícia dels càstigs col·lectius, motivant la discussió a partir d'exemples o diferents situacions viscudes per ells.

3) **Els animals del terrari** (Dilema)

Si el mestre ho considera oportú pot continuar amb el dilema tal i com proposem a continuació:

Imagina't que ets la mestra i que saps que la culpa la té la Maria per no haver donat el menjar als animals.- Què li diries?, la castigaries? Per què?

4) **Les funcions de cadascú** (Treball de clarificació)

La part més important de l'activitat és la posada en comú de la classificació del llistat de feines. Més que les agrupacions en sí, el que interessa és la discussió dels criteris que fan servir per confegir-les. Convé plantejar les semblances i diferències entre els tres grups de feines.

5) **Les normes de la classe** (Exercici expressiu)

Per iniciar aquesta activitat es poden introduir preguntes entorn a la "norma", (en quins llocs hi ha normes? quines normes són? qui les posa? qui les canvia? per a què serveixen les normes? què és una norma?, etc)

Seria interessant incloure en la normativa de la classe aquelles normes triades i consensuades pel grup.

6) **Carta a un amic extraterrestre** (Ex. expressiu)

L'objectiu de l'activitat és definir el concepte de "classe" tenint en compte els aspectes treballats al llarg de la unitat (normativa, convivència, relacions, col·lectivitat, diferents rols, feines i d'altres).

COM HO HEM DE FER

Contingut

En aquesta unitat es vol ajudar als alumnes a descobrir i adoptar una manera espontània i respectuosa de relacionar-se amb els altres. Es vol també fer-los veure la importància que tenen les formes per aconseguir una bona convivència, però alhora se'ls mostrarà la relativitat o convencionalitat d'aquestes. Es buscarà doncs l'equilibri entre el respecte a les formes i el reconeixement de la seva necessitat per una part, i l'espontaneïtat, la sinceritat i la intenció recta per un altra.

Pel que fa als continguts referits a fets i conceptes es treballaran exemples que mostrin maneres de comportar-se pròpies, quasi bé sempre d'altres temps, a fi de descobrir les funcions que compleixen en la interrelació personal i social. Serviran també per a assenyalar de quina manera en l'actualitat es porten a terme les mateixes funcions amb altres formes convivencials. Es treballaran els conceptes d'amabilitat i sinceritat en tant que síntesi de bona part de la feina experiencial realitzada en les diferents activitats de la unitat. Els continguts procedimentals més destacables són els referits a l'autorregulació del propi comportament; és a dir, a la capacitat per a orientar la pròpia conducta d'una manera volguda i en funció dels propis criteris i dels criteris socials que reconeixem com a bons.

Els valors més importants que impregnen la unitat són la simpatia, el respecte, l'espontaneïtat i la sinceritat. Així mateix es volen inculcar hàbits de comportament quotidià coherents amb els esmentats valors.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar en les àrees del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural i de Religió.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Actituds, valors i normes

1. Construcció de la identitat personal.

1.3. Acceptació de normes referides a si mateix, com a persona i com a membre d'una comunitat.

• Area de Religió

Procediments

1.7. Observació i imitació de formes de comportament moral i conductes vigents de l'entorn.

Activitats

1) **Costums d'abans, costums d'ara** (Comprensió Crítica)

L'objectiu de l'activitat que inicia aquesta unitat és plantejar els nens i nenes el doble aspecte de les habilitats socials, dels costums i les maneres dins la societat. Aquest doble element es podria definir a partir del relativisme d'aquests costums i alhora les funcions que compleixen en èpoques determinades.

El debat que es proposa fer al final de l'activitat hauria d'anar orientat a veure quines costums o modals són els que imperen en la societat actual i quines són les seves funcions.

2) **Els diàlegs de l'Olga** (Habilitats socials)

L'objectiu de l'activitat, seria que els alumnes se'n adonin de la repercusió que qualsevol resposta té en les persones a què ens adrecem. Després de fer les representacions es podria fer un breu comentari sobre com es devien sentir els personatges a qui l'Olga havia contestat malament i com es sentirien si la resposta donada per l'Olga hagués estat la que ells han inventat. Els alumnes haurien d'aprendre la dita que s'inclou al final de la fitxa i comentar-la en algun moment. Pot ajudar el fet de copiar-la en una cartolina i tenir-la penjada a la classe en un lloc visible.

3) **La motxilla** (Dilema)

A les preguntes s'hauria d'insistir en que han de trobar una manera correcta de resoldre la situació, tenint en compte els dos valors que entren en joc en aquest cas (expressar el què un pensa i no ferir als altres). Preguntes com "com se sentirien els avis?" poden ajudar als alumnes a adonar-se de les conseqüències i a trobar la millor solució. La dita que apareix al final de l'activitat s'hauria de treballar de la mateixa manera que en l'exercici anterior.

4) **Com ens saludem?** (Habilitats socials)

La part fonamental de l'activitat és el debat, on s'hauria de discutir les diferències entre fer les coses d'una manera convencional i acceptada per tothom a fer-les d'una manera inesperada i imprevisible per part de les altres persones. Seria convenient que es fessin transferències del tema sobre les maneres de saludar a d'altres.

La Marta surt del col·legi i abans d'anar a casa, passa pel supermercat. Al passadís hi ha un senyor que no deixa passar. La Marta li diu: **perdó, l'importaria deixar-me passar?** i el senyor es retira. A la porta es troba la portera i la Marta li diu: **"bon dia, com està?".** Quan entra a casa veu al seu germà petit i li fa **un petó a cada galta.** Es posa a estudiar i truquen al timbre. És un venedor de llibres. El pare de la Marta **"li estreny cordialment la seva mà".** Quan arriba la mare de treballar, la Marta surt corrents de l'habitació i fa **una gran abraçada.** La mare vol passar i la Marta jugant no li deixa. La mare li fa **pessigolles.**

5) **Què faig quan...?** (Clarificació de valors)

Després de fer l'exercici personal es pot comentar en parelles o grups de tres.

6) **El significat de les paraules** (Comprensions conceptuals)

Abans del treball en grups, el mestre pot fer preguntes a la classe entorn a les qüestions plantejades a la fitxa, tant del concepte d'amabilitat com del de sinceritat, a fi de motivar els alumnes i situar-los una mica en l'exercici.

HO HEM D'EXPLICAR TOT ALS PARES?

Contingut

La present unitat se situa en l'àmbit familiar i en l'ànalisi dels diferents tipus de relacions que es donen en aquest. El contingut per treballar amb els nens i nenes de vuit a nou anys, queda centrat en les relacions de confiança entre pares i fills i la dependència que en algunes circumstàncies es pot crear.

L'objectiu bàsic de la unitat és mostrar diferents situacions familiars on el tema de la confiança i desconfiança entre fills i pares pot ser motiu de conflicte i analitzar els elements i les variables que poden ajudar a diferenciar una relació de desconfiança d'una relació de certa autonomia respecte el món adult.

El valor que es presenta explícitament en la unitat és el de la confiança. Els procediments amb que es treballa el tema giren entorn tres nuclis. Un primer està compost per aquells procediments referents a l'autobservació i l'autoconeixement dels valors i opinions que el nen o nena té sobre el tema de la confiança amb els pare al judici de l'alumne davant situacions conflictives a propòsit del tema treballat. El tercer nucli de procediments se centra en les habilitats socials i en l'autodirecció, és a dir en trobar models i estratègies per aconseguir d'una manera correcta allò que la persona vol i desitja.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar als espais dedicats a la Tutoria.

Activitats

1) "El secret de la Maria" (Comprensió crítica)

El diàleg a classe pot basar-se en les qüestions plantejades en la fitxa. El mestre, prèviament, hauria de garantir la comprensió del text amb preguntes com ara: Quins són els protagonistes d'aquesta història? Què els va passar?, etc. Seria interessant que els nens/es comparessin les dues actituds plantejades en el text i que comentessin quina de les dues els sembla la correcta. També es poden introduir nous interrogants, com per exemple: "I si la mare de la Mapi no li hagués prohibit sortir del poble en bicicleta, la Mapi hauria d'haver explicat als pares el secret de les seves amigues? Es el mateix explicar els secrets als pares que als amics? Per què?"

2) "L'Anna s'ha barallat" (Dilema)

La mestra pot convidar als grups a pensar dos motius per defensar cadascuna de les dues postures. També els pot introduir alguna pregunta alternativa com per exemple: I si l'Anna no tingués la festa d'aniversari, li hauria de dir al pare? Per què?

3) "Les coses que no volem explicar" (Role-Playing)

No és necessari que es facin totes les representacions. La mestra pot triar un parell de cada grup.

Possibles preguntes per la posada en comú:

- "En quines representacions del nº 1 els pares parlaven d'un tema que realment els fills era millor que no escoltessin?. Digueu el mateix de les del nº 2.
- Es bo que els pares ho expliquin tots als fills? Per què?
- I els fills als pares? Per què?
- De quines coses creus que no s'ha de parlar amb els pares? Per què?"

4) El que jo penso dels secrets (Clarificac. Valors)

Si l'activitat es comenta posteriorment el mestre pot obrir altres interrogants com: "Es pot tenir confiança amb algú i no explicar-li tots els secrets?, o bé: Posa un exemple de secret amb els amics que creus que s'hauria d'explicar als pares"

5) **L'aniversari de la mare** (Habilitats socials)

Si la primera part de l'activitat s'allarga excessivament o si el mestre considera que vol dedicar un temps llarg a la discussió i posada en comú des diàlegs plantejats en el text, aquesta activitat es pot dividir en dues sessions i deixar l'exercici on els alumnes han de crear el diàleg per a una sessió posterior. Abans de discutir les preguntes de la fitxa podria ser interessant que algunes parelles d'alumnes interpretessin els diàlegs entre els dos protagonistes del text. Possibles preguntes:

- Per què creus que la Paula va contestar a la seva mare d'aquella manera?
- I l'ignasi perquè ho va fer de la manera com ho va fer?

6) **Què vol dir confiança?** (Comprensió Conceptual)

Recordar que aquesta activitat comença amb una ambientació i presentació per part de la mestra sobre el terme que es treballa: "confiança". Per fer-ho pot introduir en el grup les preguntes que apareixen a la fitxa, convidant als alumnes a recollir exemples relacionats amb el tema. També intentarà que es relacioni el concepte amb situacions conflictives i polèmiques. Posteriorment els alumnes contestaran la fitxa en grups de dos o tres. La fitxa, donç, serà la síntesi del exercici col·lectiu.

NO TOTS TENIM EL MATEIX

Contingut

Aquesta unitat té un doble objectiu: informar i sensibilitzar respecte dels problemes que es pateixen als països del Tercer Món. Per una banda, es tracta de donar una visió més àmplia i acurada d'alguns aspectes de la vida quotidiana dels països pobres. Per una altra banda, es vol sensibilitzar respecte a aquestes situacions i obrir perspectives que puguin portar a un futur compromís.

Quan al contingut relatiu a fets i conceptes, la unitat es centrarà en la comparació entre la vida quotidiana d'una nena del Tercer Món, d'un nen d'un país desenvolupat, i de la pròpia vida dels alumnes que utilitzin aquest material. De la comparació en podran sortir conclusions concretes sobre les diferències que separen les vides de cadascun dels nens i nenes que són objecte de comparació; i a més, s'orientarà als alumnes perquè valorin críticament aquestes distintes realitats. Es vol també aportar informació sobre diverses maneres d'emprendre una ajuda eficaç en relació als països que estan en dificultats.

Probablement, la destresa per posar-se en el lloc dels altres i experimentar sentiments d'empatia sigui un dels procediments que més es posa en joc en aquesta unitat. Així mateix, es treballarà també les capacitats d'anàlisi crítica de la realitat, i de confrontació amb la pròpia posició personal i social.

Quan als valors a que pretenem arribar amb les activitats que aplega aquesta unitat, cal destacar per sobre de tots els d'igualtat i justícia, de solidaritat i compartir, i finalment el del compromís.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar a les àrees de Llengua Extranjera; de Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural; i de Religió.

• Area de Llengua Extranjera

Fets i conceptes

2. Aspectes sòcio-culturals

Actituds, valors i normes

6. Valoració positiva de la llengua extranjera i respecte vers altres formes de vida i de cultura.

7. Actitud oberta respecte d'altres persones, comunitats i cultures.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Actituds, valors i normes

2.4. Valoració de les tasques encaminades a la pau i el benestar.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

2.8. Valoració positiva de tota actitud compromesa.

2.9. Actitud de solidaritat.

Activitats

1) **La vida de Lucrecia** (Comprensió Crítica)

2) **La vida d'Erico** (Comprensió Crítica)

3) **Tu què fas durant el dia?** (Exercici expressiu)

Per finalitzar l'activitat es pot fer una petita posada en comú on es comenti el treball fet per parelles. El mestre pot afegir preguntes com les següents.

- Us agradaria viure com l'Erico? Per què?
- Us agradaria viure com la Lucrecia? Per què?
- Creieu que a l'Erico li agradaria viure com viviu vosaltres? Per què?
- Creieu que a la Lucrecia li agradaria viure com viviu vosaltres? Per què?

4) El futur de Lucrecia i Erico (Frases inacabades)

5) Diverses maneres d'ajudar (Role-model)

L'objectiu de l'activitat és subratllar el valor del compromís i de l'acció. La posada en comú o debat general hauria de girar sobre les diferents possibilitats per a implicar-se en l'ajuda als pobles del Tercer Món. Com activitat complementària es pot encarregar als alumnes que busquin informació sobre les tres associacions que es presenten a la fitxa, i fer posteriorment una posada en comú a la classe.

6) Els diners per fer la piscina (Dilema)

En la posada en comú de la discussió en grups, la mestra pot plantejar situacions límit del dilema, tals com:

- Si no s'arriben a posar d'acord, què han de fer?
- Imagina que es fa una votació i surt empat entre els dos grups. Tu ets el director i has de donar una solució. Què faries?

TOTS TENIM DRETS, TOTS TENIM DEURES.

Contingut

Aquesta unitat s'inclou dins l'àmbit dedicat a l'anàlisi i coneixement de la Declaració dels Drets Humans. En el curs de tercer d'EGB el que es proposa es fer una aproximació al tema, de forma que només en una de les activitats es presenta explícitament part del contingut de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Els objectius de la unitat són bàsicament quatre. Un, que l'alumne identifiqui el concepte de "dret" amb experiències viscudes personalment. Dos, prendre consciència que sovint els drets són col·lectius i que hi ha sectors de la nostra societat que se senten marginats per la resta. Tres, associar la idea de dret amb l'idea de deure, com a elements complementaris de la mateixa realitat. I quatre, descobrir en la Declaració dels Drets Humans un intent de vetllar per la igualtat i el respecte entre tots els éssers humans.

Els procediments emprats per treballar el tema giren entorn tres àmbits. El raonament i judici moral davant situacions conflictives per la violació d'algun dret. La consciència del jo. I, en darrer terme, la perspectiva social o empatia amb individus i col·lectius que senten violats els seus drets.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar a l'àrea de Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

• Area de Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Fets i conceptes

1.3. Drets i deures personals i col·lectius.

Actituds, valors i normes

2. Educació cívica.

2.1. Sensibilització pels drets i deures humans.

Activitats.

1) **No hi ha dret!** (Comprensió Crítica)

L'objectiu de l'activitat és apropar al nen/a al concepte de dret de manera que ho associï a esdeveniments, persones i circumstàncies conegudes personalment. Les preguntes que fan referència directa a la lectura es poden treballar a nivell de grup gran. És interessant però dedicar temps a posar en comú la transferència que els alumnes fan a la seva realitat, així com insistir en els elements comuns que poden haver-hi entre tots els casos que s'hagin explicat a la classe.

2) **Els meus drets** (Activitat autobiogràfica)

L'objectiu de l'activitat és descobrir experiències personals en què els propis drets no han sigut respectats. És important presentar l'activitat des d'un punt de vista fonamentalment vivencial, amb la finalitat de descobrir els sentiments que aquest tipus d'experiències poden generar. Preguntes com "I tu com et senties? què t'hagués agradat fer en aquells moments? què pensaves de les persones que et molestaven?, etc" poden ajudar a l'alumne a centrar-se en el tema. Una posada en comú pot ser convenient per clarificar la idea de "dret" i la de "violació" de drets.

3) **La Sra. Lola i els seus fills** (Dilema)

Donada l'edat dels alumnes, potser la mestra haurà de centrar molt bé el dilema, a fi que el tema de discussió no sigui si la Sra. Lola feia bé o no en pegar a la seva filla, sinó la conveniència o no de denunciar la Sra. Lola, o el dret dels veïns a intervenir-hi.

4) Els motius de les queixes (Role-Playing)

Del que es tracta en aquesta activitat és que els alumnes adoptin el paper de diferents col·lectius (o personatges) i inventin situacions on aquests no se senten respectats. En la posada en comú s'hauria d'arribar a diferenciar entre uns casos i altres, així com entre aquells drets que són més fonamentals d'altres que poden ser més superflus.

Una possible pregunta que es pot fer darrera de cada representació és; "Quin és el grup que no respectava els drets d'aquestes persones?".

Preguntes per comentar en la posada en comú:

Quins casos se semblen més entre sí? Quin són més diferents? Creieu que tots són igual d'importants? Quins drets tenien els alumnes, els ciutadans, els gitanos i la mare de l'Oriol que els altres no respectaven?

5) Els drets i els deures

Una activitat complementària i més complexa seria fer la primera part de l'exercici, l'elaboració de la llista de grups marginats, a partir de material portat de casa o facilitat pel mestre (diaris, revistes, fotografies, propaganda de diferents grups o col·lectius, etc). Aquesta activitat també requereix una posada en comú del treball en grups petits. És important que al final de la mateixa l'alumne relacioni les idees de dret i deure com dues cares del mateix fet.

6) La Declaració Universal dels Drets Humans (Activ. Informativa)

Aquesta activitat és bàsicament informativa i amb ella es pretén que l'alumne/a associï el que ha treballat en la lliçó sobre els drets personals i de diferents col·lectius amb la Declaració Universal dels Drets Humans. El missatge d'igualtat i de respecte cap a tots els éssers humans hauria de ser possiblement la síntesi de l'activitat.

4art

Ensenyament Primari.

Quadre de correspondències entre les unitats d'Educació Moral i la resta de continguts curriculars.

<p><u>1. Sempre som els mateixos?</u> (Autoconeixement)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural</u> • <u>Area del Coneixement del Medi. El Medi Natural</u> • <u>Area d'Educació Física</u> • <u>Area de Religió</u> • <u>Tutoria</u>
<p><u>2. Es millor fer-ho plegats</u> (Relació entre iguals)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Area de Religió</u> • <u>Tutoria</u>
<p><u>3. Iguals o diferents</u> (La diferència, valor i conflicte)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural</u> • <u>Area de Religió</u>
<p><u>4. Parlem-ne</u> (Habilitats per al diàleg)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Area de LLenqua</u> • <u>Area de Religió</u> • <u>Tutoria</u>
<p><u>5. Qui mana a la Natura?</u> (Ciència, tècnica i ecologia)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural</u> • <u>Area del Coneixement del Medi. El Medi Natural</u> • <u>Area de Religió</u>

<p><u>6. Qui fa l'escola?</u> (Escola i treball)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural</u> • <u>Area de Religió</u>
<p><u>7. M'agrada ser el que sóc</u> (Discriminació per raó de gènere)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Area de Religió</u>
<p><u>8. Les nostres famílies</u> (Relació en l'àmbit familiar)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tutoria</u>
<p><u>9. Per a què serveixen les lleis?</u> (Organització de la vida en comú)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural</u> • <u>Area de Religió</u>
<p><u>10. Els Drets de tothom</u> (Els Drets Humans)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural</u> • <u>Area de Religió</u>

Correspondències entre les unitats d'Educació Moral i la resta de continguts curriculars.

1. Sempre som els mateixos? (Autoconeixement)

La unitat és adient per a treballar a les àrees de Llengua, de Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural; Coneixement del Medi. Medi Natural; Area d'Educació Física i Area de Religió, així com en els espais dedicats a la Tutoria.

• Area de Llengua

Procediments

2. Comprensió i expressió escrita

2.6. Producció de textos de tipologies diverses (narració, descripció, diàleg...)

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural

Procediments

2. Consciència temporal i temps històric.

2.1. Identificació de nocions temporals de simultaneïtat, successió, durada, continuïtat i canvi, i de relacions causa-efecte.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. La pròpia identitat

1.1. Dades d'identificació personal en relació a si mateix i als espais on es desenvolupa la vida quotidiana.

1.2. Processos i transformacions del propi cos.

Actituds, valors i normes

1. Construcció de la identitat personal

1.2. Valoració de si mateix i d'un estil de vida personal.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Natural

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

2. Canvis que es produeixen en nosaltres i en el nostre entorn.

• Area d'Educació Física

Actituds, valors i normes

1. Acceptació i estimació del propi cos.

• Area de Religió

Procediments

1. La pròpia realitat i el descobriment del seu entorn

1.1. Observació del propi cos i les seves possibilitats, de l'àmbit dels sentiments i la sensibilitat.

2. Es millor fer-ho plegats. (Relació entre iguals)

La unitat és adient per a treballar a l'Area de Religió i als espais dedicats a la Tutoria.

• Area de Religió

Procediments

1.2. Identificació i expressió de les possibilitats de relació amb els altres.

Actituds, valors i normes

1.3. Respecte a les normes que regulen la conducta en relació amb els altres i que regulen la relació amb la natura.

1.6. Crítica davant l'entorn i responsabilitat en la participació i col.laboració.

3. Iguals o diferents? (La diferència, valor i conflicte)

La unitat és adient per a treballar a l'àrea del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural i l'àrea de Religió.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

3. El medi econòmic i social

3.3. L'organització de la vida social i el treball.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

2.8. Valoració positiva de tota actitud compromesa.

2.9. Actitud de solidaritat.

4. Parlem-ne. (Habilitats per al diàleg)

La unitat és adient per a treballar a l'Àrea de Llengua, l'Àrea de Religió i els espais dedicats a la Tutoria.

• Area de Llengua

Procediments

1. Comprensió i expressió oral

1.1. Reproducció d'ordres, relats, explicacions i argumentacions.

1.5. Producció oral de models i estructures de tipologia diversa

Actituds, valors i normes

2. Respecte al torn de paraules, a les intervencions i idees de les altres persones.

3. Interès per participar i fer-se entendre.

• Area de Religió

Procediments

2.6. Iniciació als debats i judicis

4.1. Capacitat d'escoltar i estar atent en qualsevol fet o situació.

Actituds, valors i normes

2.3. Hàbit d'escoltar, dialogar i compartir.

• Tutoria

Es podria treballar especialment en temes d'assemblea donada l'estreta relació entre els procediments que la unitat planteja i els procediments característics utilitzats en l'espai de l'assemblea escolar.

5. Qui mana a la Natura? (Ciència, tècnica i ecologia)

La unitat és adient per a treballar a les àrees del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural; Coneixement del Medi. El Medi Natural i l'àrea de Religió.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

2. El medi físic, paisatges i sistemes humans
- 2.1. Els sistemes naturals i els seus elements.
- 2.2. Els sistemes humans i els seus components.

Actituds, valors i normes

- 3.3. Sensibilització per la protecció del medi ambient.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Natural

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

2. Canvis que es produeixen en nosaltres i en el nostre entorn.
3. Relacions que s'estableixen entre éssers vius i medi.
- 3.3. Efectes de la intervenció dels éssers vius en el medi.
4. Relacions ésser humà-tècnica-societat.
- 4.4. L'espècie humana com a agent transformador del paisatge.
- 4.5. Conservació de la natura.

Actituds, valors i normes

5. Responsabilitat en l'establiment de relacions amb les persones i l'entorn.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

- 1.3. Respecte a les normes que regulen la conducta en relació amb els altres i que regulen la relació amb la natura.

6. Qui fa l'escola? (Escola i treball)

La unitat és adient per a treballar a les àrees del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural i l'àrea de Religió.

• Àrea del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Actituds, valors i normes

2. Educació cívica.

2.2. Participació en la vida col·lectiva respectant les normes de convivència.

• Àrea de Religió

Actituds, valors i normes

4.4. Valoració de les normes d'organització i convivència escolar.

4.5. Participació en les responsabilitats escolars.

7. M'agrada ser el que sóc. (Discriminació per raó de gènere)

La unitat és adient per a treballar a l'àrea de Religió.

Actituds, valors i normes

2. Actitud respectuosa vers la diferenciació de sexe.

8. Les nostres famílies. (Relació en l'àmbit familiar)

La unitat és adient per a treballar als espais dedicats a la Tutoria.

9. Per a què serveixen les lleis? (Organització de la vida en comú)

La unitat és adient per a treballar a l'àrea del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural; i de Religió.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

4. El medi polític i cultural.

4.3. Organització política del municipi, de Catalunya i d'Espanya.

Actituds, valors i normes

2.2. Participació en la vida col·lectiva tot respectant les normes de convivència.

10. Els Drets de tothom. (Els Drets Humans)

La unitat és adient per a treballar a l'àrea de Coneixement del Medi.

El Medi Social i Cultural i l'àrea de Religió.

• Area de Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Fets i conceptes

1.3. Drets i deures personals i col·lectius.

Actituds, valors i normes

2. Educació cívica.

2.1. Sensibilització pels drets i deures humans.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

2.7. Valoració de la dignitat de la persona.

Actituds, valors i normes globals:

Els objectius terminals establerts en aquest apartat no han estat distribuïts en les diferents unitats didàctiques d'aquest currículum d'educació moral, donat que aquests han de tenir-se presents en totes les activitats del centre i a més vénen a expressar bona part del nucli d'objectius del currículum que presentem.

MATERIALS PER ALS ALUMNES

1

Sempre som els mateixos?

Les vacances d'estiu.

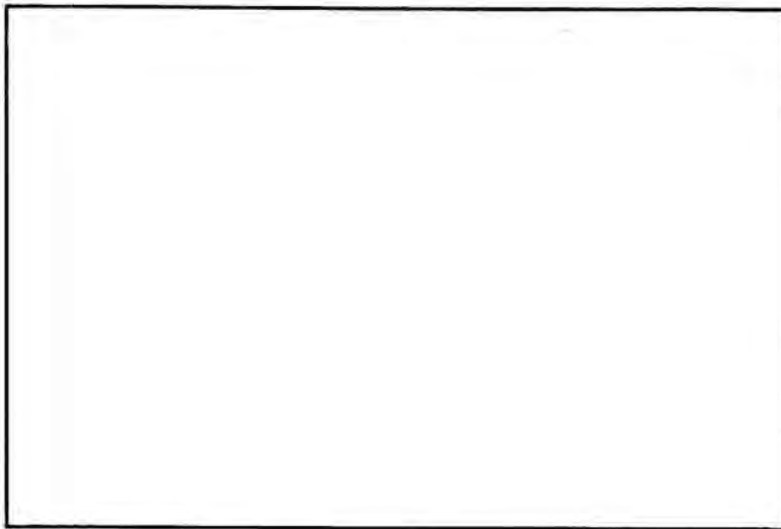
Avui els nens han tornat a escola. Després de tot l'estiu alguns ja tenien ganes de veure's. La Mapi en arribar a casa ha escrit com ha passat el dia amb els seus companys. LLegeix a continuació part del diari de la Mapi.

Avui ha estat el primer dia de classe. Durant les vacances no he vist a molts dels meus companys i avui, gairebé, no els coneixia. Com han canviat!!! L'Oriol està més prim que mai però segueix igual de bromista, a la Maria li ha crescut molt el cabell. Li he dit que no se'l talli que està molt maca. La Raquel, però, està igual de petitona que sempre. Crec que no deu haver crescut ni un centímetre. De totes maneres, també ha canviat perquè aquest estiu ha tingut un germanet i està la mar de feliç de pensar que és la germana gran.

A l'hora del pati he vist a l'Aina i el Quico. Ja fan cinquè. Què grans!!!

L'Aina està més alta que el curs passat i si no fos perquè la conec, pensaria que és una nena de sisè o setè. A més ha vingut tan morena de Mallorca que sembla una negreta. El Quico te la mateixa cara rodona de sempre, però també ha crescut. Tots, gairebé tots els nens i nenes han canviat. A mi també m'han dit que he canviat, que se'm veu més gran. L'Oriol de broma m'ha dit "tens més pigues que mai. Aviat no tindràs prou lloc a la cara".

Mapi

1. En quines coses ha notat la Mapi que han canviat els seus companys i companyes?

.....
.....

2. En quines coses no ha canviat algun company o companya de la Mapi?

.....

3. Tu també notes canvis en els teus companys i companyes en tornar de vacances? Quins són aquests canvis?

.....
.....

4. I després d'un cap de setmana de no veurel's, quins canvis notes en ells?

.....

5. Creus que els companys i companyes de la Mapi estan contents d'haver canviat? Per què?

.....
.....

El nostre cos canvia.

Hi ha canvis, com els que ha vist la Mapi en els seus amics, que no depenen de nosaltres. Canviem tant si volem com si no: quan creixem, o augmentem de pes, o ens cauen les dents. Moltes vegades, però no ens en adonem que canviem i que no som iguals que fa un parell d'anys.

Per veure com has canviat, agafa una fotografia teva de quan tenies un any, agafa una altra de quan vares començar a anar a escola i agafa una de com ets ara.

Junteu-vos en grups de sis i deixeu tots damunt la taula la fotografia de quan teníeu un any. Intenteu endevinar quina fotografia és la de cadascú.

Feu el mateix amb la fotografia de quan vareu arribar a l'escola. Segur que molts vareu començar junts. Us heu reconegut?

Després de veure les fotografies dels teus companys i companyes escriu en quines coses es nota que han canviat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

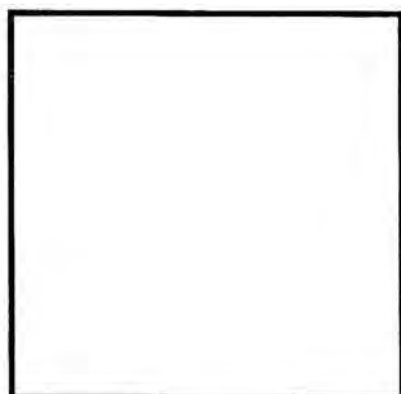
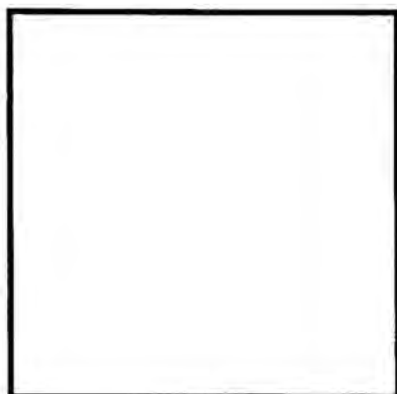
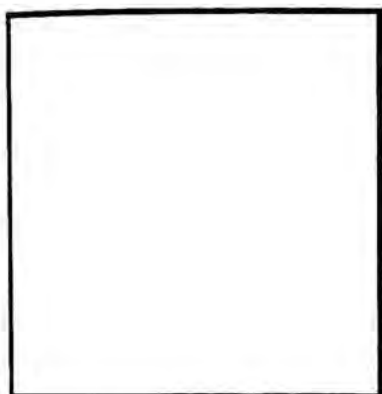
.....

.....

.....

.....

Agafeu ara cadascú les tres fotografies vostres i enganxeu-les a continuació.

1. Fes una llista dels canvis que has tingut al llarg del temps i que es veuen en mirar les fotografies.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. En quines coses estàs content d'haver canviat?

.....
.....
.....
.....

3. Hi ha d'altres en les que t'hagués agradat més no canviar?

Quines?

.....
.....
.....
.....

Canviem perquè creixem.

Hi ha altres canvis que també es donen pel fet de créixer però que no els podem endevinar només mirant fotografies nostres. A aquests canvis es refereix l'Oriol quan escriu al seu diari:

"Quan vaig entrar a escola era molt tímid. Em feia vergonya parlar amb nens i nenes que no coneixia, i em passava el dia esperant que s'acabés l'escola i vinguessin els pares a buscar-me. Els enyorava tant!!! Ara, gairebé em passa al contrari. Estic desitjant sortir de classe per anar a jugar amb els meus amics i me n'alegro quan la mare es despista i arriba tard a buscar-me. Quins canvis!!! Clar, a mesura que ens fem grans coneixem més gent i ja no estem tant pendents dels pares."

1. En quines coses s'ha adonat l'Oriol que és menys tímid?

.....
.....

2. Pensa tu també en alguns canvis importants en tu mateix, en la teva manera de ser, en els teus gustos, de fa uns anys fins ara. Alguns canvis, però, que ningú podria endevinar només mirant les fotografies. Escribe tots els canvis que se t'hagin acudit:

.....
.....
.....
.....

3. Haves pensat alguna vegada en tot el que has canviat?

Què penses dels canvis que has fet?

.....
.....

Però també canviem perquè volem.

A més a més dels canvis físics i d'altres que fem amb l'edat, hi ha un altre tipus de canvis: els canvis veritablement importants. Aquests canvis només es produeixen si nosaltres ho volem i ens hi posem. Són aquells que ens permeten ser com volem, fer-nos com més ens agrada.

Si volem canviar, primer hem de conèixer el que no ens agrada de nosaltres. Llegeix aquests textos on la Maria i el Quico expliquen en què voldrien canviar:

"Tothom diu que sóc molt desordenada. Quan ho sento em fa molta ràbia i per defensar-me sempre dic que és mentida, però jo se que és veritat. M'agradaria ser més endreçada, perquè a més de no fer enfadar aels pares, m'estalviaria molt del temps que perdo buscant les meves coses."

Maria

"A escola la professora em diu que soc un xerraire. Diu que no paro de parlar tot el dia i que per això moltes vegades no m'assabento del que haig de fer. Els meus companys a vegades també em diuen que calli, que no els deixo treballar. Jo ni me n'adono però quan ho penso veig que tenen raó."

Quico

Ara pots fer el mateix que la Maria i el Quico. Pensa en coses que no t'agraden de tu mateix i voldries canviar. Per fer-ho pots fixar-te en els diferents llocs on vius i amb les diferents persones que et relaciones.

A continuació et posem un quadre on surt la família, els amics, l'escola i el barri. Intenta escriure una o dues coses que t'agradaria canviar de la teva manera de comportar-te en cadascun d'aquests llocs.

FAMILIA

ESCOLA

AMICS

BARRI

Si aquests dies segueixes pensant sobre el tema i se t'acut alguna cosa més que voldries canviar també la pots apuntar en aquest quadre.

El que penso de mi.

1. El que més m'agrada del meu físic és

2. A la classe tinc fama de

3. El que més m'agrada del meu caràcter és

4. El que m'agradaria canviar de la meva manera d'ésser és

5. Pensar en com sóc em serveix per

6. Els meus pares moltes vegades diuen que jo sóc

7. Quan m'enfado amb mi mateix és perquè

8. Què pots fer per conèixer-te millor?

El meu diari.

Al llarg d'aquesta lliçó has pogut llegir trossos de diaris de nens i nenes de la teva edat. Quan escriuen el seu diari, pensen com són, què fan, quins són els seus gustos, etc. A molts d'ells això els serveix per conèixer-se una mica millor i poder canviar allò que d'ells mateixos no els agrada.

Les persones que escriuen diaris ho fan de diferents maneres: alguns expliquen amb molt detall tot el que fan, altres expliquen només allò que els agrada o interessa molt, altres expliquen el que senten dins seu (si estan tristos, contents o enfadats).

Per què no intentes tu fer el mateix que ells? En algun moment del dia pots escriure en una llibreta les coses més importants que t'han passat. Aquesta llibreta serà el teu diari. Si el fas durant tot el curs, a l'estiu el podràs llegir i et servirà per enrecordar-te de les coses més importants que t'han passat al llarg del curs i com has anat canviant.

Recorda que el diari és teu i no te perquè llegir-ho ningú si tu no vols.

A continuació pots fer el diari del que et va passar ahir. No cal que ho escriguis tot. Tria alguna cosa important o que t'agradaria explicar.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....

El millor, però, no és escriure-ho només un dia, sinó fer-ho sovint, fins i tot cada dia. Així poc a poc t'aniràs coneixent cada vegada millor.

Com en un diari es poden escriure moltes coses, també pots escriure cada dia com et sents i el perquè (p.ex. si estàs trist perquè t'has barallat amb un amic, si estàs preocupat per alguna cosa, o si hi ha hagut algun fet que t'ha posat molt content).

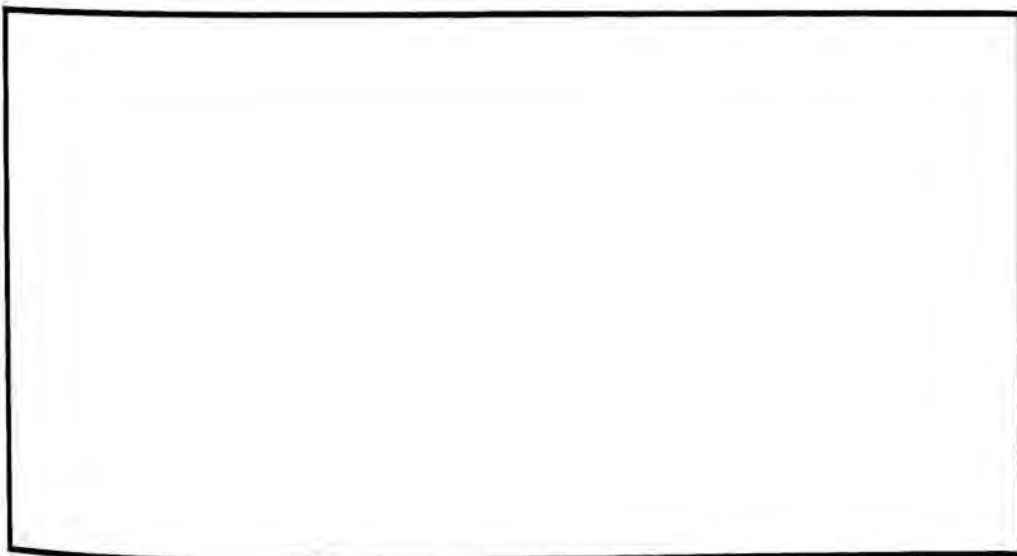
2

Es millor fer-ho plegats

No pots jugar!!

En el dibuix veus una colla de nens de quart discutint a l'hora del pati. Volen fer un partit de basquet però són onze i només poden jugar deu. Intenten trobar una solució al seu problema, però no es posen d'acord. Algunes de les coses que s'han dit són les següents:

- "Si no sap jugar que se'n vagi. Ara no perdrem el temps ensenyant a en Pau com es juga."
- "Maria, no pots jugar amb nosaltres perquè ets una nena."
- "En aquest joc de basquet hi ha deu jugadors i nosaltres som onze. Que no jugui l'Albert que és el més lent."
- "Elena tu no jugues perquè ets una tramposa. Mai no fas cas de les regles."
- "Oscar no pots jugar a basquet perquè ho ha dit el Toni que és el capità del nostre grup, i nosaltres sempre fem el que ell diu."

Feu cinc grups a la classe i repartiu-vos les cinc propostes de solució que surten a la lectura. Durant una estona heu de preparar una representació on es vegi el problema que teniu a l'hora de fer el partit de basquet i la solució que doneu: expulsar el Pau, la Maria, l'Albert, l'Elena o l'Oscar, segons el cas que us correspongui representar.

En la preparació de la representació heu de pensar motius per convèncer tothom que la millor solució és la vostra, heu de dir el "per què" està bé deixar a aquell nen o nena sense jugar.

Pots escriure, a continuació, els motius pensats en el teu grup per a defensar la vostra proposta.

.....
.....
.....
.....
.....

Després de la conversa que heu tingut a classe pots contestar les següents preguntes:

1. En què s'assemblen les diferents solucions?

.....

2. Quina és la diferència entre el motiu que li donen al Pau per no jugar i el que donen a l'Elena?

.....

.....

3. Tu com creus que es podria arreglar el problema que tenen aquests nens i nenes de quart?

.....

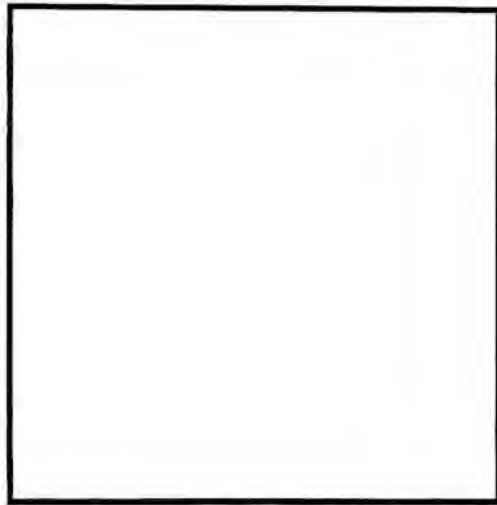
.....

El concurs de murals.

Aquest dissabte en l'esplai hi ha un concurs de murals per grups sobre el tema de "Què volem fer a les colònies?". El Nacho, la Gemma, el Joan i la Mercè van junts. A tots quatre els agrada dibuixar i tenen moltes idees per posar en el mural. La Mercè dibuixa molt be i diu als seus companys que si ella fa el mural sola, quedarà millor que si ho fan entre tots, i així podran guanyar tots quatre el concurs.

- Creus que la Mercè ha de fer el mural sola?..... Per què?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. Busca dos motius per convèncer el grup que és millor que el mural només el faci la Mercè.

.....
.....

2. Busca dos motius per convèncer la Mercè que és millor fer el mural entre tots.

.....
.....

T'ha passat alguna vegada una cosa semblant amb els teus amics i amigues? Com la solucionàreu?

Fer les coses en grup és...

1. M'agrada fer coses en grup perquè

2. Si puc fer un treball sol o en grup m'estimo més fer-lo
perquè

3. Els nens i nenes que no respecten les normes del joc i fan
trampes jugant són

4. Quins són els problemes de fer coses en grup?

5. Crec que no s'hauria de deixar jugar a un nen o nena quan

6. Les regles en un joc serveixen per a

7. Els avantatges de fer coses sols és que

Concurs de trencaclosques.

Ara us posareu en grups de quatre i fareu un concurs de puzzles. L'equip que acabi abans de fer els quatre puzzles que la mestra us entregarà, guanya.

A continuació t'expliquem les normes d'aquest joc:

- La mestra donarà a cada grup un sobre ple de fitxes.
- Les fitxes restaran al mig i tothom pot agafar les que vulgui.
- Quan acabi el joc cada nen i nena del grup ha de tenir davant seu un puzzle acabat.
- Un grup no acaba fins que tots els seus membres no tenen el puzzle fet.
- Es pot parlar amb els companys i companyes.

Quan hagueu acabat el joc, comenteu amb els vostres companys i companyes de classe què us ha semblat.

Què vol dir col.laboració?

1. Què vol dir col.laboració?

2. Exemples on hi ha col.laboració

3. Perquè és bo que hi hagi col.laboració?

4. Paraules que volen dir coses semblants a "col.laboració"

5. Paraules que volen dir el contrari de "col.laboració"

Com m'agradaria ser amb els meus companys i companyes

1. Recorda algun fet en el que tu no ajudares el teu grup a funcionar bé.

Què va passar?

.....

.....

.....

Tu què vas fer?

.....

.....

.....

2. T'agradaria millorar la teva conducta en els treballs i jocs de grup? Per què?

.....

.....

3. Torna a llegir el cas que has escrit en la pregunta nº 1 i digues què creus que hauries d'haver fet perquè el grup hagués anat millor?

.....

.....

.....

Poseu-vos en grups de cinc. Expliqueu cadascú el que heu posat a la primera pregunta i trieu un cas. Prepareu una representació sobre el que hauria passat si haguéssiu col.laborat tots els nens i nenes que participàveu d'aquella activitat.

3

Iguals o diferents?

Dos barris, dos nens.

L'Antonio i el Carles són dos nens de deu anys. Varen néixer el mateix dia i en la mateixa ciutat però no es coneixen.

L'Antonio viu a les afores de la ciutat. En el seu barri hi ha moltes fàbriques, però el seu pare no treballa en cap d'elles. El pare va quedar a l'atur quan van tancar la fàbrica on treballava. L'Antonio, que és el fill gran, moltes vegades es queda a casa a cuidar els seus germans i, per això, sovint no pot anar a escola. Altres vegades enlloc d'anar a classe, es queda en el carrer jugant a futbol amb els amics. Es molt bon jugador i quan fan equips tothom vol anar amb ell.

El pis on viu és molt petit. En la seva habitació dormen ell i tres germans més. No té molt espai per a estudiar, per això fa els deures ràpidament a la taula de la cuina, mentre els germans petits berenen i se'n van corrents a jugar al carrer.

*** Copia la frase que t'hagi cridat més l'atenció de la presentació de l'Antònio i digues perquè.**

.....
.....
.....
.....
.....

El Carles també viu a les afores de la ciutat. Tothom diu que el seu barri és un barri residencial. Té una casa molt gran però no hi està gaire. Pel matí, a les vuit, la seva mare el porta en cotxe a l'escola. El Carles es queda a dinar a l'escola i quan surt per la tarda uns dies va a fer anglès i altres jugar a futbol. Es un bon jugador i tothom el vol anar al seu equip.

Quan arriba a casa per la tarda, sopa molt d'hora i se'n va a la seva habitació a fer els deures o a llegir. Allà pot estudiar molt bé perquè ningú no el molesta.

*** Copia la frase que t'hagi cridat més l'atenció de la presentació del Carles i digues perquè.**

.....
.....
.....
.....
.....

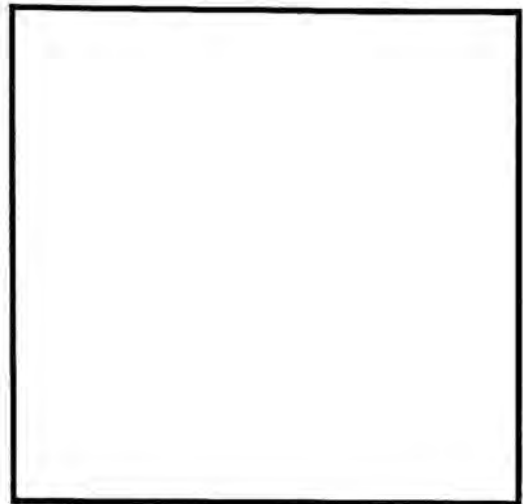
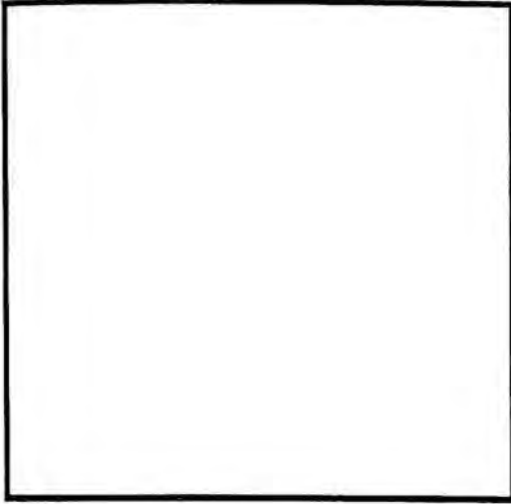
- Quines són les semblances entre els dos personatges:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

- Quines són les diferències.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

- Dibuixa l'Antonio i el Carles.

- Imaginat que l'Antonio i el Carles han crescut. Ara tots dos tenen trenta anys. Com creus que serà cadascú?

Intenta fer una presentació de l'Antonio quan tingui setze anys (què farà, quins amics tindrà, on viurà, com serà la seva família, etc)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Fes el mateix amb el Carles.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Entrevistes per buscar feina.

LLegeix el següent text:

L'Antonio i el Carles s'han fet grans. Tenen divuit anys i tots dos s'han assabentat que hi ha un centre esportiu que busca entrenador de futbol per nens i nenes de deu anys.

El Carles ha fet uns cursos i li han donat el títol d'entrenador de futbol. Encara que no necessita els diners, li fa il·lusió fer d'entrenador amb nens i nenes. L'Antonio no té cap títol però porta dos cursos ensenyant a jugar a futbol a nens i nenes del seu barri i ho fa molt bé. Té moltes ganes de treballar perquè a casa seva necessiten diners per a poder mantenir-se i, a més, ha demostrat ser un bon entrenador.

Després de parlar tots dos amb el director del centre esportiu, aquest agafa al Carles com a entrenador.

Poseu-vos per parelles i prepareu una representació de l'entrevista del director amb un dels personatges (o bé amb el Carles o bé amb l'Antonio). Escriviu el diàleg:

- Noi (Antonio o Carles)

.....

- Director

.....

- Noi (Antonio o Carles)

.....

- Director

.....

- Noi (Antonio o Carles)

.....

- Director

.....

Després d'haver vist totes les representacions, comenta les següents preguntes amb els teus companys i companyes.

1. Per què creus que el director ha agafat al Carles enlloc de l'Antonio?

.....
.....
.....
.....
.....

2. Creus que el director ha triat bé? Per què?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Com creus que es deu sentir l'Antonio?

.....
.....
.....
.....
.....

El lloguer del pis.

La Dolors té quatre fills. El seu marit treballava de cambrer, però es va quedar sense feina perquè van tancar el bar. Ella és l'única que treballa i amb el poc que guanya han de alimentar-se tots. Ja fa tres mesos que no poden pagar el lloguer del pis. L'altre dia els va arribar una carta dient que si no pagaven el lloguer aquests mes haurien de sortir del pis.

Queden dos dies per que acabi el mes i encara no tenen els diners. Avui l'amo del bar on treballa la Dolors ha sortit una estona i ella s'ha quedat sola amb els altres cambrers. En un moment que ningú no la veia ha robat de la caixa els diners necessaris per pagar el lloguer; pensa que és l'única manera que no els treguin del pis a ella i a la seva família.

- Creus que la Dolors ha fet molt malament de robar els diners de la caixa? Per què?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- Què faries si fossis l'amo del bar i sapiguessis que la Dolors t'ha robat?

.....
.....
.....
.....

Els robatoris.

Completa les frases que hi ha a continuació:

1. Penso que robar és

2. La gent que roba ho fa perquè

3. Hi ha alguna vegada que estigui bé robar?.....Quan?

4. Quines persones han tingut més sort: les que viuen en el barri del Carles o les que viuen en el barri de l'Antonio?
Perquè?.....

5. L'avantatge de viure en un barri com el de l'Antonio és

6. L'avantatge de viure en un barri com el del Carles és

7. Et sembla bé que hi hagi barris tan diferents?
Perquè?.....

El meu barri.

Al llarg d'aquesta lliçó has pogut conèixer una mica l'Antonio i el Carles, i els barris on viuen. Has vist que són barris força diferents. Segurament tu coneixeràs d'altres que no s'assemblen gaire als que ja hem vist.

A continuació pots fer una redacció del teu barri: com és, com són les persones que viuen en ell, a què es dediquen i quines activitats fan normalment. Pots afegir altres aspectes que a tu et semblin interessants del teu barri.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

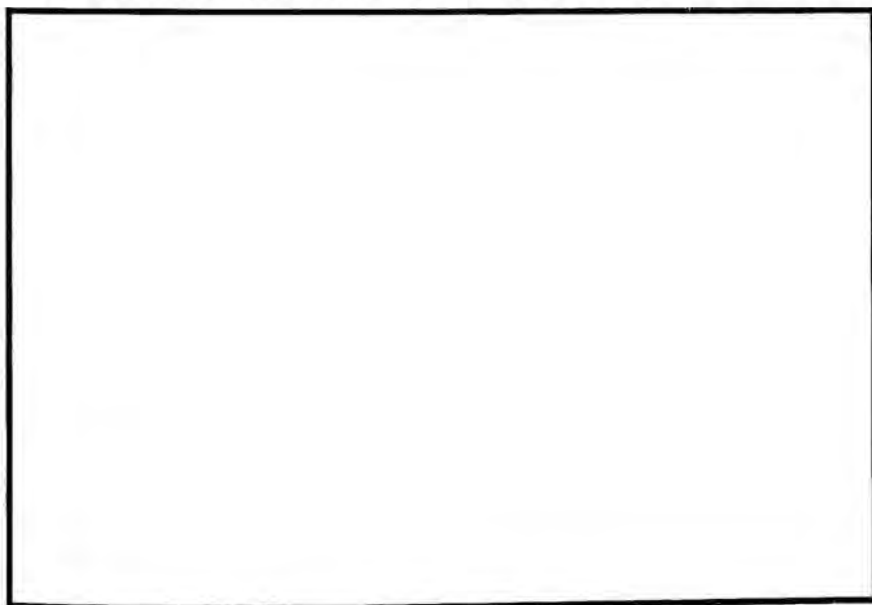
.....

.....

.....

.....

.....

Poseu-vos per parelles i llegiu-vos la redacció.

Els gitanos.

Al començament de la lliçó veiem les diferències tan grans que hi havia entre l'Antonio i el Carles. Te'n recordes? Hem vist també com el Carles tenia més facilitat per trobar feina i com en general tenia una vida més còmoda.

Però no és només gent com l'Antonio els que viuen injustícies. A vegades es margina altres persones només per la seva raça o per coses que sobre elles diu la gent. Un exemple de la nostra societat són els gitanos.

Llegeix les frases que hi ha a continuació. Posa una A en aquelles que estiguis d'acord, i una D en aquelles que estiguis en desacord.

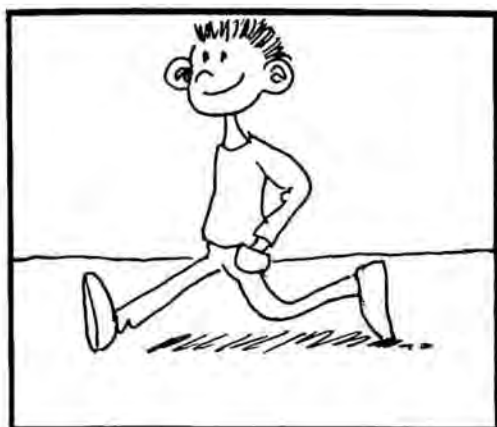
1. Els gitanos són bons amics, nobles i agraïts.
2. Els gitanos són alegres, graciosos i simpàtics.
3. Els gitanos són ganduls, no volen treballar.
4. Els gitanos no es renten, van bruts i mal vestits.
5. Als gitanos se'ls dóna la culpa de tot sense que ells facin res.
6. Els gitanos són escandalosos i cridaners. Haurien de viure en barris diferents als païos.
7. Els gitanos fan por.
8. Els gitanos són com els païos però la gent racista els margina.
9. Els gitanos s'estimen molt. Quan un gitano té problemes els altres sempre l'ajuden i el defensen.

Feu una posada en comú a la classe sobre el que heu fet.

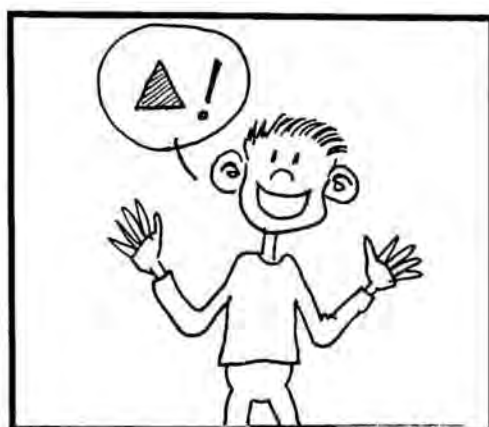
4

Parlem-ne

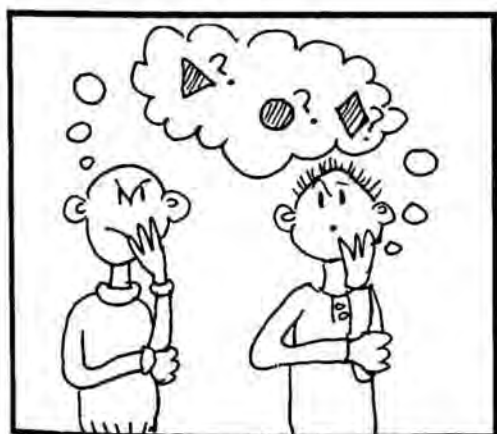
L'Auca del diàleg.

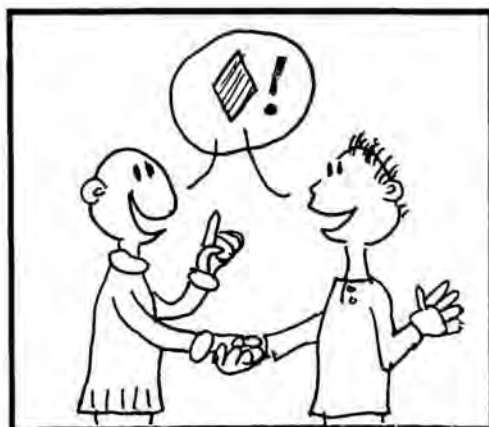
El que cal per dialogar
són unes bones oïdes
que ens permetin escoltar
i comprendre allò que diuen.

Donar la nostra opinió,
també és força necessari
Doncs, si no, com ho farem
per participar en el diàleg?

Després d'haver escoltat bé
el que diuen uns i altres
busquem les millors raons
d'entre totes les pensades.

I ja per finalitzar,
ens hem de posar d'acord
i assumir les conseqüències
de la nostra decisió.

1. Copia a continuació el paràgraf de l'auca que et sembli més important:

.....
.....
.....
.....

2. Per què et sembla el més important?

.....
.....
.....
.....

3. Junteu-vos en grups de quatre i expliqueu amb les vostres paraules cadascun dels quatre apartats de l'auca. Els podeu resumir en una frase.

1

2

3

4

4. Repartiu-vos entre els membres del grup els quatre paràgrafs de l'auca i apreneu-vos de memòria l'estrofa que us ha tocat. Quan tots l'hagueu après podeu recitar l'auca davant de la classe.

Participem.

El que cal per dialogar
són unes bones oïdes
que ens permetin escoltar
i comprendre allò que diuen

Donar la nostra opinió
també és força necessari
Doncs, si no, com ho farem
per participar en el diàleg?

L'auca diu que per dialogar:

- hem de tenir en compte les opinions dels altres, i
 - hem de donar les pròpies raons.
-

A continuació farem un exercici per a dialogar entre vosaltres.

Quatre nens/es de la classe discutireu sobre el següent tema:
"Què és millor tenir un mestre per totes les assignatures o un mestre per cada assignatura?"

En la discussió heu de donar els motius i les raons que defensin la vostra opinió. Heu de dir el "perquè" us sembla millor una cosa o una altra. La resta de nens i nenes restareu en silenci observant la discussió entre els vostres companys.

Quan hagueu acabat, cadacun dels nens o nenes que heu discutit fareu un llistat dels motius que han sortit a favor de tenir un sol professor i els motius que han sortit a favor de tenir un per a cada assignatura.

Posteriorment es faran dues parelles que discutiran el següent tema: **"Fem les colònies amb els de la classe de 3er o amb els de la classe de 5è?"**

Primer discutirà una parella i després ho farà l'altra. Aquesta vegada, però, hi haurà una sèrie de normes per dialogar:

- Comença el diàleg un nen o nena que dona la seva opinió.
- A partir del segon nen que parla, abans de donar la pròpia opinió repetireu allò que ha dit el company anterior.
- Si l'opinió del company s'ha repetit bé, dirà: "Sí, és el que jo he dit".
- Si l'opinió del company no s'ha repetit be dirà: "No, jo no volia dir això", i tornarà a donar la seva opinió.

A continuació us posem un exemple:

Albert: Jo crec que els delegats no serveixen per res, perquè els professors no els fan cas.

Núria: Tu creus que els delegats no serveixen per res perquè els profesors no en fan cas.

Albert: "Sí, és el que jo he dit".

Núria: Doncs jo penso que si no tinguéssim delegats, els mestres encara ens farien menys cas, perquè ningú ens representaria.

Albert: Tu creus que si no tinguessin delegats els mestres farien moltes injustícies amb nosaltres i ens tractarien pitjor.

Núria: "No, jo no volia dir això". El que jo he dit és que si no tinguéssim delegats, els mestres encara ens farien menys cas, perquè ningú ens representaria.

Les dues parelles heu de seguir en el vostre diàleg les normes que han utilitzat l'Albert i la Núria. Quan hagueu acabat de discutir, feu un llistat dels motius defensats per ambdues postures.

Per acabar feu una posada en comú i compareu els llistats de la primera discussió amb els de la segona.

Les bones raons.

Completa la tercera estrofa de l'auca:

"Després d'haver escoltat bé

.....

busquem les millors raons

....."

Per poder buscar les millors raons, tal i com ens diu l'auca del diàleg, hem de saber primer quan una raó és bona.

DEFINICIO DE BONA RAO

Una raó es bona quan:

1. No és una raó egoista, sinó que té en compte tots els del grup.
 2. Dóna motius que tothom pot entendre i acceptar.
 3. Ajuda a que el grup avanci, per exemple fent propostes concretes.
-

El següent exercici consisteix en buscar les millors raons que s'han donat en l'assemblea d'una classe de quart. En l'assemblea es discutia la disfressa de carnestoltes. Hi havia nens i nenes que volien anar disfressats d'ocells i d'altres que no volien. A continuació tens algunes de les raons que varen donar uns i altres.

En cada un dels dos grups (nens i nenes que es volien disfressar d'ocells i nens i nenes que no ho volien fer) has d'ordenar les frases començant per aquella que et sembli la millor raó.

Has de començar posant un 1 en la frase que et sembli la millor raó, després un 2 a la frase que et sembli la segona millor raó, després un 3 a la tercera, i el 4 li has de posar a la frase que et sembli la pitjor raó de totes.

GRUP A

- No vull disfressar-me d'ocell perquè és un "rotllo"
- Crec que és millor buscar una altra disfressa perquè no tenim material per disfressar-nos d'ocells.
- No m'agrada la disfressa d'ocell perquè l'any passat el varen portar els de seté.
- A mi em sembla que anar tots d'ocells pot ser una mica avorrit. Podriem anar de diferents animals i seria una disfressa més alegre.

GRUP B.

- Crec que ens hem de disfressar d'ocells perquè és la disfressa que hem votat la majoria de la classe.
- Jo vull anar d'ocells perquè fer la disfressa ens ocuparà molt de temps i llavors farem menys classes.
- Vull que anem d'ocells perquè la meva àvia l'any passat em va regalar una disfressa d'ocell i ja la tinc.
- Vull que anem d'ocells perquè la disfressa havia de referir-se a alguna cosa de classe i aquest any hem estudiat els ocells.

Ara feu grups de tres i expliqueu-vos com heu ordenat les frases. LLegiu de nou la definició de bona raó i entre tots tres torneu a ordenar a continuació les frases.

GRUP A

- No vull disfressarme d'ocell perquè és un "rollo"
- Crec que és millor buscar una altra disfressa perquè no tenim material per disfressar-nos d'ocells.
- No m'agrada la disfressa d'ocell perquè l'any passat el varen portar els de seté.
- A mi em sembla que anar tots d'ocells pot ser una mica avorrit. Podriem anar de diferents animals i seria una disfressa més alegre.

GRUP B.

- Crec que ens hem de disfressar d'ocells perquè és la disfressa que hem votat la majoria de la classe.
- Jo vull anar d'ocells perquè fer la disfressa ens ocuparà molt de temps i llavors farem menys classes.
- Vull que anem d'ocells perquè la meua àvia l'any passat em va regalar una disfressa d'ocell i ja la tinc.
- Vull que anem d'ocells perquè la disfressa havia de referir-se a alguna cosa de classe i aquest any hem estudiat els ocells.

Ara penseu en el vostre grup una condició que es pugui afegir a la definició de bona raó. "Una raó és bona quan

....."

Acabeu fent una posada en comú tota la classe. Expliqueu cada grup com heu ordenat les frases i quins han estat els motius que us les han fet ordenar d'aquella manera. També heu d'explicar als vostres companys i companyes quina característica heu afegit a la definició de bona raó.

La decisió del grup.

Junteu-vos en grups de sis i discutiu el dilema que hi ha a continuació.

El dilluns la Marta es va juntar amb alguns amics i amigues per preparar la seva festa d'aniversari. Donat que és l'estiu la festa serà a la terrassa i voldrien banyar-se. Cap d'ells té piscina de plàstic però el Joan diu que el seu veí s'ha comprat una i li pot demanar. A tots els sembla molt bé aquesta idea menys a la Neus. La Neus pensa que si la piscina es trenca, tindrien un gran problema. Ella s'estima més fer la festa sense piscina. Després de discutir decideixen demanar la piscina al veí del Joan.

El dia de la festa jugant fan un gran forat a la piscina. El Joan s'enfada molt i diu que ell ha de tornar la piscina nova perquè el seu veí encara no l'havia utilitzat. Decideixen doncs comprar una piscina nova entre tots. La Neus, però diu que ella no volia demanar la piscina i que no la pensa pagar.

Creus que la Neus l'hauria de pagar?

Per què?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Quines altres solucions se t'acudeixen?

.....

.....

.....

.....

Completa la darrera frase de l'auca:

"I ja per finalitzar
ens hem de posar d'acord

.....
....."

Quina relació creus que té aquesta estrofa amb el que li va passar a la Neus?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Recorda alguna vegada que amb els teus amics o amigues us passés alguna cosa semblant a la Neus o algun fet en el que havieu d'assumir les conseqüències d'una decisió de grup. Explica com va ser i què vareu fer.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Diàlegs bons - diàlegs dolents.

Després d'haver parlat tant sobre el diàleg ja podem inventar i diferenciar diàlegs bons de diàlegs dolents.

A continuació us presentem deu situacions on hi ha un problema. Us posareu per parelles i triareu un dels deu casos. Cada cas serà representat per dues parelles: la parella "a" i la parella "b".

* Les parelles que tingueu la lletra "a" heu d'inventar un diàleg dolent entre els vostres personatges. Utilitzeu raons dolentes per defensar la vostra postura i dialogueu sense respectar el que diu l'auca sobre el diàleg.

* Les parelles que tingueu la lletra "b" heu d'inventar un diàleg entre els vostres personatges que ajudi a solucionar el problema. Heu de buscar bones raons per defensar la postura del vostre personatge i heu de dialogar tal com diu l'auca (escoltant els altres, donant la pròpia opinió, etc)

Casos:

1. La Maria vol que li comprin una bicicleta i el seu pare no li vol comprar. (*Parella a, parella b*)
2. El Manel discuteix amb la seva mare allò que faran el diumenge al matí. La mare vol anar al zoo i el Manel a la piscina. (*Parella a, parella b*)
3. L'Irene és la delegada de curs. Va a parlar amb la seva mestra per fer una festa a classe i la mestra no vol. (*Parella a, parella b*)
4. El Xavi és delegat del seu curs. Va a parlar amb la tutora per endarrerir el dia de presentar l'album de les feines del trimestre. La tutora no ho vol endarrerir. (*Parella a, parella b*)
5. La Imma demana al seu germà que li deixi un jersei que a la Imma li agrada molt. El germà no li deixa. (*Parella a, parella b*)
6. L'Oscar demana a l'Olga que li deixi copiar els deures que havien de fer a casa. L'Olga no li deixa copiar. (*Parella a, parella b*)

7. L'àvia del Pere l'ha telefonat per dir-li que vagi a dinar el diumenge. El Pere li ha contestat que no hi anirà.

8. L'Anna telefona el seu avi per dir-li que anirà a veure'l el dissabte a la tarda. L'avi li diu que no hi vagi. (*Parella a, parella b*)

9. El Jacint queda amb la seva mare que en sortir de l'escola aniran a comprar un xandal. En sortir de l'escola la mare diu que no, que se'n van a casa. (*Parella a, parella b*)

10. La Núria i la Marta han quedat que el dissabte aniran al cine. El dissabte truca la Marta a la Núria per dir que no hi va. (*Parella a, parella b*)

Quan hagueu escollit un dels cassos i sapigheu si sou "parella a" o "parella b", inventeu un diàleg entre tots dos. Basta que cada personatge intervingui dues o tres vegades.

1.
.....
.....

2.
.....
.....

1.
.....
.....

2.
.....
.....

1.
.....
.....

2.
.....
.....

Quan tingueu el diàleg fet, repartiu-vos els personatges i representeu-lo davant la classe

Per acabar comenteu les diferències que heu trobat entre les representacions de les parelles "a" i les representacions de les parelles "b".

El diàleg.

Hem dedicat aquesta lliçó a aprendre com hem de parlar i dialogar amb els altres. A continuació et presentem un exercici que vol ser el resum d'aquesta lliçó. Junteu-vos en grups de tres i discutiu cada pregunta abans de contestar-la per escrit.

1. Què vol dir diàleg?

2. Exemples on hi ha diàleg

3. Per què és bo que hagi diàleg?

4. Paraules que volen dir coses semblants a "diàleg"

5. Paraules que volen dir el contrari de "diàleg"

5

Qui mana a la Natura?

Carta de l'indi Seattle.

A continuació llegiràs diferents trossos d'una carta escrita pel Cap Indi Seattle dirigida al president dels Estats Units, en la que parla de la manera de viure dels seu poble i la manera de viure dels homes blancs.

"Cada troç d'aquesta terra és sagrat pel meu poble. Cada pi, cada gra de sorra de les platges, cada gota de rosada en els boscos i, fins i tot, el so de cada insecte, es sagrat per nosaltres. Les flors són les nostres germanes, el cavall i l'aguila els nostres germans. Tots pertanyem a la mateixa família.

Els rius són també els nostres germans, ens treuen la set, porten les nostres canoes i donen de menjar els nostres fills.

Els Pells Rojes sabem que l'home blanc no comprèn la nostra manera de viure. Per ell la terra no és la seva germana, és la seva enemiga."

- Per què pensen els Pells Rojes que els rius són els seus germans?

.....

- I les flors, el cavall i l'aguila, perquè diuen que són tots de la mateixa família?

.....

"No sé perquè però les nostres vides són molt diferents. Només en veure les ciutats dels homes blancs, el pell roja s'entristeix. En les ciutats de l'home blanc no hi ha lloc per escoltar com s'obren les fulles dels arbres a la primavera i com aletegen els insectes. Als Pells Rojes el soroll ens molesta. Nosaltres ens estimem més el xiuxiueig que fa el vent damunt d'un estany.

L'aire te un valor molt gran pel Pel Roja. Tots els éssers compartim el mateix alè, els animals, els arbres i els homes. Tots respirem el mateix aire, però l'home blanc no sembla adonar-se de l'aire que respira."

- Per què als Pells Rojes no els agraden les ciutats dels homes blancs?

"Si alguna vegada venem a l'home blanc les nostres terres, jo posaré una condició: haurà de tractar els animals que hi viuen en les nostres terres de la mateixa manera que tracta els seus germans. Sóc un salvatge i no entenc altra manera de viure. He vist sovint búfals podrint-se en les praderes que han sigut disparats per homes blancs des d'un tren en marxa.

Sóc un salvatge i no puc comprendre perquè una màquina que llença fum pot ser més important que el búfal que nosaltres matem només per sobreviure. Que li passaria a l'home sense els animals? Si tots els animals morissin, l'home també moriria d'una gran solitud, perquè el que passi als animals també succeirà a l'home. Tot va lligat.

Ensenyin als seus fills que la terra és nostra mare. Tot el que li passi a la terra, passarà als fills de la terra. Si fan mal a la terra, es fan mal ells mateixos."

- Què pensa l'indi Seattle que passaria als homes si morissin els animals?

- Creus que te raó? Per què?

- Per què creus que l'indi Seattle diu que el que li passi a la terra li passarà als seus fills?

Notícies semblants?

Poseu-vos per parelles i llegiu a continuació dues notícies publicades el mateix dia en el mateix diari. Hi ha gent que pensa que són notícies molt semblants, altres, però creuen que són ben diferents. Després de llegir-les compareu-les entre sí.

Terratrèmol a la ciutat de Tesa.

La matinada d'ahir es va produir un terratrèmol en la ciutat de Tesa. Malgrat el terratrèmol no va ser molt fort, derruï alguns edificis. La por i el terror va envair els veïns de la zona afectada, els quals sortiren al carrer demanant ajuda. El terratrèmol es va cobrar dues vides: un matrimoni gran va quedar atrapat per les runes.

Cotxe-bomba al barri del Piulet

Ahir nit esclatà una bomba en les Galeries "Maduixa" en el barri del Piulet. L'explosió fou molt intensa i va destruir el local. Malgrat les Galeries ja eren tancades al públic, encara hi treballavat el personal de la neteja. Dos senyors varen morir en l'explosió i els altres tres sortiren al carrer demanant ajuda.

1. Imagina que ets el fill del matrimoni mort en el terratrèmol, què pensaries en assabentar-te de la mort dels teus pares?

.....

2. I si fossis la dona d'un dels senyors de la neteja morts en l'atemptat del cotxe-bomba, què pensaries?

.....

3. Quina és la diferència més important entre els dos fets?

.....

El tancament de la fàbrica.

L'alcalde d'un poblet que es diu lluro es troba davant d'un problema greu que no sap com resoldre. En el poble, des de fa anys funciona una fàbrica de teixits en la que hi treballen moltes persones. La majoria de les famílies del poble viuen del que el pare o la mare guanya a la fàbrica. L'inconvenient, però, està en que en tintar els teixits es llença molta aigua bruta. L'aigua ha contaminat el riu on va a parar, ha matat tots els peixos i no se sap segur si encara causarà altres mals. L'alcalde no sap què fer: tancar la fàbrica o deixar que el riu segueixi contaminat.

1. Què passaria si l'alcalde tanques la fàbrica?

.....
.....
.....
.....

2. Què passaria si no la tanques?

.....
.....
.....
.....

3. Creus que l'alcalde ha de tancar la fàbrica? Per què?

.....
.....
.....
.....

Carta-Regal.

Ja vas llegir en la primera lectura d'aquesta lliçó, les opinions que tenia l'indi Seattle de la manera de viure de l'home blanc. Torna-la a llegir amb molta atenció.

A continuació us posareu en grups. La meitat dels grups de la classe fareu d'indis i l'altre meitat d'homes blancs.

* Els grups que feu d'homes blancs:

Prepareu una caixa-regal per enviar als Indis Pells Rojes. En ella heu de posar aquelles coses bones de la nostra manera de viure que creieu que els indis desconeixen. Aquestes coses les podeu retallar en revistes o be dibuixar-les. Poden ser coses molt diferents, com per exemple: les vacunes que redueixen la mortalitat, l'electricitat, etc.

Junt amb cada dibuix o cada fotografia heu d'explicar resumidament perquè creieu que allò és una cosa bona de la nostra manera de viure.

Quan tingueu la caixa-regal preparada escriviu entre tots els del grup una carta als indis dient allò que volgueu.

* Els grups que feu d'Indis Pells Rojes:

Preparareu una caixa-regal per enviar als homes blancs. En ella haurieu de posar aquelles coses bones de la manera de viure dels indis. Aquestes coses les podeu retallar en revistes o be dibuixar-les. Poden ser coses molt diferents. En la carta de l'Indi Seattle teniu alguns exemples.

Junt amb cada dibuix o cada fotografia heu d'explicar resumidament perquè creieu vosaltres que allò és una cosa bona de la manera de viure dels indis.

Quan tingueu la caixa-regal preparada escriviu entre tots els del grup una carta als homes blancs dient allò que volgueu.

Festa d'intercanvi.

L'altre dia tots vareu preparar una caixa-regal per donar als Indis Pells Rojes o als Homes Blancs. Avui farem l'entrega de regals. El mestre ja us dirà com ho heu de fer.

Després d'haver vist els regals i d'haver escoltat totes les cartes que heu escrit, contesta les següents preguntes:

1. Quines coses s'han repetit en les caixes-regals fetes pels Homes Blancs?

.....

2. Quines coses s'han repetit en les caixes-regals fetes pels Pells Rojes?

.....

3. Quines coses enviava el teu grup que no han enviat els altres?

.....

.....

L'Amazònia.

L'Amazònia és una immensitat de selva, situada en l'Amèrica del Sud. El seu espai equival a la meitat de la superfície d'Europa. L'Amazònia és considerada com una de les zones més importants del món degut a la seva riquesa mineral i forestal.

A continuació assenyalarem alguns dels aspectes que fan de l'Amazònia una terra tan valorada i explotada:

1. La immensitat dels seus boscos, fan de l'Amazònia una zona molt rica en fusta. Amb una bona planificació forestal es podria mantenir tot el planeta, pel que fa referència a la fusta.
2. L'Amazònia posseeix una vegetació molt variada (només a l'Amazònia brasileira podem trobar més de 40.000 espècies). La majoria de les plantes, vegetals i animals que poblen l'Amazònia, no existeixen en altres parts del món. A partir d'algunes de les seves plantes i vegetals s'han creat vacunes i medicaments. Si es conegués bé tota la vegetació d'aquesta selva, es podrien elaborar més medicaments que curessin malalties per les que avui encara no tenim cap solució.
3. Les espècies animals que habiten la selva també són molt variades. Un bon coneixement d'aquestes i una planificació correcta, permetria millorar l'alimentació de la humanitat.

El fet que l'Amazònia tingui una terra tan fèrtil i una vegetació tan rica i variada és un gran avantatge per tot el planeta. Si s'estudia bé i es té cura d'aquesta zona, pot ser una gran ajuda pel desenvolupament mundial. Però fins ara ha passat una mica al contrari. Els governs de diferents països, especialment dels països rics, no s'han preocupat d'estudiar i conèixer a fons tota la riquesa de la zona. El que han fet ha sigut prendre de l'Amazònia tot allò que necessitaven per a les seves indústries sense tenir en compte que poc a poc anaven destruint la selva. La caça d'animals en extinció, l'explotació de la vegetació d'una manera descontrolada i la tala de

grans extensions de bosc han estat algunes de les activitats més practicades pels governs dels països industrialitzats.

L'explotació descontrolada i salvatge de l'Amazònia ha afectat tota l'humanitat però especialment els indígenes que en ella hi viuen.

1. Què és l'Amazònia?
2. Per què l'Amazònia és una terra molt valorada?
3. Quines activitats han practicat els països rics sobre l'Amazònia?

Feu sis grups a la classe i repartiu-vos les següents activitats:

- Feu el mapa d'Amèrica i assenyalau quin espai ocupa l'Amazònia
- Feu un reportatge fotogràfic de l'Amazònia. (2 grups)
- Busqueu informació sobre algunes característiques de la vida dels indígenes que viuen a l'Amazònia.
- Busqueu informació sobre fets produïts per l'home que ajuden a destruir la selva de l'Amazònia.
- Busqueu informació sobre moviments ecologistes o accions individuals que ajuden a mantenir l'Amazònia en bon estat i volen impedir la seva explotació.

El dia que us indiqui el mestre cada grup heu de portat feta la vostra activitat per explicar-la a la classe.

6

Qui fa l'escola?

Diferents escoles.

Els nens i nenes quan neixen saben fer ben poques coses. Quasi tot ho van aprenent poc a poc a mesura que es fan grans. Vosaltres sabeu moltes més coses que un nen acabat de néixer. Algunes les heu après a casa amb els pares, altres jugant amb els amics, i altres veient la televisió. Però moltes coses les heu après a l'escola.

A totes les escoles hi ha sempre persones grans que treballen per ensenyar als nois i noies un grapat de coses. Però, les escoles no sempre han estat iguals. En altres parts del món les escoles no s'assemblen gens a la vostra. Ja veureu com malgrat que en tots els pobles i ciutats de la terra sempre hi ha hagut persones grans que ensenyen el que saben als infants, les escoles poden ser molt diferents. A continuació t'expliquem com aprenen els infants a tres escoles.

La primera història ens parla d'una escola de l'Àfrica de fa molts anys. És l'escola d'un poblat que es deia Makumbi. Llegeix-la amb atenció.

1. L'escola de Makumbi.

A Makumbi no hi ha llibres i només els vells tenen guardat en el seu cap una infinitat d'aventures interessants, i molts altres coneixements importants.

Cada dia, a primera hora del matí, quant surt el sol, els homes del poblat junten a tots els nois, els petits i els grans, tots barrejats, per ensenyar-los a cultivar la terra, a caçar, a fer estris de tota mena, i moltes altres coses. Els ensenyen tot allò que és necessari per viure i subsistir a Makumbi. En canvi les nenes de Makumbi aprenen a fer el menjar i a tenir cura de les germanes i germans més petits a casa amb l'ajuda de les seves mares. Quan el sol està molt alt, els nens tornen a casa seva per acompanyar a les seves mares i germanes a buscar aliments.

Cap el vespre, el senyor més vell del poble, que fa de mestre, aplega a tots els nens i nenes, a tots els joves, i a moltes persones grans a dins de la cabana sagrada del poblat, el mateix lloc on es fan les festes i els rituals religiosos més importants. Allí, cada nit, abans d'anar a dormir, els hi explica històries fantàstiques dels seus avis, besavis, i de personatges encara més llunyans. Com és el més savi, els ensenya la història del seu poble, les principals caceries, la vida dels herois de la tribu, i la manera de portar-se bé els uns amb els altres. Per enrecordar-se de totes les aventures i de totes les lleis del poblat, en les parets hi ha dibuixos que representen els millors moments de la seva història. A fi de no cansar-se tant, l'avi del poble fa que un nen dels més grans expliqui a la resta alguna de les pintures que ja sap de memòria. Tots els nens posen molta atenció en aprendre el que se'ls diu perquè saben que els ajudarà a viure millor.

Ara t'explicarem la història d'una escola també força antiga, de fa uns cent anys. Era l'escola d'un poble proper a on viviu vosaltres. Llegiu-la amb deteniment.

2. Una escola de fa cent anys.

Poca estona després d'aixecar-se, tots els nens i nenes del poble anaven al corral d'una de les cases més grans que hi havia per allà. Era una habitació gran i fosca que abans servia per a guardar vaques i altres animals. El corral no tenia taules ni cadires, ni tampoc joguines de cap mena. La mestra només tenia una petita pissarra i una taula vella i trencada. La mestra era una senyora del poble i ningú no sabia ben bé quan havia començat a fer aquesta feina. Ensenyava als nens i nenes a llegir i escriure, i a sumar, restar, multiplicar i dividir. Tenia dos llibres per ensenyar als seus alumnes a llegir, però com no podia fer-ho amb tots alhora, mentre uns llegien, els altres jugaven, saltaven i corrien, o es barallaven. A l'hora de dinar tothom tornava a casa seva.

Els nens i les nenes intentaven aprendre molt bé a fer comptes, per poder anar a comprar sense que ningú els enganyés, ni els tornés malament el canvi. També volien aprendre a llegir i escriure, per poder enviar cartes als familiars que vivien en altres ciutats. A part d'això, no aprenien res més, però tampoc no els feia falta per viure en el seu poble.

La darrera història ens explica com són algunes de les escoles actuals. Totes les escoles del nostre país no son iguals, però algunes s'assemblen a aquesta. Ara ho veuràs, llegeix-la amb calma.

3. L'escola "L'Ortiga".

L'escola "L'Ortiga" és una escola molt gran. Està dividida en classes segons les edats dels alumnes. En cada classe hi ha un mestre i en les classes dels nens més grans hi ha un mestre per a cada assignatura.

Els alumnes entren a les nou del matí i surten a les dotze. Després de dinar, a les tres, tornen a l'escola i surten a les cinc. En aquesta escola els nens i nenes tenen moltes assignatures: matemàtiques, llenguatge, gimnàs, plàstica, idiomes, informàtica, ètica i d'altres. A més dels tutors i tutores de les diferents classes també hi ha la professora de laboratori, el bibliotecari, el professor de gimnàs i la d'informàtica.

No totes les persones grans que hi ha a l'escola són mestres. Els cuiners, s'encarreguen de fer cada dia el dinar per tots els nens i nenes que es queden al migdia a l'escola, que són la majoria. Les persones de la neteja quan els nens i nenes se'n van a casa també fan neta l'escola de cap a peus.

1. Quines diferències hi ha entre l'escola de Makumbi, la de fa cent any i l'escola "L'Ortiga"?

.....
.....
.....
.....
.....

2. Quines coses et sembla que tenen en comú?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Per a qué serveixen les escoles?

.....
.....
.....

4. Explican's coses de la teva escola que no surten en la descripció de cap d'aquestes tres.

.....
.....
.....
.....

5. Qué passaria si en un país no hi haguessin escoles?

.....
.....
.....
.....

Qui treballa a l'escola?

Com ja saps, a l'escola treballen moltes persones. Cada una d'aquestes persones té una funció diferent. A continuació trobaràs un llistat de frases on s'explica quina és la feina de cadascú. A nosaltres, però, ens sembla que algunes d'aquestes frases no són certes, sinó errònies. Subratlla només les frases que són veritat, les que expliquen encertadament la funció d'algun personatge de l'escola.

1. Els nens i nenes fan el dinar cada dia per tota l'escola.
2. Els cuiners fan les entrevistes als pares.
3. Els alumnes estudien i van a classe.
4. La directora s'encarrega d'obrir i tancar la porta de l'escola.
5. El personal de la neteja passa cada tarda a fer netes les classes.
6. Les mestres i els mestres porten als alumnes a casa seva.
7. Els monitors de menjador fan jocs amb els nens i nenes en el pati del migdia.
8. El bidell està a la biblioteca fent els prestecs de llibres.
9. Els pares van a classe a ensenyar les assignatures als alumnes.
10. L'administrador fa els rebuts de les activitats extraescolars.

Poseu-vos en parelles i escriviu els personatges que han sortit en les frases anteriors:

.....
.....

Expliqueu el que cada personatge fa en la vida real de l'escola.

.....
.....
.....
.....
.....

Les senyores de la neteja.

Les dones que fan net a l'escola "L'Ortiga", fa dies que es queixen a la directora de l'escola perquè tenen molta feina. Com no els han donat cap solució, han decidit deixar de neteja una part de l'escola. Només són tres persones per fer neta tota l'escola, i encara que vagin molt ràpides no tenen temps per a netejar-ho tot. A més, diuen que l'escola cada dia està més bruta. La directora no té diners per a contractar una altra persona, i com ja no sap que fer, reuneix als pares dels alumnes per veure què pensen. Un grup de pares proposa pagar més i contractar una altra persona de la neteja. La resta de pares es neguen a pagar més, i discuteixen altres possibles solucions.

- Si tu fossis un dels pares, quina solució donaries?

.....

Per què?

.....

- Estaries d'acord en pagar més diners? Per què?

.....

- Creus que tenen raó les dones de la neteja? Per què?

.....

Junteu-vos en grups de sis, expliqueu les vostres solucions i trieu aquella que us sembli millor.

- Quina heu triat?

.....

- Per què?

.....

El conserge de l'escola.

Ahir quan l'Oscar baixava al pati portant la pilota sota el braç, la Núria va anar per darrera i li va tirar la pilota a terra. Després, la va xutar per tornar-la a l'Oscar. Abans que l'Oscar l'agafés, el senyor Ramon, el conserge, els va veure jugant i els va prendre la pilota.

Llegeix a continuació la conversa que varen tenir el Sr. Ramon i l'Oscar.

Sr. Ramon: Quantes vegades he dit que no jugueu a pilota dins l'escola?

Oscar: Tornim la pilota, es nostra! I a més no estàvem jugant.

Sr. Ramon: Ho sento. Ja vaig dir la setmana passada que la propera vegada que veiés la pilota rodar per aquí, me la quedaria.

Oscar: Però es que ens ha caigut!!! I de totes maneres vosté no te dret a prendren's la pilota.

Sr. Ramon: Doncs tranquil que no et tornarà a caure perquè es queda aquí.

Oscar (dirigint-se a la Núria): Quin senyor més pesat. No sé qui s'ha cregut que és.

1. Et sembla bé com ha anat la conversa entre l'Oscar i el senyor Ramon? Per què?

.....

2. Qui creus que tenia raó?

.....

Per què?

.....

Segurament aquesta conversa hagués pogut anar millor si l'Oscar s'hagués dirigit al Sr. Ramon d'una altra manera.

Poseu-vos per parelles i imagineu que sou l'Oscar i us passa el mateix que li ha passat amb ell. Què li dirieu al senyor Ramon?

Sr. Ramon: Quantes vegades he dit que no jugueu a pilota dins l'escola?

Oscar:

Sr. Ramon:

Oscar:

Sr. Ramon:

Oscar:

Quan hagueu acabat el treball per parelles representeu-lo davant de tota la classe.

Quina solució de les donades us ha semblat millor?

Per què?

Què passaria si...

Completa les següents frases: **Què passaria ...**

1. Si la cuinera es trenqués la ma?
2. Si el conserge no pogués anar a obrir l'escola?
3. Si el personal de la neteja fes vaga?
4. Si els mestres no anessin a treballar?
5. Si els nens i nenes no volguessin anar a classe?
6. Si els pares no acompanyessin els nens petits a l'escola
7. Si totes les persones que treballen a l'escola estiguessin jugant amb els nens i nenes (les cuineres, el secretari, el conserge)?
8. Si tothom anés a ajudar als cuiners però ningú fes la seva feina?

Havies pensat alguna vegada en les diferents persones que treballen a l'escola?

Hi ha algun altre càrrec que et sembla que seria necessari a l'escola? Quin?.....

Entrevista a un protagonista de l'escola.

Junteu-vos en grups de tres i imagineu que en lloc de ser un nen o una nena de quart, sou una de les persones grans que treballen a la vostra escola: el conserge, la persona que neteja la classe, el cuiner, la secretaria, una monitora de menjador, etc.

Trieu un d'aquests personatges i imagineu de quina manera contestaria a la següent entrevista.

Entrevista a (nom del personatge triat)

1. Expliqui que fa vostè a l'escola:

.....
.....

2. Li agrada la seva feina? Per què?

.....
.....

3. Està content amb els diners que guanya? Per què?

.....
.....

4. Estan contents els nen i les nenes amb la feina que fa vostè?

Per què?

.....
.....

5. Què els hi demanaria als nens i nenes?

.....
.....

7

M'agrada ser el que sóc

Carta a l'àvia.

Estimada àvia. Fa temps que no t'escric. Es una sort saber que tu no t'enfades.

Aquesta setmana he estat una mica empipada amb els meus companys de classe. El dilluns varem fer un partit de futbol contra els de cinquè. Nosaltres varem perdre i els nens de la classe deien que havia estat culpa de les nenes, perquè no marcavem cap gol. Els altres dies no ens han deixat jugar amb ells. Em fa molta ràbia perquè es pensen que són millors que nosaltres en tot, i això és mentida. El dimarts vaig parlar amb la Lali. Te'n recordes? És la meva millor amiga, encara que tingui dos anys més que jo. Ella diu que ser noia és un rotllo perquè sempre són els nois els que manen, però no només a la classe sinó també en les famílies i en tots els llocs. Diu que a casa seva la mare ho fa tot i el pare molt poques vegades l'ajuda. A la seva mare li agradaria molt treballar en unes oficines, com quan era jove, però no pot perquè ha de tenir cura de la casa. A mi ja m'agradaria que la meva mare no fes feina i estigués sempre a casa quan jo arribi!!

També diu la Lali que gairebé en totes les fàbriques i empreses els senyors fan de directors i les senyores fan el que diuen els senyors. Jo mai ho havia pensat, però és veritat que on treballa el pare el director és un senyor que té secretàries. El pare també té una secretària a la que mana. La mare treballa a la botiga, però l'amo és un senyor. Per la tele surten senyors que manen i les noies sempre fan de ballarines o surten en biquini per fer més bonics els programes. Diu la Lali que això passa perquè la societat és masculista. Tu saps què vol dir això? Jo li vaig dir que la directora de la nostra escola era una dona i ella em va contestar que gairebé tots els mestres eren dones, però que els directors de bancs, els advocats, els jutges i molts metges eren homes. Jo en això mai m'havia fixat però aquesta setmana he mirat revistes i diaris per veure si era veritat o no i crec que la Lali té molta raó.

Quan li vaig explicar a l'Oriol tot això em va dir que potser era una mica veritat però que creia que era una tonteria. Diu que tothom pot ser el que vulgui sigui noia o noi. Ell i jo volem ser veterinaris quan siguem grans, perquè ens agraden molt els animals. L'Oriol creu que ho serem tots dos encara que ell sigui noi i jo noia i diu que segur que la Lali està empipada amb algú i per això parla així.

Be àvia, encara he de fer els deures. Tinc unes ganes boges de veure't i veure l'avi. Dona-li un petó molt gran. Diu la mare que et doni les gràcies pels botifarrons que ens vareu enviar. A mi, però, em van agradar més les magdalenes. Un petó.

Roser

1. Subratlla la frase que més t'hagi cridat l'atenció.
2. Fes un llistat de les desigualtats entre els homes i les dones que la Roser explica a la seva àvia.

.....

.....

.....

.....

.....

3. En quines coses creus que la Roser te raó?

.....

.....

.....

Per què?

.....

.....

.....

M'agrada ser...

A continuació tens una sèrie de frases sense acabar. Completa-les amb la teva opinió.

1. M'agrada ser noia perquè
2. M'agrada ser noi perquè
3. Els nens i les nenes són diferents en
4. Les semblances entre nens i nenes són
5. Els treballs més importants que normalment fan els homes són:....
6. Els treballs més importants que normalment fan les dones són:
7. Les avantatges de ser nena són
8. Els inconvenients de ser nena són
9. Les avantatges de ser nen són
10. Els inconvenients de ser nen són

Quan hagi acabat d'omplir el teu full busca't una parella (si ets nena busca un nen, i si ets nen busca una nena). Comenteu el que heu escrit cadascú. Podeu observar en quines coses heu coincidit i en quines no.

Carta a la Roser.

Estimadeta, com estàs? Fa pocs dies que he rebut la teva carta. Malgrat ens veurem aviat i ja en parlarem tinc ganes de posar-te quatre lletres.

Per començar et volia dir que m'agrada molt que parlis d'aquestes coses amb els teus amics: la Lali i l'Oriol. Quan jo era petita només tenia amigues i hagués estat molt mal vist anar a un noi a comentar-li coses meves. Me'n alegro de veure com els infants de la teva edat sou amics sense tenir en compte si sou nens o nenes. Això vol dir que al llarg del temps els costums canvien i coses que ara es veuen molt normals fa uns anys ni les haguéssim pogut imaginar. Potser quan tu siguis tan gran com jo tot el que expliques a la teva carta ja no passi. Tot i així les coses no canvien sense persones que les facin canviar. Estic segura que en la mida que les nenes de la teva edat es convencin que elles també poden manar i poden treballar en llocs de molta responsabilitat, les coses canviaran.

De totes maneres i malgrat hi ha coses de la societat que no ens agraden, jo no penso com la teva amiga Lali. No crec que ser dona sigui un "rotllo". Sóc molt gran i al llarg de la meva vida he vist moltes injustícies contra les dones, però sempre he estat contenta de ser-ho. Segurament si li demanessis a l'àvi et diria que ell també està ben content de ser home i que tampoc ha desitjat mai ser dona.

L'Oriol te raó quan diu que la Lali exagera. Es veritat que hem d'ajudar a que es reconegui més el paper de la dona i se la consideri igual que els homes. Però per fer això no cal estar enfadada ni molt menys haver d'agafar mania als homes.

Bé bonica, t'escriuria molt més però són les sis i vaig a passejar una estoneta amb l'àvi, que si no després es fa molt fosc. Fins molt avit i passat-ho molt bé amb l'Oriol i la Lali. Un petó de la teva àvia:

Mercè

1. Quines són les idees més importants que diu la senyora Mercè?

.....
.....
.....

2. Estàs d'acord amb el que diu? Per què?

.....
.....
.....
.....
.....

Al llarg d'aquesta setmana parla amb els teus avis o veïns grans per a que t'expliquin com es relacionaven els homes i les dones quan ells eren joves. Els pots demanar si anaven a l'escola junts o separats, com vestien, quins treballs feien uns i altres, qui es quedava a casa a cuidar els nens i totes les preguntes que se t'acudeixin. Poseu-vos per parelles i escriviu les preguntes que els voleu fer.

3. Quan tingueu informació sobre la relació entre els homes i les dones de fa molts anys, junteu-vos en grups i escriviu les semblances i diferències entre l'època dels avis i la vostra.

Semblances:

.....
.....
.....

Diferències:

.....
.....
.....

Les ocupacions de la família.

A continuació tens un llistat de les ocupacions més comuns que hi ha en qualsevol casa. Posa una creu sota el membre de la família que fa més sovint aquesta feina. Si hi ha alguna feina que la fan dues o tres persones per un igual, pots posar més d'una creu.

	pare	mare	fills	filles
fer els llits				
comprar				
cuinar				
rentar roba				
estendre roba				
cosir				
planxar				
guanyar diners				
fer reparacions				
anar a les reunions de veïns o d'escola				
llegir el diari				
ajudar els fills amb els deures				
decorar la casa				

Infermer o infermera.

El Doctor López s'ha quedat sense la seva infermera. Estava molt content amb ella perquè feia bé la feina i a més era molt amable amb els pacients. El doctor ha posat anuncis per tot arreu dient que necessita amb urgència una infermera. L'Albert, un noi que ha estudiat infermeria, ha llegit l'anunci i li ha interessat. Per això, aquesta tarda s'ha presentat a la consulta. El Dr. López mai s'havia plantejat tenir un infermer en lloc d'una infermera i s'ha quedat una mica sorprès. Tot i que en l'entrevista l'Albert ha estat molt agradable i ha demostrat que coneix bé el món de l'infermeria, al Dr. López li resulta estrany tenir un infermer i no se l'imagina en la consulta parlant amb els seus clients. Pensa que una noia sempre ho faria molt millor.

Creus que el Dr. López hauria d'agafar a l'Albert?

Per què?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Saps qui era Maria Aurelia Capmany?

Es fàcil que mai hagi sentit a parlar de la Maria Aurelia Capmany. Va ser una dona important, però no sortia als diaris tant com alguns esportistes o cantants de rock. Si fóss per les moltes coses que va arribar a fer, hauria d'haver sortit cada dia. Seria llarg explicar tot el treball que va fer com a novel·lista, feminista, assagista, directora i actriu, editora, traductora, conferenciant, política i altres coses. Va ser una "dona de lletres", una "dona cívica", una "dona compromesa". Va tenir una vida rica i útil com pocs homes i poques dones saben tenir. Ens sembla un bon exemple del que pot arribar a fer una persona quan s'ho proposa.

1. Fes un llistat de les coses a les que es va dedicar i explica el significat de tres d'aquestes coses

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. A tu t'agradaria fer alguna d'aquestes coses?

Quina?

3. Coneixes altres dones que hagin fet tantes coses?

.....

4. I altres homes?

.....

8

Les nostres famílies

Les famílies del Quico i dels seus amics.

Jo visc amb la meva mare. Ella treballa de secretària en unes oficines de nou a cinc de la tarda. Això m'agrada molt perquè quan surto de classe puc estar molta estona amb ella. Els dimarts i els dijous faig natació. Quan arribo a casa ja em té el sopar preparat perquè arribo "mort de gana". La resta de dies jo li ajudo a preparar el sopar i ella diu que sóc un bon cuiner. Per les nits, mentre sopem, parlem de moltes coses. Jo li explico les baralles amb els meus amics i sovint, ella riu i diu que millor seria que dediquessim més temps a estudiar en lloc de barallar-nos.

Alguns dimecres la mare surt a la nit amb els seus amics i jo quedo amb la Montse, que és la meva "cangur". La Montse ja és com de la família perquè ve a casa des de que jo era ben petit.

Els dissabtes al matí la mare i jo anem a comprar a uns supermercats molt grans i comprem per tota la setmana. Jo conec el supermercat com si fós casa meva i moltes coses que hem apuntat en la llista les trobo jo abans que la mare.

Els diumenges anem a dinar a casa dels avis. L'àvia fa unes coques boníssimes i sempre en fa els diumenges perquè hi vaig jo.

Quico.

Què és el que més t'agrada de la família del Quico?

.....

Per què?

.....

Jo visc amb la meva mare i el seu company, el Miquel. Alguns dies també està a casa la Natalia, la filla del Miquel. La meva mare i el Miquel treballen tots dos i a casa estem ben organitzats per tal que ningú no s'hagi de cansar massa: la mare s'encarrega de comprar

i el Miquel de fer els menjars. Entre tots dos fan les coses de casa. La Natalia i jo sòm els responsables de regar les plantes i donar de menjar els peixos que tenim. També ens encarreguem de tenir l'habitació endreçada i de parar la taula.

Per la nit mentre sopem expliquem les coses que ens han passat al llarg del dia. El Miquel és molt bromista i sovint ens passem el sopar rient amb les coses que ens explica. Alguns divendres anem tots junts al cinema.

Al pare també el veig sovint. Estic amb ell tots el caps de setmana. Li agrada molt l'equitació i els diumenges anem a montar a cavall. Jo m'ho passo molt be amb el meu pare.

El dia del meu aniversari ens juntem tots. El pare ve a la festa i em porta regals que m'agraden molt. La mare i el Miquel tenen molta feina aquell dia perquè han de preparar-ho tot i tenir-ho a punt per quan arriben els convidats.

Sergi

Què és el que més t'agrada de la família del Sergi?

.....

Perquè?

.....

En la meva família som: la mare, el pare, la meva germana i jo. El pare treballa en un banc i sap fer comptes molt ràpid. A mi m'agrada jugar amb ell i la meva germana a fer sumes de memòria. Encara que la Núria, la meva germana, te un any més, jo moltes vegades la guanyo i quan ens enfadem li dic per fer-la empipar.

La meva mare és infermera i, alguns caps de setmana, ha de treballar a l'hospital. A mi no m'agrada gens ni mica no poder estar amb la mare els diumenges i tinc ganes de conèixer el responsable de la seva planta per di-li.

Quan, a vegades, tinc un problema ho explico a casa i ja és com si se'm passés una mica. Els pares sempre m'ajuden i quan em veuen trista o enfadada parlen amb mi i miren de consolar-me. La Núria, encara que ens barallem molt, també m'estima i si algun nen es fica o es baralla amb mi a l'escola, sempre em defensa.

Mapi

Què és el que més t'agrada de la família de la Mapi?

.....

Per què?

.....

Creus que el Quico, el Sergi i la Mapi estan contents amb les seves famílies? Per què?

.....

.....

.....

.....

Fins ara hem vist diferents tipus de família: la família del Quico, del Sergi i de la Mapi. Segur, però, que tu coneixes d'altres. Posa algun exemple a continuació:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aquesta és la meva família.

Has llegit les redaccions del Quico, el Sergi i la Mapi sobre les seves famílies. A continuació podries descriure la teva : quants sou, on viviu, com us organitzeu, quines relacions tens amb els membres de la teva família i quines coses us agrada fer plegats.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ara poseu-vos per parelles i llegiu-vos les redaccions que heu fet. Podeu afegir coses que no heu escrit però que són importants de la vostra família.

Una família és...

1. Una família és

2. El que més m'agrada de la meva família és

3. Les famílies estan formades per

4. Allò més important en una família és

5. El que menys m'agrada de la meva família és

6. Totes les famílies s'assemblen en

7. Moltes famílies es diferencien en

8. Una família té un gran problema quan

9. Crec que la meva família

Els néts de la senyora Margalida i el senyor Joan.

La senyora Margalida, i el seu marit, el senyor Joan, tenen una néta que es diu Irene i un nét que es diu Jaume. Viuen a la mateixa ciutat però només es veuen alguns diumenges. Ara, durant les vacances d'estiu, els nens han estat tot el mes de juliol amb els avis.

Tant els néts com els avis s'ho han passat molt bé. A la Irene i el Jaume els agrada poder estar un mes sencer amb els avis. Els hi conten moltes coses que durant el curs no tenen temps de explicar, van al cine i de compres amb ells i els ajuden a fer coses de la casa. A més, a tots dos els agraden molt els pastissos i les coques que fa l'àvia.

La senyora Margalida i el senyor Joan també volen tenir als néts amb ells. Els dies abans de l'arribada dels nens estan contents preparant les habitacions i pensant tot el que faran junts. Els agrada molt poder parlar amb la Irene i el Jaume. Els avis estimen molt als seus néts i si poguessin estarien sempre amb ells.

Ara el mes de juliol s'ha acabat i els nens se'n van de viatge amb els pares. Avui dematí mentre els avis preparaven l'esmorçar, la senyora Margalida i el senyor Joan estaven tristos. Cada vegada que s'acomiaden dels seus néts els passa el mateix. "Quan estan eils sembla que el temps passa més ràpid" ha comentat la senyora Margalida. "Es veritat, estem tan ocupats i tan contents que no ens adonem que els dies corren". En l'habitació dels nens també hi ha una conversa semblant. Mentre es vestien, el Jaume ha dit a la seva germana: "M'agradaria quedar-me una mica més. M'ha passat tan ràpid aquest mes!" L'Irene li ha contestat: "Si. Ho passem tan bí amb els avis que costa marxar d'aquí". Mentre parlaven han sentit a l'avi que els cridava a esmorçar. Tot dos han sortit correns cap el menjador i han quedat bocabadats: el darrer esmorzar era esplendid!!

A començaments de setembre la senyora Margalida ha anat a veure a una amiga seva i han estat parlant de les vacances. L'amiga de la senyora Margalida no te néts però diu que coneix molts avis que no volen estar amb els néts perquè no els fan cas i els contesten malament. Li ha preguntat si a ella li passava el mateix. La senyora Margalida ha dit que no, que de cap de les maneres i ha explicat a la seva amiga el que pensava dels seus néts i com es portaven amb ella i el seu marit.

Junteu-vos per parelles i imagineu que sou la senyora Margalida. Escriviu tot el que li diríeu a la vostra amiga:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Quan han tornat a l'escola, la Irene i el Jaume han estat parlant amb els seus amics. Tots han explicat el que havien fet al llarg de les vacances. La Irene i el Jaume han dit que havien estat tot el mes de juliol amb els seus avis. Un dels seus companys ha dit: "Uff, quin rotllo anar amb els avis. Mira que són avorrits."

Imagineu-vos ara que sou la Irene i el Jaume. Què contestaríeu al vostre company? Què li explicaríeu dels vostres avis?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Quan hageu acabat juntEU-vos amb una altra parella i poseu en comú les converses que heu treballat.

La ràdio de l'avi.

L'avi de l'Andreu ha viscut molts anys sol i està acostumat a posar la televisió i la ràdio amb una veu molt alta. A l'Andreu l'empipa sentir la televisió quan està estudiant o jugant a la seva habitació. Aquesta tarda estava fent deures amb la Sònia, una nena de la seva classe i ha sortit a parlar amb l'avi perquè tanqués la radio. Mira el que han dit:

Andreu: En aquesta casa no es pot estudiar mai, sempre per culpa de la teva ràdio.

Avi: Et passes el dia cridant amb la teva germana i ara dius que el que molesta es la meva ràdio.

Andreu: Ja la pots tancar ara mateix perquè no hi ha manera de poder fer els deures.

Avi: Bé, home. Ara la baixo.

Andreu: No vull que la baixis perquè la segueix sentint. Vull que la tanquis.

L'avi ha tornat a la seva habitació, ha baixat una mica el volum i ha continuat escoltant la ràdio.

1. Què et sembla el diàleg de l'Andreu amb el seu avi?

Per què?

.....

2. Què volia aconseguir l'Andreu?

.....

3. Què ha fet per aconseguir-ho?

.....

4. Què creus que ha pensat l'avi del seu nét?

.....

5. Per què deu posar l'avi la radio tan alta?

.....

.....

6. Alguna vegada t'ha passat alguna cosa semblant?

Explica com va ser:

.....

7. Creus que l'Andreu hagués pogut parlar amb el seu l'avi d'una altra manera?

A continuació poseu-vos per parelles i imagineu un diàleg entre l'Andreu i el seu avi de manera que cap dels dos s'enfadi amb l'altre i que l'Andreu aconsegueixi allò que vol: no sentir la ràdio mentre ell estudia.

Andreu:

.....

Avi:

.....

Andreu:

.....

Avi:

.....

Andreu:

.....

Ara podeu memoritzar el diàleg que heu fet i representar-lo davant dels vostres companys i companyes.

El Quico vol una bicicleta nova.

El Quico vol una bicicleta nova. La que té ja està vella i no li agrada. Quan li demana a la mare, aquesta li diu que ja en té una bicicleta i que no li pensa compra una altra. El Quico s'ha enfadat. Està fart de no tenir diners per comprar el que vol i haver de demanar tot a la mare. Quan ho explica al Sergi i a la Mapi estan completament d'acord amb ell. La Mapi ha dit: "Es un 'rotllo' no poder-te comprar cap joguina sense que als pares els sembli bé". "A més - diu el Sergi - els pares són molt "garrepes" i no ens volen comprar res".

1. Què opines del que diuen el Quico, el Sergi i la Mapi? Creus que tenen raó? Per què?

.....
.....
.....

2. Creus que els pares són tan "garrepes" com diu el Sergi?

.....

Per què?

.....
.....

3. Per què creus que la mare d'en Quico no li vol comprar la bicicleta?

.....
.....
.....

9

Per a què serveixen les lleis?

El tràfic d'Alarona.

Alarona és una ciutat no gaire gran. Fa uns anys tothom la coneixia per la seva circulació. Els cotxes anaven i tornaven per allà on volien. No hi havia semàfors, ni senyals que indiquessin la direcció dels carrers, ni guardies urbans per orientar els conductors, ni tampoc hi havia un màxim de velocitat. Tothom podia córrer molt i anar per qualsevol banda perquè ningú no deia res. Els accidents, com podreu imaginar, eren molt freqüents a la ciutat. Passejant pels carrers d'Alarona sovint es veien persones amb un peu o un braç enguixat, com a conseqüència d'algun accident de cotxe. Un altre problema eren els infants, que no podien sortir al carrer degut al perill que corrien.

Però va arribar un moment que un grup de persones s'adonaren que allò no podia continuar més, que s'havia de fer quelcom per arreglar el problema.

1. Què passava a Alarona?

.....

2. Alguna vegada t'has trobat amb una situació semblant, en el teu barri, o ciutat? Explica-ho

.....

3. I a la teva classe, en algun moment hi ha el mateix desordre i poc control que en els carrers d'Alarona? Posa algun exemple

.....

4. Com et sents quant tothom fa el que vol sense ordre ni control?...

.....

Creació d'unes normes.

Les persones que s'adonaren del problema de circulació, varen explicar als seus amics i coneguts el perill de viure a Alarona. Quan la majoria dels ciutadans d'Alarona quedaren convençuts del greu problema de circulació que patien, es reuniren representants de diferents sectors de la ciutat per a parlar-ne. A l'assemblea hi havia mestres, pares i mares de família, els nens i nenes més grans de les escoles, representants d'avis, xofers i conductors, els metges i metgeses dels hospitals, persones accidentades i d'altres. Va ser una reunió molt i molt important. En ella s'havien de posar d'acord per arreglar el problema de la circulació. Això no va ser fàcil perquè tothom deia la seva. Els nens deien que no volien cotxes enlloc, els conductors que els nens no sortissin al carrer, els malalts proposaven treure el carnet als conductors, i així tothom anava dient sense arribar a cap solució.

Després de molta estona de discutir, la gent es va adonar que era important arreglar la circulació de la ciutat, malgrat cadascú hagués de perdre una mica d'allò que volia. Va ser d'aquesta manera com es van poder escriure les "Tres normes de circulació d'Alarona".

Junteu-vos en grups i imagineu que sou ciutadans d'Alarona que heu anat a l'assemblea. Inventeu tres normes de circulació per Alarona.

- 1
- 2
- 3

Quan les tingueu fetes, poseu-les en comú amb la resta de grups i trieu entre tots les tres normes que considereu millor.

Algú no fa cas.

Una vegada escrites les normes, es van donar a conèixer a tothom. Els ciutadans d'Alarona les havien d'aprendre per poder-les dur a terme. En pocs dies es va notar un gran canvi en els carrers d'Alarona: els cotxes anaven més a poc a poc, cadascun circulava pel seu carril, respectava els nous semàfors, etc. També hi havia conductors que, malgrat coneixien les normes, corrien tant o més que abans, es saltaven els semàfors i anaven i tornaven per allà on volien. Per això hi havia accidents quan ja ningú se'ls ho esperava, i la gent s'empipava moltíssim.

Després d'esperar uns dies que els mals conductors conduïssin millor i sense infraccions, molts ciutadans es van cansar i van proposar tornar-se a reunir. En aquesta segona reunió volien decidir què fer amb aquells conductors que no respectaven les normes de circulació d'Alarona.

1. Junteu-vos en grup i imagineu quines son les dues coses més importants que es van decidir en aquesta segona assemblea:

a

b

2. Què s'ha de fer amb aquells que no compleixen les normes?

.....

3. Creus que alguna vegada els conductors d'Alarona no haurien de complir les normes?

En quins casos?

.....

.....

Quan hagueu acabat, us reuniu tota la classe i poseu en comú i discutiu el que heu fet.

Les lleis i les normes.

Contesta les següents preguntes i comenta-les després amb el teu company/a de taula.

1. Una norma és

2. Qui fa les normes dels jocs?

Es poden canviar? Per què?

Qui les pot canviar?

3. Qui fa les lleis de la societat?

Les lleis de la societat són per a sempre?..... Per què?.....

Qui les pot canviar?

4. Escribe una norma d'algun joc que coneguis:

Escribe una norma de la teva escola:

Escribe una norma de la teva ciutat:

5. Què els passa al nens i nenes que es salten les normes del joc?

I als que no fan cas de les normes de l'escola?

I a les persones que no fan cas de les normes socials?

6. No complir algunes normes perjudica a altres persones?

Posa algun exemple:

El senyor que mana sol.

A Sinera, un poble prop d'Alarona, hi havia el mateix problema de circulació. Els cotxes anaven i venien sense mirar res. Els accidents i embotellaments eren molt freqüents. Hi havien persones que es queixaven una mica, però encara no s'havien posat d'acord per arreglar-ho. Una d'aquestes persones era un senyor no massa gran ni massa jove, molt impacient i molt ric que estava enfadat amb el que passava en el seu poble. Un dia s'aixecà molt empipat, agafà una cartolina ben grossa i es posà a redactar lleis de circulació. També va escriure els càstigs per aquells que no les complissin. Quan las tingué fetes les va portar a la Plaça Major i les penjà en la paret. Com tenia molt diners va pagar a un grup d'homes molt forts per fer complir els càstigs a tothom. La gent que veia les lleis quedaven bocabadats. Ningú no sabia com ni de quina manera s'havien fet. Gairebé ningú estava d'acord amb les noves normes de circulació, perquè no tenien en compte els interessos de tothom.

- Dibuixa el senyor que va fer les lleis de Sinera. Dibuixa també els participants de l'assemblea d'Alarona.

- A continuació tres de vosaltres representareu al senyor que mana sol a Sinera i quatre alumnes més representareu als participants en l'assemblea d'Alarona. La resta d'alumnes heu de preparar preguntes per a què us expliquin la manera com solucionen els problemes de les seves ciutats.

Un país té una dictadura quan els qui manen no han estat escollits i no deixen participar ningú.

Un país té una democràcia quan els qui manen són triats i tothom té dret a expressar la seva opinió.

Notícies de la nostra societat.

Retalla una notícia en els diaris d'aquesta setmana on s'expliqui com alguna persona ha "transgredit una llei de la seva societat". Es a dir, una notícia que presenti un fet que vagi en contra d'alguna llei de la seva societat.

Enganxa la notícia en un paper i escriu una explicació de per què està malament el que s'explica i quina norma o llei us sembla que transgredeix.

Junteu-vos en grups de quatre i expliqueu als companys i companyes la notícia que heu escollit. Expliqueu també que haurien d'haver fet les persones que surten a la notícia per no haver anat contra la norma o la llei de la seva societat.

Despres trieu-ne una per explicar a tota la classe.

10

Els Drets de tothom

Transgressions de Drets Humans.

El que et presentem a continuació són diferents notícies on es veu com els drets humans, els drets que tenim totes les persones pel sol fet de ser persones, no sempre són respectats.

1. Es descobreix que a les presons de molts països la tortura és una pràctica habitual per a fer parlar als presoners.
2. Nens gitanos són rebutjats de la seva escola pels pares dels seus companys.
3. Saim, nen de deu anys mor per manca d'assistència mèdica. Els seus pares eren emigrants il.legals i no tenien dret a la Seguretat Social.
4. Marta, una noia de vint anys és violada per un jove quan es dirigia a la seva feina.
5. L'onze de setembre de 1985 és executat a Texas, Charles Rumbaugh, delinquent de 17 anys d'edat.
6. A Bangladesh moren cada any un quart de milió de nens i nenes per manca d'aigua i d'aliments.
Al món moren de fam 72.000 persones cada dia.
7. La majoria dels marroquís que treballen a Catalunya en la recollida del raïm, cobren la meitat de sou que els seus companys espanyols.

1. Coneixes més notícies o casos semblants a aquests?

Quins?

.....

.....

.....

2. Què tenen tots ells en comú?

.....

.....

3. Per què no és just que passin coses com aquestes?

.....

.....

4. Què creus que es podria fer per solucionar problemes com aquests?

.....

.....

.....

Coses imprescindibles per a viure bé.

Totes les persones del món, sense tenir en compte el seu sexe, raça, lloc de neixement o creences, han de poder viure dignament. Això vol dir que s'han d'atendre diferents necessitats de la persona.

Unes necessitats són físiques o materials: aquelles que es refereixen al cos. Altres són psíquiques: aquelles necessitats de la persona que no tenen una relació directa amb el cos. I per últim, hi ha necessitats que fan referència a les relacions amb altres persones.

Junteu-vos en grups de tres i busqueu alguns exemples per cadascun dels tipus de necessitats que hem explicat.

Necessitats físiques

Ex.: - L'aigua. Sense l'aigua una persona no podria viure.

-
-
-

Necessitats psíquiques

Ex.: - El treball. Una persona que no té treball segur que està molt trista i preocupada.

-
-
-

Necessitats de relacions

Ex. : - Els amics. La gent que no te cap amic no és feliç.

-
-
-

Una vegada hagueu acabat el treball per grups petits, feu tots plegats una posada en comú i expliqueu als vostres companys i companyes quins exemples heu posat en cada apartat.

1. Hi ha exemples que s'han repetit en els diferents grups?
Quins?
.....

2. Els tres grups de necessitats són igualment d'importants?
.....
Per què?
.....

3. Totes les persones del món tenen solucionades les necessitats que heu apuntat en els diferents grups?

Podrieu posar exemples de persones que viuen a la vostra ciutat i no tenen solucionades aquestes necessitats?
.....
.....
.....
.....

La Declaració Universal dels Drets Humans.

Com ja saps hi ha grups de persones que han reclamat en diferents moments que es respectin els seus drets. Hi ha però un grup del qual tots formem part: homes i dones, nens i grans, treballadors i no treballadors, estudiants, gent de diferents races i diferent religió, tots, absolutament tots, formem part del mateix grup. Es el grup de les persones, el grup de tots els éssers humans.

Algunes persones s'han vist sovint maltractades, tractades com si no fossin persones. Per intentar que això no passés més, l'any 1948 es van juntar homes i dones de diferents nacions i van escriure la "Declaració Universal dels Drets Humans". En aquesta Declaració estan escrits els drets que te qualsevol persona del món i, per tant, els deures que els països, les lleis i tothom tenim respecte als homes i dones que ens envolten, els nostres iguals.

Llegeix amb molta atenció un resum de la Declaració dels Drets Humans.

- Dret a la vida.
- Dret a la llibertat i seguretat personal.
- Dret a no ser esclau i a no ser torturat.
- Dret a la protecció de la llei.
- Dret a ser considerat innocent fins que no es demostrï que hom és culpable.
- Dret a la llibertat de moviments i de residència.
- Dret a casar-se i tenir una família.
- Dret a posseir bens.
- Dret a la llibertat de pensament, consciència i religió.
- Dret a la llibertat d'expressió i opinió
- Dret a participar en la política.
- Dret al treball
- Dret a un salari just i a una retribució igual per igual treball
- Dret a la seguretat social.
- Dret a afiliar-se a un sindicat
- Dret al descans i al lleure.
- Dret a l'educació.

Poseu-vos per parelles. Torneu a llegir les notícies del primer full i digueu quin dret humà no és respectat en cada una d'elles.

- Notícia nº 1:

- Notícia nº 2:

- Notícia nº 3:

- Notícia nº 4:

- Notícia nº 5:

- Notícia nº 6:

- Notícia nº 7:

Llegiu altre vegada el resum dels Drets Humans i poseu al costat de cada un d'ells:

- una "F" si creieu que es refereix a un aspecte físic
- una "P" si creieu que es refereix a un aspecte psíquic
- una "R" si creieu que té molt a veure amb les relacions amb altres persones.

Liv Ullman.

Liv Ullmann és una actriu noruega que durant molt de temps va dedicar la seva vida al món del cinema. La seva preocupació per la defensa dels Drets Humans i el seu amor a les persones la va portar als 41 anys a dedicar-se als problemes dels nens i els refugiats. En una entrevista que se li va fer l'any 1991 a Madrid, explicava com en un campament de refugiats va trovar una senyora molt gran, tirada a terra i plorant. La senyora tenia la lepra i estava sola.

"Jo no sabia què fer, perquè tots tenim por davant la lepra -diu Liv Ullman- però jo era allà i la meva misió era ajudar aquella dona. Em vaig agenollar al seu costat i la vaig abraçar. La dona, poc a poc, va deixar de plorar."

1. Quins motius podia tenir Liv Ullman per abraçar una senyora leprosa?

.....

2. Com creus que es sentia la senyora leprosa mentre restava a terra sense que ningú li fes cas?

.....

3. Què degué sentir quan va ser abraçada?

.....

4. Què degué sentir la Liv Ullman quan va abraçar la senyora leprosa?

.....

5. A la senyora se li degué curar la lepra pel fet de ser abraçada?

Creus que fets com aquests serveixen per a alguna cosa ?

Per a què?

.....

Què es fa amb els pobres?

A les nostres ciutats es veuen sovint molts pobres que demanen almoïna a la gent que passa pel carrer. Tothom es queixa que els "pobres" molesten i espantllen la ciutat.

Una vegada van ser tan grans les queixes, que l'Ajuntament va enviar a la majoria de pobres a viure al barri de "el Xiurell". Quan els veïns de "el Xiurell" es van enterar, s'empiparen moltíssim i van dir que no volien de cap manera tenir "els pobres" en el barri.

Després de moltes discussions, sense que arribessin a un acord, l'Ajuntament ha convocat una reunió per aquesta tarda. A la reunió acudeixen:

- el president de l'Associació de Veïns de "el Xiurell".
- un noi que esta sense feina i sempre demana almoïna al carrer.
- una senyora gran, també pobre.
- el representant de l'Ajuntament

Repartiu-vos els papers i feu la representació de la reunió. Penseu que heu de buscar arguments per convèncer els altres de la vostra opinió.

President de Veïns: Tu i els teus veïns no voleu de cap manera que els pobres vagin a viure al "Xiurell".

Noi jove: defenses el teu dret a tenir un lloc per viure

Senyora gran: fa molts anys que vas pel carrer demanant almoïna i gairebé et dona el mateix el que es decideixi, però et fa ràbia que els veïns del "Xiurell" no us vulguin per viure en el seu barri.

Representant de l'Ajuntament: has de convèncer al President de Veïns per a que els pobres vagin a viure al barri, i has d'exigir als pobres respecte per tots els veïns. A més tu saps que l'Ajuntament mana i, per tant, pots decidir.

I davant de tot això, jo...

Per acabar aquesta lliçó, intenta pensar i contestar les següents preguntes. Si et sembla bé, després les pots comentar amb el teu company/a de taula.

1. Què penses quan vas pel carrer i una persona demana almoïna?

.....

2. Quines són les coses que tothom necessita per a viure bé?

.....

3. Per quins motius hi ha persones que moren de fam al món?

.....

4. Què hauriem de fer per arreglar problemes com els que hem vist al llarg de la lliçó?

.....

5. Què penses del fet que hi hagi nens i nenes sense poder anar a escola?

.....

6. I del fet que hi hagi malalts que no els atengui cap metge?

.....

7. Coneixes alguna persona que amb el seu treball ajudi en l'acompliment dels Drets Humans?

Qui?

Què fa?

.....

INDICACIONS PER AL MESTRE

SEMPRE SOM ELS MATEIXOS?

Contingut

El contingut d'aquesta unitat es centra en el coneixement personal, treballat a partir dels diferents tipus de canvis viscuts per l'individu: canvis físics, temperamentals, canvis en les relacions amb els altres, canvis que són fruit d'un procés evolutiu, canvis desitjats, i d'altres.

Els objectius són dos fonamentalment. Un primer, analitzar el desenvolupament propi a partir dels diferents tipus de canvis esmentats anteriorment i conèixer les relacions existents entre ells. Malgrat els criteris per observar la pròpia evolució són diversos, es fa un subratllat especial en els canvis que són fruits de decisions personals. Un segon objectiu, és prendre consciència de la possibilitat de dirigir els canvis i fer que aquests obeeixin a la voluntat de construir-se d'una manera determinada.

El contingut treballat en aquesta unitat ha determinat, en bona part, un tipus de dinàmica molt centrada en l'activitat personal i la reflexió de l'alumne sobre ell mateix. Malgrat és aquest un aspecte interessant, la unitat restaria incompleta si cada mestre a la seva classe no potenciés moments de diàleg en petits grups a fi que cada alumne es pogués enriquir amb les aportacions dels seus companys i companyes.

Aquesta unitat està plantejada com un bloc i és difícil portar a la pràctica activitats de manera aïllada.

Els procediments treballats, que es deriven dels objectius proposats són fonamentalment els d'autoconeixement (de valors, gustos, necessitats...), els d'habilitats per a l'autodirecció i els d'habilitats per a prendre consciència.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar en les àrees de Llengua, de Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural; Coneixement del Medi. Medi Natural; Area d'Educació Física i Area de Religió, així com en els espais dedicats a la Tutoria.

• Area de Llengua

Procediments

2. Comprensió i expressió escrita

2.6. Producció de textos de tipologies diverses (narració, descripció, diàleg...)

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural

Procediments

2. Consciència temporal i temps històric.

2.1. Identificació de nocions temporals de simultaneïtat, successió, durada, continuïtat i canvi, i de relacions causa-efecte.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. La pròpia identitat

1.1. Dades d'identificació personal en relació a s.i mateix i als espais on es desenvolupa la vida quotidiana.

1.2. Processos i transformacions del propi cos.

Actituds, valors i normes

1. Construcció de la identitat personal

1.2. Valoració de si mateix i d'un estil de vida personal.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Natural

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

2. Canvis que es produeixen en nosaltres i en el nostre entorn.

• Area d'Educació Física

Actituds, valors i normes

1. Acceptació i estimació del propi cos.

• Area de Religió

Procediments

1. La pròpia realitat i el descobriment del seu entorn

1.1. Observació del propi cos i les seves possibilitats, de l'àmbit dels sentiments i la sensibilitat.

Activitats

1) **Les vacances d'estiu** (Comprensió crítica)

Donat que la major part dels exercicis de la unitat requereixen un treball molt personal, és important que aquesta primera activitat es faci en grup classe i que el mestre potenciï el diàleg i la discussió entre els alumnes. Per fer-ho pot aprofitar les mateixes preguntes plantejades en la fitxa de l'alumne o bé introduir altres interrogants que facin referència al tema.

2) **El nostre cos canvia** (Treball en grup amb fotografies)

Una dinàmica més rica que la proposada en la fitxa dels alumnes es avisar els nens i nenes que portin vuit o deu fotografies d'ells, i, les intentin ordenar en funció de l'edat. A propòsit de l'exercici es pot iniciar posteriorment un comentari sobre el creixement i els canvis en el cos. A l'igual que en l'activitat anterior és important que aquesta es realitzi en grup.

3) **Canviem perquè creixem** (Llistat personal)

Després que cada alumne hagi contestat el seu full, el mestre pot suggerir als nens que es posin per parelles o en grups de tres i expliquin als seus companys i companyes aquells canvis que han vist en ells mateixos, i que, potser, mai s'havien parat a pensar. També poden fer un mural on es diferenciïn els canvis comuns als dos membres de la parella d'aquells canvis que només ha percebut un dels dos nens/es.

4) Però també canviem perquè volem (Exercici d'autobservació)

Després de realitzar l'exercici a nivell individual, es pot convidar als alumnes a comentar-ho per parelles o en petits grups i a trobar semblances i diferències entre ells.

5) Allò què penso de mi (Clarificació de valors)

6) El meu diari (Exercici autobiogràfic)

Donat que aquesta activitat pot presentar cert grau de dificultat als alumnes, pel desconeixement i la inexperiència que probablement tinguin respecte d'allò que és fer un diari, és important que el mestre crei un clima afavoridor i doni un espai per fer l'exercici a la classe. També seria interessant que en dies posteriors recordés l'activitat i motivés els alumnes a seguir escrivint. Una proposta és deixar durant la primera setmana una estona al finalitzar la jornada perquè cada nen i nena pugui escriure el seu diari. També es pot establir un dia al mes per a comentar entre tots les coses que cada alumne escriu en el diari.

ES MILLOR FER-HO PLEGATS

Contingut

Aquesta unitat pertany a l'àmbit de les relacions que els alumnes mantenen amb els seus iguals, on es tracta la complexitat i diversitat d'aquestes relacions. La proposta concreta per dur a terme amb els nens i nenes de nou i deu anys es centra prioritàriament en el tema de la col.laboració, en el treball amb grup i en la relació amb els companys i companyes. Un tema secundari plantejat en la unitat és el de les normes i les trampes en el joc. En les activitats proposades al mestre es pot trobar alguna activitat dedicada a tractar aquest darrer aspecte.

Els tres objectius bàsics de la unitat són els següents: u, analitzar els motius de conflicte en les activitats de grup (manca de col.laboració, nens/es tramposos, nens/es que no saben jugar bé i d'altres); dos, analitzar el paper de la norma en el grup d'iguals (aventatges i inconvenients), i tres descobrir l'actitud de cooperació/col.laboració com a possibilitadora de l'acord en el grup.

El tema s'introdueix a partir de la presentació de cassos que reflexen situacions quotidianes de la dinàmica de l'aula i que questionen el valor de la norma i l'actitud col.laboradora en les relacions de grup. El valor plantejat explícitament en la unitat és la col.laboració. A la seva anàlisi i comprensió es dedica una de les activitats.

Els continguts procedimentals fan referència al raonament del nen/a a l'hora de jutjar els conflictes del grup per qüestió de manca de col.laboració o de trampes en el joc. També es proposa al nen/a que analitzi la seva conducta en relació a aquest tema i plantegi de quina manera desitjaria comportar-se. Un darrer procediment és la perspectiva social, amb el que es preten que l'alumne es situï en els rols dels diferents personatges que viuen el conflicte i pugui entendre les diferents postures davant el mateix fet o situació.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar en l'Àrea de Religió i en els espais dedicats a la Tutoria.

• Àrea de Religió

Procediments

1.2. Identificació i expressió de les possibilitats de relació amb els altres.

Actituds, valors i normes

1.3. Respecte a les normes que regulen la conducta en relació amb els altres i que regulen la relació amb la natura.

1.6. Crítica davant l'entorn i responsabilitat en la participació i col·laboració.

Activitats

1) **No pots jugar!** (Comprensió Crítica)

Es pot orientar el diàleg cap a la recerca d'una solució al problema plantejat en la lectura, solució que haurien de compartir tots els personatges del text. Si la classe arribés a trobar la solució, l'activitat podria finalitzar amb una representació que reflexés l'alternativa proposada pel grup. Per iniciar el diàleg es poden fer preguntes relacionades amb la comprensió del text, tals com:

- Per quin motiu volen treure a l'Anna?, i a la Maria?, i a l'Albert?, i a l'Elena?, i a l'Oscar?
- Com creus que es sentien aquests personatges quan no els deixaven jugar?

2) **El concurs de murals** (Dilema)

Possibles preguntes a introduir en la discussió:

- I si els monitors haguessin posat com a norma que tothom havia de fer un dibuix en el mural del seu grup?
- I si no fos un concurs ni hagués cap premi?

- Que hauria de fer la Mercè si als seus companys no els agradés dibuixar?
- Si un dels nens dibuixa molt malament, ha de dibuixar en el mural?

3) **Fer les coses en grup és...** (Clar. Valors)

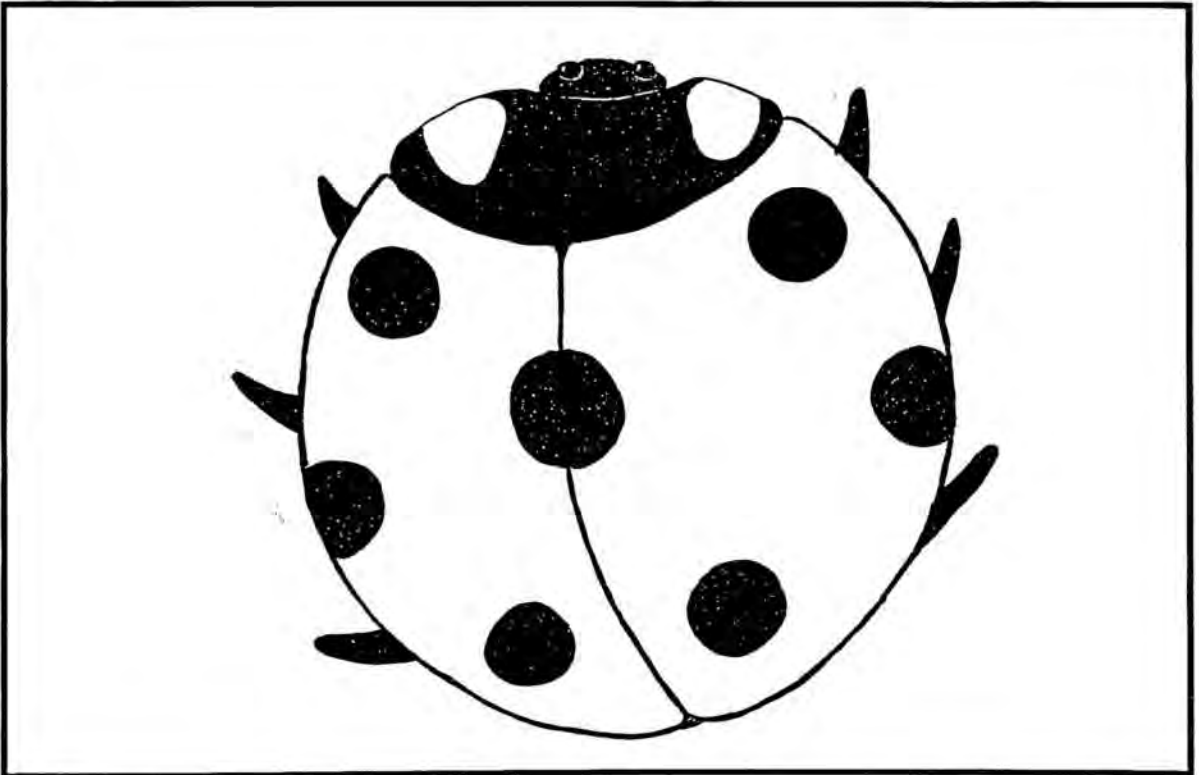
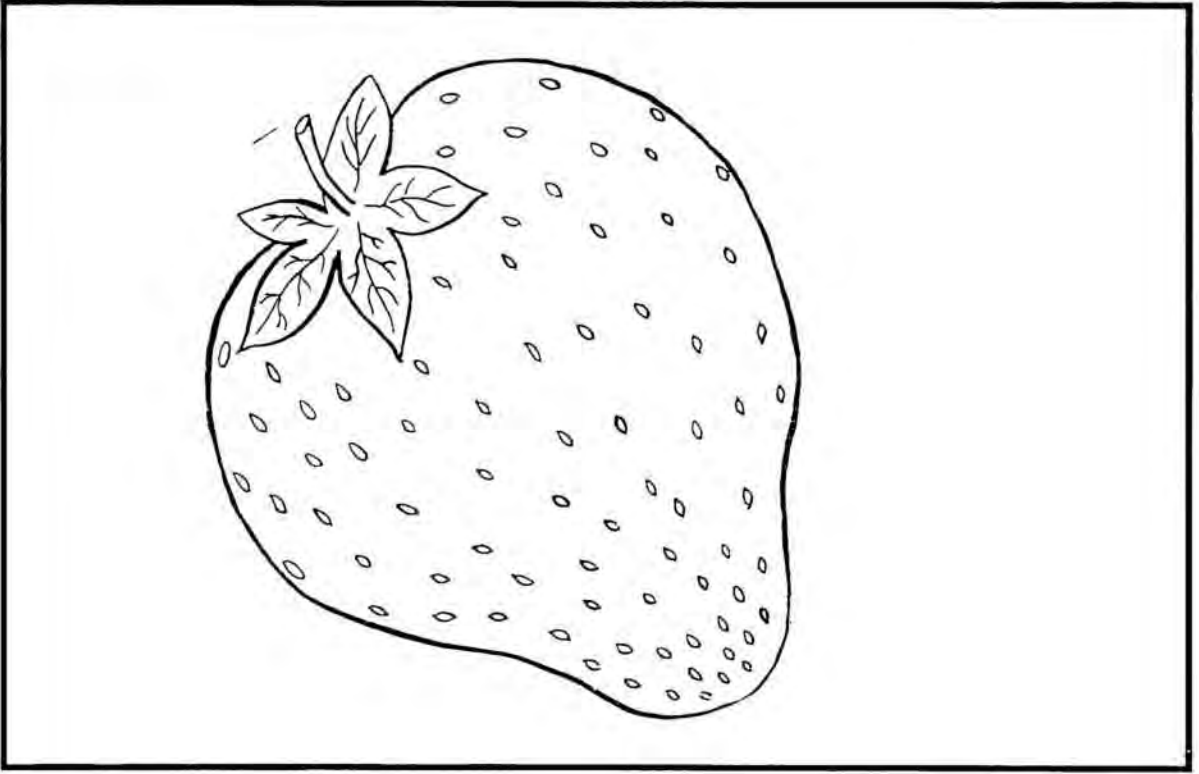
4) **Concurs de puzzles** (Joc de cooperació)

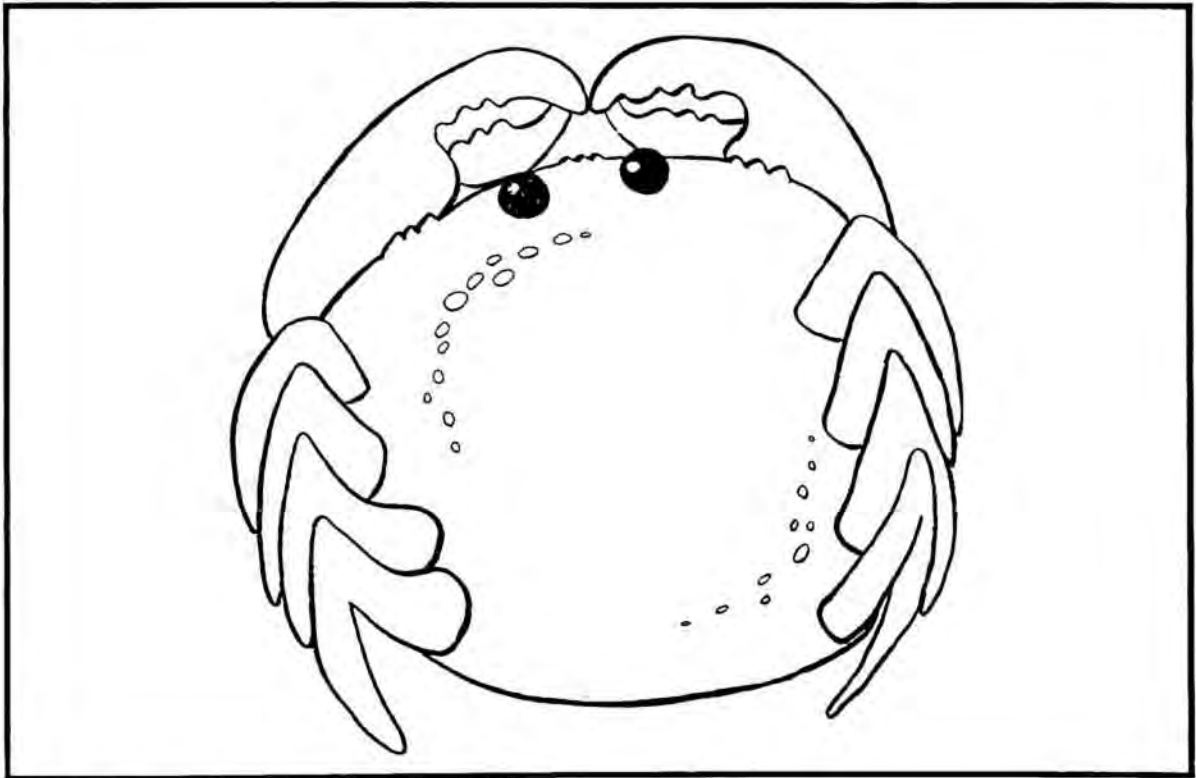
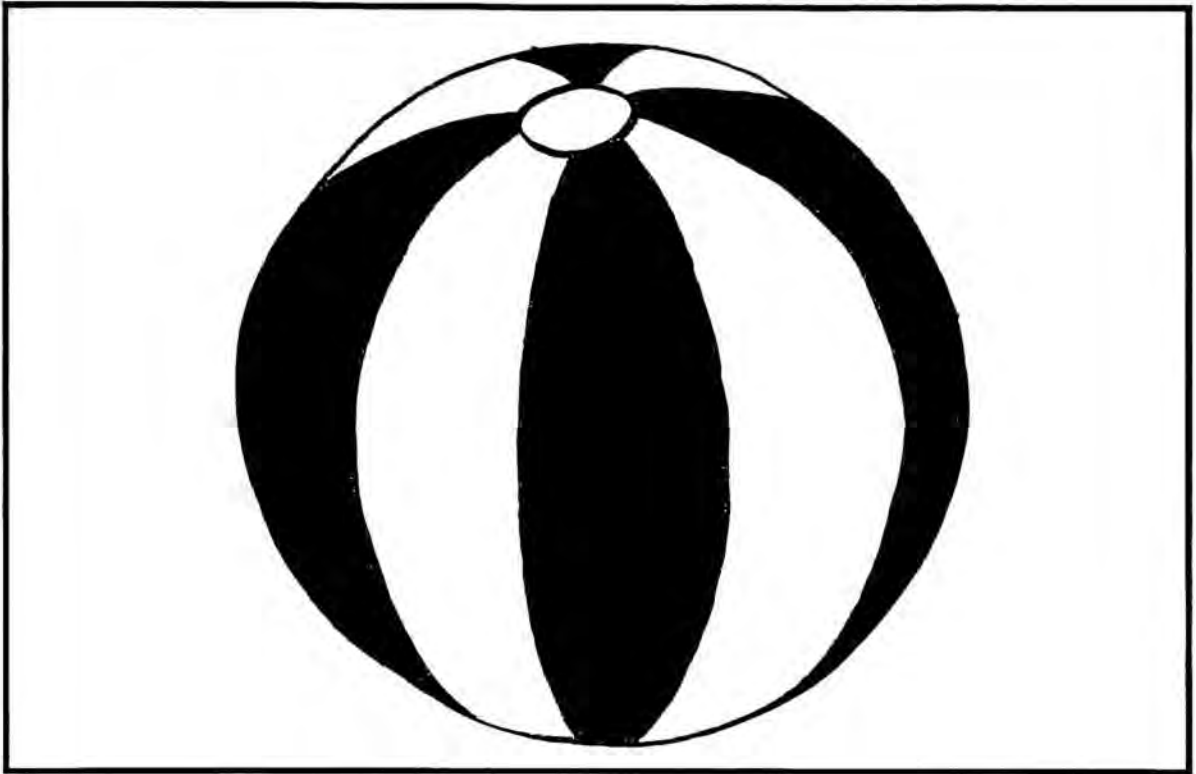
L'objectiu de l'activitat és que el nen o nena experimenti la necessitat de l'ajuda dels altres i la importància d'una actitud col.laboradora. Malgrat l'activitat no sigui massa complicada, és important que el mestre expliqui amb detall les normes del joc i passi pels grups aclarint dubtes referents a la dinàmica.

La part més important de l'activitat és, però, la posada en comú. En ella el mestre, a partir de les observacions ja fetes, ha d'ajudar els alumnes a verbalitzar els sentiments que experimentaven mentre jugaven. Preguntes com les següents poden ajudar a començar el debat:

- Com t'has sentit quan el teu puzzle ja estava fet?
- Quin nen o nena del teu grup creus que ha ajudat més als seus companys?
- Què hagués passat si un del grup hagués perdut o hagués amagat una de les fitxes?
- Creus que ha hagut nens/es en el teu grup que no han fet res?
- Creus que hi havia nens que no deixaven participar als altres?, etc.

Les fitxes dels puzzles les incloem a continuació. El mestre hauria de fer tantes còpies com grups hi hagi, tallant-les per la part assenyalada.

5) **Què vol dir col.laboració?** (C. Conceptual)

6) **Com m'agradaria ser amb els meus companys i companyes** (Exercici d'Autobservació)

Després de les representacions es pot establir un diàleg sobre les relacions existents a classe i sobre el seu nivell de col.laboració.

7) **Nen Trampós.**(Comprensió Crítica)

Ahir jugant al parxis, el Quico va fer trampa un parell de vegades. La Mapi i l'Oriol es varen enfadar molt amb ell, però el Quico no feia cas i continuava desobeint les regles del joc. Avui, quan el Quico ha anat a casa de la Mapi a jugar al parxis, la Mapi li ha dit que ella i l'Oriol havien decidit no deixar-lo jugar més per trampós, però que si volia es podia quedar amb ells encara que no jugués.

- Creus que han fet bé la Mapi, i l'Oriol en no deixar jugar al Quico?
- Com creus que es sentia el Quico quan li varen dir que no jugués?
- Per quins motius devia fer trampes el Quico?
- Què li diries al Quico? I als seus amics?
- Està bé no deixar jugar a un nen per trampós?

8) **Festa a la classe** (Dilema)

El divendres hi ha una festa a classe. La professora ha dit que cada nen només pot sortir en una representació per no allargar massa la festa. La Mapi, l'Oriol, el Marc i la Roser, volen fer una obra que es diu "Els cinc dits de la ma", però necessiten ser cinc i li demanen a l'Aina, que és molt amiga seva, que faci l'obra amb ells.

L'Aina balla molt bé i havia pensat imitar una cantant que li agrada molt. Ja té el ball assajat i el vestit preparat per l'actuació Sap que si fa el ball tothom després la felicitarà però tampoc vol dir als seus amics que no fa l'obra amb ells. Aquesta tarda els ha de dir alguna cosa i no sap què fer.

- Què hauria de fer l'Aina? Per què?
- Què pensaran els amics de l'Aina si no fa l'obra amb ells? Seguiran essent amics?
- Et sembla bé que l'Aina hagi de canviar la seva representació?
- I si l'Aina encara no hagués assajat l'obra ni tingués el vestit?
- Seria el mateix si l'obra no necessités cinc personatges, però els amics de l'Aina vulguessin fer l'obra amb ella?

IGUALS O DIFERENTS?

Contingut

La present unitat s'integra en el bloc dedicat al tractament de la diferència com a valor i conflicte. El contingut concret proposat per treballar amb els nens i nenes de vuit a deu anys es centra fonamentalment en la diferència econòmica i en les conseqüències que aquests tipus de diferències poden tenir, tals com la desigualtat d'oportunitats. Arrel d'aquest tema també s'ha introduït alguna activitat on es posa de manifest el tema de la delinqüència.

Els objectius de la unitat són fonamentalment dos. Un primer, que l'alumne descobreixi la situació socio-econòmica com a generadora d'altres problemàtiques socials i analitzi alguns dels elements o factors que entren en joc. Un segon objectiu és l'apropament a realitats socials possiblement poc conegudes.

Els procediments utilitzats per a treballar la unitat es poden agrupar entorn de tres nuclis. Un, el raonament moral a propòsit de dilemes hipotètics on es posen de manifest situacions conflictives per qüestions econòmiques. Dos, la perspectiva social o empatia per posar-se en lloc de persones amb realitats econòmiques extremes. I tres l'autobservació i l'autoconeixement sobre les opinions i valoracions que el propi alumne té davant el tema.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar en l'àrea del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural i l'àrea de Religió.

• Àrea del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

3. El medi econòmic i social

3.3. L'organització de la vida social i el treball.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

2.8. Valoració positiva de tota actitud compromesa.

2.9. Actitud de solidaritat.

Activitats

1) **Dos barris, dos nens** (Comprensió crítica)

Aquesta activitat pot resultar excessivament llarga si es fa complerta. Si el mestre ho considera oportú pot dividir la classe en dos grups. La meitat dels alumnes faran la seva redacció-presentació fent referència al cas N'Antonio i l'atra meitat al cas d'en Carles. En la posada en comú es podrien comparar les redaccions dels dos grups i els futurs que imaginem per als dos protagonistes.

2) **Entrevistes per buscar feina** (Anàlisi d'un fet)

Després de la discussió en grup gran es pot fer un segon role-playing imaginant el final que els nens i nenes considerin més adequat.

Altres preguntes per a la discussió:

- Com creus que es deu sentir el Carles?
- Que deu pensar l'Antonio del Carles? I el Carles de l'Antonio?
- Què diries al Carles? I a l'Antonio?
- Si no l'agafen en cap treball, que pot fer l'Antonio per a mantenir a la seva família?

3). **El lloguer del pis** (Dilema)

Possibles preguntes per a la discussió:

- I si en lloc de robar per menjar, robés per poder anar de vacances amb la seva família?
- Feu un llistat de possibles arguments a favor de robar de la caixa del bar i altre llistat d'arguments en contra.

4) Els robatoris (**Clarificació de valors**)

5) El meu barri (**Exerc. "autobiogràfic"**)

Si els alumnes pertanyen al mateix barri, a partir de les seves redaccions es pot fer un mural amb les característiques més significatives del barri on viuen.

Una altra activitat complementària seria la presentació per part del mestre de fotografies de dos barris molt diferents. A partir de les fotografies es podria establir un diàleg sobre la situació, els recursos i les condicions dels dos barris. Possiblement aquest exercici donaria als alumnes elements per poder després fer una reflexió entorn el seu medi proper.

6) Els gitanos (Clarificació de valors)

La posada en comú hauria de tenir com objectiu el tema dels "prejudicis" i les injustícies que aquests generen. El mestre hauria de poder plantejar als alumnes que es manifesten en contra dels gitanos, situacions de desigualtat on ells són les víctimes o perdedors (situacions de pati, familiars, de barri, etc).

PARLEM-NE

Contingut

La unitat que a continuació presentem fa referència a les habilitats necessàries per dialogar de manera satisfactòria. El contingut específic proposat per treballar en l'edat de nou-deu anys es centra en tres tipus d'habilitats: l'habilitat per participar de forma activa (escoltar i opinar), la recerca de bones raons i el desitg d'arribar a un consens, assumint les decisions preses pel grup. L'idea de diàleg com el procés de recerca de solucions satisfactòries per a tots s'explicita en la definició de "bona raó".

L'objectiu de la unitat és que l'alumne assoleixi i interioritzi les habilitats esmentades anteriorment. Per facilitar el seu aprenentatge i comprensió, es presenta la unitat a partir d'una auca fàcil de memoritzar. En l'auca queda recollida la síntesi del contingut que es vol transmetre i és a partir d'ella que es van introduint les diferents activitats.

Malgrat l'objectiu de la unitat és l'adquisició d'habilitats que faciliten i milloren el diàleg, aquestes no es treballen només a partir d'exercicis d'habilitats socials o comportamentals. En la unitat hi ha activitats dedicades a discriminar diferents elements del diàleg, en funció de la definició proposada. També s'ha introduït, però, alguna activitat de dilema on els alumnes poden analitzar les dificultats i els conflictes que una situació dialògica pot generar. Finalment, es dedica un exercici a definir, mitjançant una comprensió conceptual, el terme de "diàleg".

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar en l'Àrea de Llengua, l'Àrea de Religió i els espais dedicats a la Tutoria.

• Area de Llengua

Procediments

1. Comprensió i expressió oral

1.1. Reproducció d'ordres, relats, explicacions i argumentacions.

1.5. Producció oral de models i estructures de tipologia diversa

Actituds, valors i normes

2. Respecte al torn de paraules, a les intervencions i idees de les altres persones.

3. Interès per participar i fer-se entendre.

• Area de Religió

Procediments

2.6. Iniciació als debats i judicis.

4.1. Capacitat d'escoltar i estar atent en qualsevol fet o situació que se li presenti.

Actituds, valors i normes

2.3. Hàbit d'escoltar, dialogar i compartir.

• Tutoria

Es podria treballar especialment en temes d'assemblea donada l'estreta relació entre els procediments que la unitat planteja i els procediments característics utilitzats en l'assemblea escolar.

Activitats

1) **L'auca del diàleg** (Comprensió Crítica)

Donat que aquesta activitat és la presentació i la síntesi de tota la unitat valdria la pena insistir en ella i dedicar-li temps. La fitxa presentada als alumnes convé fer-la amb tota la classe. Algunes preguntes per iniciar el diàleg comú poden anar dirigides a la comprensió del text:

- Quines paraules no heu entés?

- Sobre què parla l'auca?. Quines són les principals idees que surten?

Es important que l'alumne acabi aquesta activitat memoritzant l'auca i traduint al seu llenguatge el contingut d'aquesta. Una manera de memoritzar-la i tenir-la present durant el temps que duri la unitat és fer murals amb les diferents estrofes. Aquesta pot ser una activitat a fer entre els diferents grups.

2) **Participem** (Exercici de Paràfrasi)

Donada la complexitat d'aquesta activitat, el recolçament del mestre és imprescindible. Malgrat l'explicació de la dinàmica apareix en la fitxa de l'alumne, és el mestre qui l'hauria d'anar conduint.

Els llistats de motius elaborats després de cada discussió, seràn la base de la posada en comú. El mestre ha de introduir preguntes que ajudin als nens i nenes a analitzar les dues discussions:

- Quins dels tres llistats és més complet? Per què?
- En quina discussió creieu que s'han escoltat més? Per què?
- Quins aspectes influeixen en el diàleg?
- A quin diàleg s'assemblen més les nostres converses normals?
- Els que heu dialogat en parelles, per a què us ha servit repetir el que deia el vostre company?

L'objectiu de la posada en comú hauria de ser la reflexió entorn l'actitud de participació i d'escolta en el diàleg, sense limitar-se a restar en silenci mentre parla l'altre.

3) **Les bones raons** (Activitat informativa)

El contingut fonamental d'aquesta activitat és la definició de bona raó. És interessant que la posada en comú es centri en els criteris tinguts en compte pels alumnes en el moment d'ordenar i prioritzar les raons presentades en el full. De la mateixa manera el mestre hauria d'ajudar a analitzar i discriminar les condicions que els alumnes han considerat necessàries per definir una raó com a bona. Si es considera convenient es podria fer un llistat amb les diferents aportacions i tenir-ho en un lloc visible de la classe.

4) **La decisió del grup** (Dilema)

Possibles preguntes per introduir en el dilema:

- Què hauria de fer la Neus si no s'hagués banyat en la piscina? I els nens que no s'havien banyat, havien de pagar?
- I si s'hagués banyat en la piscina, què havia de fer?
- Un altre nen de la festa tampoc volia llogar la piscina, però no hi era el dia que ho varen parlar. Ha de pagar aquest nen?

Convé que la segona part de l'activitat, on es relaciona el dilema amb la darrera estrofa de l'auca i on es fa la transferència a la vida de l'alumne, es faci en grup gran. El mestre pot començar posant exemples recents de situacions de consens o d'acords dins la classe. Un tema interessant per parlar en el debat és la dificultat que pot tenir el fet d'assolir un acord o decisió de grup.

5) **Diàlegs bons /diàlegs dolents** (Role Playing- H.S.)

En cas de no haver-hi suficients alumnes per doblar totes les situacions, convindria treure algun dels cassos però no deixar-ne cap sense les dues representacions. Aquestes es faran seguides en cada exemple per fer més explícita la diferència. Posteriorment es pot obrir un diàleg sobre els elements comuns a les representacions "a" i els elements comuns a les representacions "b". De la mateixa manera convindria fer un llistat de diferències entre un tipus de representacions i un altre. Per acabar el mestre pot introduir preguntes que ajudin a fer la transferència a la vida dels alumnes (p. ex. els nostres diàlegs a quin tipus de representacions s'assemblen més? Per què?)

6) **El diàleg** (Comprensió Conceptual)

La posada en comú d'aquesta activitat hauria de ser una recollida del contingut fonamental de la lliçó: les condicions del diàleg ("el que cal per dialogar") i la definició de bones raons.

QUI MANA A LA NATURA?

Contingut

La unitat que a continuació presentem s'inclou dins el bloc dedicat al tractament de temes conflictius que tenen el seu origen en determinats usos de la ciència, la tècnica i en temes relacionats amb l'abús i la degradació de la natura. El contingut concret que es treballa en el curs de quart d'EGB es centra en l'àmbit de l'ecologia.

La presentació de la unitat es fa a partir de la Carta escrita per l'Indi Seattle al President dels EEUU l'any 1855. Les manifestacions que en ella es fan donen origen a tres de les activitats. La relació entre l'home i la natura, el tipus d'intervenció que s'exerceix sobre aquesta i els conflictes de valors que determinades actuacions poden suposar és el tema central de la unitat.

Els objectius de la unitat giren entorn tres àmbits. U, conèixer diferents sensibilitats i maneres diverses de relacionar-se amb la natura. Dos, analitzar la responsabilitat que l'ésser humà té en el manteniment i/o millora del medi. I tres, conèixer el límit de la intervenció humana davant desastres naturals que no estan sota el control de l'home.

Els procediments emprats en aquesta unitat es relacionen prioritàriament amb tres àmbits: la capacitat per adquirir informació respecte la degradació de la natura, la capacitat per valorar aquells aspectes que el nen considera positius de la seva cultura i el raonament moral aplicat a casos conflictius en relació a la intervenció en el medi.

Malgrat no es presenta cap activitat per treballar explícitament el concepte de responsabilitat, aquest és un valor implícit al llarg de la unitat.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar en les àrees del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural; Coneixement del Medi. El Medi Natural i l'àrea de Religió.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

2. El medi físic, paisatges i sistemes humans
- 2.1. Els sistemes naturals i els seus elements.
- 2.2. Els sistemes humans i els seus components.

Actituds, valors i normes

- 3.3. Sensibilització per la protecció del medi ambient.

• Area del Coneixement del Medi. El Medi Natural.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

2. Canvis que es produeixen en nosaltres i en el nostre entorn.
3. Relacions que s'estableixen entre éssers vius i medi.
- 3.3. Efectes de la intervenció dels éssers vius en el medi.
4. Relacions ésser humà-tècnica-societat.
- 4.4. L'espècie humana com a agent transformador del paisatge.
- 4.5. Conservació de la natura.

Actituds, valors i normes

5. Responsabilitat en l'establiment de relacions amb les persones i l'entorn.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

- 1.3. Respects a les normes que regulen la conducta en relació amb els altres i que regulen la relació amb la natura.

Activitats

1) Carta de l'indi (Comprensió Crítica)

L'objectiu de l'activitat és conèixer altres formes de relació amb la natura. Pensem que la lectura pot suggerir comentaris a propòsit de les diverses maneres en que un col·lectiu concret intervé en el medi (opcions que es prenen, prioritats que es tenen en compte, etc). El fet que en la Carta també es parli de la cultura de l'home blanc pot ajudar a fer comparacions entre totes dues. La intervenció del mestre en la posada en comú hauria de dirigir-se a plantejar interrogants que facilitin la comparació i a motivar la recerca de punts d'unió. Exemples:

- Qui són per l'indi els fills de la terra? Creus que els homes blancs pensen el mateix
- Quina condició posaria l'indi Seattle als homes blancs si els vengués les terres?
- Els homes blancs estarien d'acord en que els búfals són més importants que els trens?
- En quines coses ens assemblem als indis?
- Perque els Indis deuen pensar d'aquesta manera?

2) Notícies iguals?

L'objectiu de l'activitat és treballar el tema de la intervenció i la limitació humana. Les preguntes de la fitxa de l'alumne i d'altres plantejades pel mestre poden servir de guió a la posada en comú. Exemples:

- Quin dels dos fets s'hagués pogut evitar?
- Coneixeu altres cassos semblants a la primera notícia? I a la segona?

3) El tancament de la fàbrica (Dilema)

Es important dedicar temps a les dues preguntes primeres, (Què passaria si l'alcalde tanqués la fàbrica? Què passaria si no la tanqués?) per poder posteriorment establir una discussió basada en arguments i per poder definir de manera molt explícita el conflicte de valors que prendre una decissió d'aquest tipus suposa. Al final de l'exercici es pot demanar als alumnes si coneixen algun cas semblant al del dilema.

4) Caixes-regal

En la presentació de l'activitat és important que el mestre deixi molt clar el tipus de "coses bones" que es poden ficar a la caixa. És probable que els alumnes les associïn amb objectes concrets. El mestre els hauria de dir que també poden ser idees, sentiments, opinions, costums, etc. La definició que han de fer d'allò que fiquin a la caixa hauria de ser molt breu.

5) Festa d'intercanvi (Role-playing)

La festa d'intercanvi es pot motivar amb disfresses o alguna decoració simbòlica de les dues cultures. Per fer el role-playing es crea un petit escenari a la classe on es situïn els nens i nenes que fan d'indis. Els grups dels homes i dones blancs poden sortir d'un en un a llegir la seva carta i entregar-los la caixa-regal. Una vegada han finalitzat tots els grups, es fa el canvi i surten a l'escenari els homes blancs, els quals reben de mans dels indis les caixes-regals i les cartes.

La posada en comú es pot fer a partir de les preguntes plantejades a la fitxa de l'alumne i d'altres que se li acudeixin al mestre.

6) L'Amazònia (Activitat Informativa)

Donat que el contingut del text pot ser una mica dens pels alumnes, convé fer l'activitat tots plegats. Posteriorment a la lectura col·lectiva el mestre convida els alumnes a assenyalar aquell vocabulari que no han entès. Una vegada s'ha comprès el text, es torna a llegir i es comenten les preguntes de la fitxa i altres introduïdes pel mestre. També es poden fer grups i que cada un d'ells formuli una pregunta per fer als seus companys.

Per portar a terme la segona part de l'activitat, els treballs en grups, el mestre hauria de portar documentació i proporcionar als alumnes material i temps per realitzar la feina. Si el mestre ho considera oportú, pot canviar qualsevol de les feines adreçades als grups.

QUI FA L'ESCOLA?

Contingut

Aquesta unitat tracta un tipus de fets equidistants entre els aspectes microètics i els macroètics. En concret, pretén fer conèixer als alumnes els rols professionals que es donen en l'àmbit escolar, i ajudar-los a que els valorin positivament. Es tracta de que apreciïn l'aportació de tot el personal de l'escola (conserges, personal de neteja, personal de secretaria, mestres, etc) com a imprescindible pel seu bon funcionament.

Per aconseguir aquests objectius es proposaran un conjunt d'activitats que permetin analitzar i descobrir l'aportació que cadascun dels treballadors de l'escola fa a la tasca col·lectiva d'educar els nois i noies. A més d'afavorir el coneixement d'aquestes feines escolars que sovint queden poc clares als alumnes i de valorar la seva importància, es tracta també d'adquirir actituds i hàbits de respecte, apreciació, i obertura pel treball que aquestes persones fan a l'escola i pel que poden arribar a ensenyar-los.

Junt a la millora del coneixement sobre l'organització de l'escola i la valoració de les diferents tasques, es pretén treballar valors com la complementarietat entre diferents aportacions a les tasques col·lectives, així com l'esperit de servei i ajuda als altres.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar en les àrees del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural i l'àrea de Religió.

• Àrea del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Actituds, valors i normes

2. Educació cívica.

2.2. Participació en la vida col·lectiva respectant les normes de convivència.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

4.4. Valoració de les normes d'organització i convivència escolar.

4.5. Participació en les responsabilitats escolars.

Activitats

1) Diferents escoles. (Comprensió crítica)

Aquesta activitat vol presentar alhora les semblances i diferències entre escoles distants en el temps i l'espai. D'aquesta manera pretenem que els alumnes percebin millor com és la seva escola i per a què serveix. Convindria fer un petit comentari (preguntes sobre la comprensió del text) després de llegir la descripció de cada escola, donat la llargada del text.

Les preguntes que es presenten al final de les lectures és preferible que siguin comentades en grup gran, fent la transferència a l'experiència escolar dels alumnes.

2) Qui treballa a l'escola? (Activitat informativa)

L'activitat pretén convidar als nens i nenes, a que d'una manera distesa i entretinguda s'informin i clarifiquin respecte els diferents rols i feines que existeixen en una escola.

Es interessant fer una posada en comú sobre el treball realitzat. Com a síntesi de l'exercici es poden fer uns murals on es defineixin les funcions dels diferents personatges apareguts a la lectura.

3) Les senyores de la neteja (Anàlisi de casos)

A més de les preguntes indicades en el full, convé que el mestre inclogui d'altres, amb l'objectiu d'ajudar als alumnes a analitzar el cas i situar-se en el rol dels diferents personatges. Per ex.:

- Què pensaries si fossis un pare amb molts diners?. I si no en tinguessis gaire?

- Què pensaries dels nens de l'escola si fossis la senyora de la neteja?

Si el mestre ho considera oportú, pot concloure l'activitat amb una o varies representacions (un diàleg entre la senyora de la neteja i el director, entre els pares i el director, etc).

4) El conserge de l'escola (Habilitats socials)

Després de fer les representacions, es comenten entre tots. Preguntes adreçades a comparar les solucions proposades així com les diferències entre aquestes i la conversa escrita en el full poden facilitar el debat. Per finalitzar, el mestre pot suggerir els alumnes que pensin situacions de conflicte semblants a la que han llegit (entre un alumne i una persona que treballi a l'escola) i convidar-los a redactar una conversa "mal feta". Per últim haurien de dissenyar quina seria la conducta adequada.

5) Què passaria si... (Clarificació de valors)

L'objectiu de l'activitat és adonar-se de la complementarietat entre les funcions del diferent personal que treballa en una escola. Si el mestre ho considera oportú, en lloc de fer la fitxa personalment es pot fer tots plegats, comentant els exemples que vagin sortint i aprofitant per donar informació d'algun personatge escolar, en cas que sigui necessari.

6) Entrevista a un protagonista de l'escola (Ex. de simulació)

Aquesta activitat es podria realitzar a partir d'entrevistes reals fetes pels alumnes al personal de l'escola. En aquest cas, convindria incloure preguntes preparades pels mateixos alumnes així com altres suggerides pel mestre. Per ex.:

- Li agradaria canviar el seu horari? Per què?

- Quines coses li agraden més del seu treball?. Quines coses li agraden menys?

- Què pensa dels alumnes de l'escola?

Seria interessant gravar-les en cassette i escoltar-les en una altra sessió a la classe.

M'AGRADA SER EL QUE SOC

Contingut

La present unitat s'inclou dins l'àmbit temàtic dedicat a l'anàlisi de les discriminacions per raó de gènere. En ella es pretén sensibilitzar sobre situacions conflictives que venen provocades per diversos prejudicis sobre el gènere.

El contingut concret que es treballa en el curs de quart pel que fa a fets i conceptes girarà entorn de: l'anàlisi de les diferències més importants entre el rol masculí i femení percebudes pels nens i nenes en la seva vida quotidiana. Així mateix es presentaran els trets biogràfics més representatius d'un personatge femení que considerem en molts aspectes com a modèlic; i possiblement força distant de les imatges més convencionals que tinguin els alumnes.

A més del procediments que habitualment es posen en joc en aquest programa, com ara: l'empatia, el judici moral, del diàleg o l'autoconeixement, en aquest cas estem especialment interessats en desenvolupar la capacitat crítica enfront dels prejudicis i situacions de marginació encoberta.

Encara que també considerem importants per aquest tema valors com la complementarietat i l'acceptació de les diferències, aquesta unitat s'ha centrat de manera prioritària en el treball sobre valors com la justícia i la igualtat.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar en l'àrea de Religió.

Actituds, valors i normes

2. Actitud respectuosa vers la diferenciació de sexe.

Activitats

1) Carta a l'àvia (Comprensió Crítica)

Aquesta activitat es convenient fer-la a nivell general. El comentari i debat de la lectura es pot iniciar amb preguntes de comprensió del text, com per exemple:

- Quins personatges surten a la carta?, Què opina cadascú?,
- Com es diu la nena que escriu?, A qui escriu?

La pauta de la fitxa de l'alumne pot servir per conduir el debat.

Altres preguntes possibles són:

- Coneixeu algun cas com el que anomena la Roser?
- Creieu que a la classe també passen aquestes coses
- Per què la Lali deu pensar tot això?

2) M'agrada ser... (Frases inacabades)

Si el mestre ho considera oportú, per finalitzar l'exercici es pot fer una petita posada en comú tota la classe, insistint en les diferències o semblances entre les respostes que han donat els nens i les que han donat les nenes.

3) Carta a la Roser (Exercici de recerca)

Posteriorment al treball en grups, es podrien exposar i comentar els diferents murals. Seria interessant subratllar l'evolució en la relació homes-dones al llarg del temps.

Una activitat complementària per plantejar als alumnes és la següent:

"Imagineu que han passat molts anys i els vostres néts us expliquen com és la societat on ells viuen. Què creieu que explicarien? Torneu a llegir la carta de la Roser i feu un segon llistat amb les semblances i diferències entre la vostra època i la dels vostres néts."

4) **Les feines de casa** (Exercici de classificació)

Després de contestar el full personal, es podria fer un exercici general on es llegís cada feina assenyalada en el full. Els alumnes haurien d'indicar qui la realitza a casa seva (basta que aixequin la ma). En funció dels resultats es comenten els motius que determinen que unes feines estiguin més assumides per una persona dins l'àmbit familiar.

5) **Infermer o infermera?** (Dilema)

Altres preguntes que es poden introduir en la discussió del dilema:

- Quins motius pot tenir el Dr. López per agafar a l'Albert?, Quins pot tenir per no agafar-lo?
- Qui creus que pot fer millor el treball d'infermer un noi o una noia? Per què?
- I el de metge? Per què?
- Et sembla just que no agafin a l'Albert d'infermer perquè és un noi?
- Que creus que hagués passat si el lloc de feina no fos d'infermer sino d'entrenador de basquet?

6) **Saps qui era Maria Aurelia Capmay?** (Role-model)

LES NOSTRES FAMÍLIES

Contingut

La present unitat s'inclou en el bloc dedicat a les relacions que es donen en l'àmbit familiar. Per a l'edat que aquí ens ocupa, nou-deu anys, el contingut proposat gira entorn a la diversitat i pluralitat de models familiars. El plantejament de la unitat és força descriptiu i no pretén abordar el tema familiar mitjançant les relacions conflictives, malgrat inclogui alguna activitat d'aquest tipus, sinó més aviat, intenta presentar diferents propostes de manera que la majoria d'alumnes es puguin identificar.

Els objectius específics de la unitat són tres. Un, conèixer i acceptar diferents models familiars. Dos, analitzar els elements que defineixen la família i constatar com aquests poden restar presents en estructures familiars diverses (diferents membres, relacions personals entre ells i sentiments característics de l'àmbit familiar). I tres, introduir alguna activitat en la que els nens hagin d'adoptar el punt de vista dels adults.

Els procediments emprats en aquesta unitat giren prioritàriament entorn de l'autoconeixement i l'autoexpressió de la seva realitat familiar. També es treballen les habilitats socials en la relació amb els membres de la família més grans, els avis.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar en els espais dedicats a la Tutoria.

Activitats

1) Les famílies del Quico i els sus amics (Comprensió Crítica)

El diàleg a classe hauria de tenir com objectiu trobar les semblances (no les diferències) entre els models de famílies que hagin sortit, ja sigui a propòsit del text o d'altres explicats pels nois i noies de la classe. Per motivar els alumnes a trobar semblances es pot suggerir al final del diàleg un concurs per grups on cada grup hagi de fer un llistat de les coses semblants en totes les famílies: com viuen, com es relacionen, com es tracten entre ells, quines coses es fan en la família, etc.

2) Aquesta és la meva família (Exercici autobiogràfic)

Després de fer l'exercici individual i de posar-ho en comú per parelles, els alumnes que així ho desitgin poden entregar la seva redacció. El mestre agafa a l'atzar un parell i les llegeix. Els alumnes han d'endevinar quin nen o nena de la classe té una família com la que s'està llegint.

3) Una família és..... (Clarificació de Valors)

4) Els nets de la senyora Margarida i el senyor Joan

Seria interessant que després de l'exercici en parelles es poguessin representar alguns del diàlegs creats pels alumnes. Bastaria triar dos o tres del primer tipus (Sra Margarida amb la veïna) i dos o tres del segon tipus (nets amb els amics d'escola).

5) La ràdio de l'avi (H. Socials)

Els diàlegs creats pels alumnes s'haurien de llegir o representar, de manera que s'analitzassin i critiquessin a nivell de classe.

Possibles preguntes per la posada en comú després de les representacions:

- En quins diàlegs l'avi i l'Andreu s'han enfadat? Per què ha sigut?
- En quins diàlegs l'Andreu aconsegueix el que vol? Què ha fet per aconseguir-ho?
- En quins diàlegs l'Andreu diu una mentida? Per què ho fa?
- Quin diàleg us ha semblat millor? Per què?

6) **El Quico vol una bicicleta nova** (Anàlisi d'un cas)

Aquesta activitat té una dinàmica semblant als dilemes. Primer els alumnes es posen en grups petits i contesten les preguntes del text. Posteriorment es realitza la posada en comú.

PER A QUE SERVEIXEN LES LLEIS?

Contingut

La unitat que a continuació presentem s'inclou dins l'àmbit dedicat a l'organització de la vida en comú. En el curs de quart el contingut proposat gira entorn de les lleis socials: com i qui les crea, per a què serveixen, etc.

Els objectius bàsics de la unitat són fonamentalment tres. U, introduir-se en el coneixement del paper que la llei té en la vida social (possibilitats i limitacions d'aquesta). Dos, descobrir la importància de la norma col·lectiva per un bon funcionament de la societat. I tres, aproximar-se als conceptes de democràcia i dictadura.

En relació als continguts referents a procediments es consideren especialment l'autoconeixement dels propis valors respecte l'existència de la norma en diferents àmbits, la capacitat per buscar informació sobre el tema que es treballa i la perspectiva social o empatia per assumir un rol diferent al propi.

Així mateix, d'una manera implícita es treballa el valor de la democràcia.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per treballar en l'àrea del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural; i de Religió.

• Àrea del Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

4. El medi polític i cultural.

4.3. Organització política del municipi, de Catalunya i d'Espanya.

Actituds, valors i normes

2.2. Participació en la vida col·lectiva respectant les normes de convivència.

Activitats

1) El tràfic d'Alarona (Comprensió Crítica)

Les preguntes que es plantegen en la fitxa de l'alumne, haurien de ser debatudes anteriorment a nivell general. El mestre hauria d'orientar la conversa col·lectiva cap els sentiments, les situacions i les relacions que es creen en circumstàncies caracteritzades per la desorganització.

2) Creació d'unes normes (Exercici de simulació)

Abans de fer el treball en petits grups, el mestre pot fer preguntes sobre el text per garantir que aquest ha sigut entès pels alumnes:

- Quines persones van anar a la reunió?
- Per què hi anaren?
- Què varen fer en la reunió?

En la posada en comú no només s'haurien de comentar les normes que han sortit dels grups sinó també accentuar la manera com es varen crear les normes de circulació en Alarona.

3) Algú no fa cas (Debat)

L'objectiu d'aquesta activitat és la reflexió sobre la transgressió de les normes. Malgrat s'utilitza la ciutat d'Alarona per introduir el tema, seria interessant fer la transferència a la classe respecte els nens que no compleixen les normes.

4) Les lleis i les normes (Clarificació de valors)

Si es considera convenient, després que cada alumne hagi fet el seu treball personal, es pot comentar la fitxa entre tots o bé en grups petits.

5) **El senyor que mana sol** (Role playing)

La finalitat de l'exercici és plantejar la diferència entre dictadura i democràcia. El comentari del role-playing pot ajudar a establir semblances i diferències entre les dues maneres de prendre una decisió. Per finalitzar convindria donar nom a aquests dos sistemes d'actuació, introduint el mestre els conceptes de "dictadura" i "democràcia".

6) **Notícies de la nostra societat** (Exercici autoexpressiu)

Amb aquesta activitat es pretén apropar el tema elaborat en la lliçó a l'àmbit social. A partir de les notícies seleccionades, es poden comentar algunes lleis de la societat i la penalització quan aquestes no es compleixen.

ELS DRETS DE TOTHOM

Contingut

La present unitat s'inclou dins l'àmbit dedicat a l'ànalisi i coneixement dels Drets Humans. En el curs de quart ens proposem fer una aproximació a la Declaració Universal dels Drets Humans, alhora vivencial i informativa. Més que pretendre destacar algun article en concret, la finalitat de la unitat és adquirir una visió global de la utilitat dels Drets Humans i de les necessitats que volen satisfer.

Els objectius d'aquesta lliçó es podrien sintetitzar en: U, prendre consciència de les moltes situacions en les que es viola algun dels drets humans. Dos, analitzar les necessitats mínimes que s'han de satisfer per a viure dignament. Tres, conèixer el contingut informatiu de la Declaració Universal dels Drets Humans. Quatre, sensibilitzar-se respecte de les dificultats que comporta l'aplicació dels drets humans així com adonar-se de l'activitat d'algunes persones compromeses en la defensa dels drets humans. Quant als continguts procedimentals, hauriem de fer especial esment en aquesta unitat al desenvolupament de les capacitats per a l'empatia, l'obertura i la sensibilitat respecte als altres. També ens sembla destacable el treball que es fa entorn de l'adquisició d'informació referent a la Declaració Universal dels Drets Humans.

Els valors que principalment es volen transmetre, són els de la igualtat, la justícia i la solidaritat.

Correspondència amb la resta de continguts curriculars.

La unitat és adient per a treballar en l'àrea de Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural i l'àrea de Religió.

• Area de Coneixement del Medi. El Medi Social i Cultural.

Fets i conceptes

1.3. Drets i deures personals i col·lectius.

Actituds, valors i normes

2. Educació cívica.

2.1. Sensibilització pels drets i deures humans.

• Area de Religió

Actituds, valors i normes

2.7. Valoració de la dignitat de la persona.

Activitats

1) Transgressions de Drets Humans (Comprensió Crítica)

Donat l'impacte que alguna notícia pot suposar els alumnes, convindria fossin comentades pel mestre. Seria interessant que els alumnes poguessin fer transferències a casos més propers a la seva vida: injustícies que han vist en el seu barri, que han sentit comentar a persones més grans, etc. Possiblement el debat haurà d'estar molt dirigit pel mestre a fi que els alumnes no es quedin en la pura anècdota i vegin com el denominador comú de tots els casos és la transgressió i violació d'algun dels drets humans.

2) Coses imprescindibles per viure bé (Activ. de classificació i anàlisi)

Aquesta activitat pot presentar certa dificultat pels nens/es. És important que abans de fer el treball per parelles, es faci tots plegats. El mestre haurà d'explicitar més, amb possibles exemples, què vol dir "aspectes físics, psíquics o relacionals". El treball per parelles hauria de ser un treball més aviat de síntesi i de poca estona.

3) La Declaració Universal dels Drets Humans (Activitat Informativa)

Es possible que tota l'activitat no es pugui fer en una sola sessió. Si es considera oportú, la classificació dels Drets Humans segons les necessitats que cobreixen (físiques, psíquiques o relacionals) es pot deixar per un altre moment. En cas que la primera part de l'activitat ja s'hagués comentat en la primera sessió de la unitat, es pot passar directament a la segona part de l'exercici.

Després del treball per parelles s'hauria de fer una posada en comú dirigida pel mestre, a fi de clarificar possibles dubtes sorgides en la feina en grups petits.

4) Liv Ullman (Role-model)

L'objectiu d'aquesta activitat és presentar una acció que considerem valuosa perquè serveix com element sensibilitzador del tema que ens ocupa. Seria interessant que el mestre ajudés als alumnes a fer un esforç per a transferir els valors que impregnen el fet presentat (tendresa, acolliment i cura dels altres) a les situacions pròpies de les seves vides.

5) Què es fa amb els pobres (Role playing)

Després de la representació es fa un debat a la classe, entorn les següents preguntes:

- Què pensava cadascú?, Qui tenia la raó?
- Què opinariem nosaltres si l'Ajuntament enviés al nostre barri tots els pobres de Barcelona?. I si fossim un pobre que no té on viure?. Hi ha alguna solució possible?

6) I davant de tot això, jo ... (Clarificació de valors)

Pot ser interessant que després del treball individual, els alumnes ho comentin amb els seus company/es, i posteriorment i de manera un tant informal es pugui establir un diàleg tots plegats. Potser el mestre pot començar demanant quina és la pregunta que han trobat més difícil, o que més els ha interessat.

Index analític

Tercer d'Ensenyament Primari.

Quadre transversalitat.....	6
------------------------------------	----------

Materials per als alumnes.

1. Em vull conèixer. (Autoconeixement).....	15
1. Qui són? (Comprensió Crítica)	16
2. Tu qui ets? (Dibuix personal. Ex. expressiu)	18
3. Coses meves (Ex. Autobiogràfic.)	19
4. Temps per conèixer-me (Ex. autobiogràfic)	20
5. El que penso de mi (Clarificació de valors)	22
6. Com escollir una activitat extraescolar (H. Socials)	23
2. Què és un amic? (Relació entre iguals).....	25
1. En el camp de futbol (Comprensió crítica)	26
2. El diari de l'Oriol (Ex. autobiogràfic. Presentac. diari)	29
3. Què és un amic (Clarif. valors)	30
4. Festa d'aniversari (Dilema)	31
5. Què vol dir amistat? (Comprensió Conceptual)	32
6. Altres maneres de fer les coses (H. socials)	33
3. Gairebé tot ho podem fer tots.	35
(La diferència,valor i conflicte)	
1. EL país d'Oleanna (Comprensió Crítica)	36
2. Oleanna i la nostra ciutat (Exerc. de transferència)	38
3. La coral s'en va de viatge (Dilema)	39
4. El que jo faria (Clarificació de Valors)	40
5. La Raquel és lenta (Anàlisi d'un cas)	41
6. Què vol dir igualtat? (C. Conceptual)	43

4. Les tres dites sobre el diàleg.....	45
(Habilitats per al diàleg)	
1. La conversa amb l'àvia Queta (Comprensió Crítica)	46
2. Un grup dialoga qua (Clarificació de valors)	49
3. Primera dita del diàleg. (Act. informativa i d'habilitats socials)	50
4. Segona dita del diàleg (Role-playing)	53
5. Tercera dita del diàleg (Anàlisi de casos)	56
6. Sopa de lletres. (Joc)	58
5. Depèn de nosaltres. (Ciència, tècnica i ecologia).....	59
1. Les Casetes i el Passeig (Comprensió Crítica)	60
2. L'arribada dels cotxes (Dilema)	62
3. Els encarregats de la neteja (Role-playing)	64
4. El nostre barri (Ex. expressiu. Mural dels barris)	65
5. Aprofitem les escombreries! (Activ. informativa)	66
6. Brossa neta - brossa bruta (Habilitats socials)	68
6. Com ens organitzem a la classe?. (Escola i treball)..	69
1. El full de l'assemblea (Comprensió Crítica)	70
2. Un càstig per a tots (Role-playing)	72
3. Els animals del terrari (Dilema)	74
4. Les funcions de cadescú (Treball de clarificació)	75
5. Les normes de la classe (Ex. expressiu)	76
6. Carta a un amic extraterrestre (Ex. expressiu)	77
7. Com ho hem de fer?. (Civisme i convivència).....	78
1. Costums d'abans, costums d'ara (Comprensió Crítica)	79
2. Els diàlegs de l'Olga (Habilitats socials)	81
3. La motxilla (Dilema)	83
4. Com ens saludem? (Habilitats socials)	84
5. Què faig quan...? (Clarificació de valors)	86
6. El significat de les paraules (Comprensions conceptuals)	87

8. Ho hem d'explicat tot als pares?.....	89
(Relació en l'àmbit familiar)	
1. El secret de la Maria (Comprensió crítica)	90
2. L'Anna s'ha barallat (Dilema)	93
3. Les coses que no volem explicar (Role-Playing)	94
4. El que jo penso dels secrets (Clarificac. Valors)	96
5. L'aniversari de la mare (Habilitats socials)	97
6. Què vol dir confiança? (Comprensió Conceptual)	99
9. No tots tenim el mateix. (Organització de la vida en comú)	100
1. La vida de Lucrecia (Comprensió Crítica)	101
2. La vida d'Erico (Comprensió Crítica)	103
3. Tu que fas al llarg del dia? (Exercici expressiu)	105
4. El futur de Lucrecia i Erico (Clarif. de valors)	106
5. Diverses maneres d'ajudar. (Role-Model)	107
6. Els diners per fer la piscina (Dilema)	109
10. Tots tenim drets, tots tenim deures.....	110
(Els Drets Humans)	
1. No hi ha dret! (Comprensió Crítica)	111
2. Els meus drets (Ex. autobiogràfic)	113
3 La Sra Lola i els seus fills (Dilema)	114
4. Els motius de les queixes (Role-Playing)	115
5. Els drets i els deures (Exercici d'anàlisi)	116
6. La Declaració Universal dels Drets Humans (Activ. Informativa)	117

Indicacions per al mestre

1. Em vull conèixer. (Autoconeixement).....	119
2. Què és un amic?. (Relació entre iguals).....	123
3. Gairebé tot ho podem fer tots.....	126
(La diferència, valor i conflicte)	

4. Les tres dites sobre el diàleg.	129
(Habilitats pel diàleg)	
5. Depèn de nosaltres. (Ciència, tècnica i ecologia)	133
6. Com ens organitzem a la classe?.	136
(Escola i treball)	
7. Com ho hem de fer?. (Civisme i convivència)	139
8. Ho hem d'explicat tot als pares?.	142
(Relació en l'àmbit familiar)	
9. No tots tenim el mateix.	145
(Organització de la vida en comú)	
10. Tots tenim drets, tots tenim deures.	148
(Els Drets Humans)	

Quart d'Ensenyament Primari.

Quadre transversalitat	152
-------------------------------------	-----

Materials per als alumnes

1. Sempre som els mateixos?. (Autoconeixement)	161
1. Les vacances d'estiu (Comprensió Crítica)	162
2. El nostre cos canvia (Treball en grup amb fotografies)	164
3. Canviem perquè creixem (Llistat personal)	166
4. Però també canviem perquè volem (Exercici d'autobservació)	167
5. Allò que penso de mi (Clarificació de valors)	169
6. El meu diari (Exercici autobiogràfic)	170

2. Es millor fer-ho plegats (Relació entre iguals)	172
1. No pots jugar! (Comprensió crítica)	173
2. El concurs de murals (Dilema)	175
3. Fer les coses en grup és... (Clarif. valors)	176
4. Concurs de trencaclosques (Joc de col.laboració)	177
5. Què vol dir col.laboració? (Comprensió Conceptual)	178
6. Com m'agradaria ser amb els meus companys (Ex. d'Autobservació) ...	179
3. Iguals o diferents?. (La diferència, valor i conflicte)	180
1. Dos barris, dos nens (Comprensió Crítica)	181
2. Entrevistes per buscar feina (Anàlisi d'un fet)	184
3. El lloguer del pis (Dilema)	186
4. Els robatoris (Clarificació de Valors)	187
5. El meu barri (Exerc. autobiogràfic)	188
6. Els gitanos (Clarificació de valors)	189
4. Parlem-ne. (Habilitats per al diàleg)	190
1. L'auca del diàleg (Comprensió Crítica)	191
2. Participem (Exercici de paràfrasi)	193
3. Les bones raons (Activitat Informativa)	195
4. La decisió del grup (Dilema)	198
5. Diàlegs bons /diàlegs dolents (Role Playing-H.S.)	200
6. El diàleg (Comprensió Conceptual)	202
5. Qui mana a la natura?. (Ciència, tècnica i ecologia).....	203
1. Carta de l'indi (Comprensió Crítica)	204
2. Notícies iguals? (Anàlisi de casos)	206
3. El tancament de la fàbrica (Dilema)	207
4. Caixes-regal (Exerc. d'autoexpressió)	208
5. Festa d'intercanvi (Role-playing)	209
6. L'Amazònia (Activ. Informativa)	210

6. Qui fa l'escola?. (Escola i treball).....	212
1. Diferents escoles. (Comprensió crítica)	213
2. Qui treballa a l'escola? (Activitat informativa)	217
3. Les senyores de la neteja (Anàlisi de casos)	218
4. El conserge de l'escola (Habilitats socials)	219
5. Que passaria si... (Clarificació de valors)	221
6. Entrevista a un protagonista de l'escola. (Exercici de simulació)	222
7. M'agrada ser el que sóc.....	223
(Discriminació per raó de gènere)	
1. Carta a l'àvia (Comprensió Crítica)	224
2. M'agrada ser... (Frases inacabades)	226
3. Carta a la Roser (Exercici de recerca)	227
4. Les feines de casa (Exercici de classificació)	229
5. Infermer o infermera? (Dilema)	230
6. Saps qui era Maria Aurelia Capmay? (Role-model)	231
8. Les nostres famílies. (Relació en l'àmbit familiar).....	232
1. Les famílies del Quico i els sus amics (Comprensió Crítica)	233
2. Aquesta és la meva família (Exercici autobiogràfic)	236
3. Una família és (Clarificació de valors)	237
4. Els nets de la senyora Margalida i el senyor Joan (R. P. escrit)	238
5. La ràdio de l'avi (H. Socials)	240
6. El Quico vol una bicicleta nova (Anàlisi d'un cas)	242
9. Per a què serveixen les lleis?.	243
(Organització de la vida en comú)	
1. El tràfic d'Alarona (Comprensió Crítica)	244
2. Creació d'unes normes (Exercici de simulació)	245
3. Algú no fa cas (Debat)	246
4. Les lleis i les normes (Clarificació de valors)	247
5. El senyor que mana sol (Role playing)	248
6. Notícies de la nostra societat (Exerc. Autoexpresiu)	249

10. Els Drets de tothom. (Els Drets Humans).....	250
1. Trangresions de Drets Humans (Comprensió Crítica)	251
2. Coses imprescindibles per viure bé (Activ. de classificació i anàlisi) ..	253
3 La Declaració Universal dels Drets Humans (Ac. informativa)	255
4. Liv Ullman (Role-model)	257
5. Què es fa amb els pobres (Role-playing)	258
6. I davant de tot això, jo... (Clarificació de valors)	259

Indicacions per al mestre

1. Sempre són els mateixos? (Autoconeixement)	261
2. Es millor fer-ho plegats. (Relació entre iguals)	265
3. Iguals o diferents?. (La diferència, valor i conflicte)	271
4. Parlem-ne. (Habilitats per al diàleg)	274
5. Qui mana a la natura?. (Ciència, tècnica i ecologia)	278
6. Qui fa l'escola?. (Escola i treball)	282
7. M'agrada ser el que sóc.	285
(Discriminació per raó de gènere)	
8. Les nostres famílies. (Relació en l'àmbit familiar).....	288
9. Per a què serveixen les lleis?.	291
(Organització de la vida en comú)	
10. Els Drets de tothom. (Els Drets Humans)	294